

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2018/19:MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Den 12 december 2018 fastställde riksdagen budgetramen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel för 2019 till 20 900 281 000 kronor. I detta betänkande tillstyrker utskottet att riksdagen för 2019 anvisar anslagen i enlighet med det förslag som utskottet tagit fram utifrån Moderaternas och Kristdemokraternas budgetmotioner. Utskottet föreslår samtidigt att ändamålet för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur utvidgas så att det även får användas till utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018. Utskottet tillstyrker därmed delvis yrkanden i dessa motioner och delvis regeringens budgetproposition i denna del. Övriga motionsförslag om fördelningen av anslagen inom utgiftsområdet för 2019 avstyrks. Utskottet har vidare inget att invända mot regeringens förslag till ekonomiska bemyndiganden inom utgiftsområdet och tillstyrker därmed propositionen i detta avseende.

I betänkandet behandlas även vissa motioner av en mer landsbygdspolitisk karaktär, vilka avstyrks. Utskottet hänvisar i flertalet av dessa frågor till pågående arbete.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och redovisar i den delen sin bedömning.

Med anledning av regeringens redovisning av hanteringen av vissa tillkännagivanden från riksdagen föreslår utskottet att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

I betänkandet finns 7 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, MP) och 4 särskilda yttranden (S, SD, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller anslagsbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Budgetprocessen i riksdagen.....	9
Betänkandets disposition.....	9
Utskottets överväganden.....	11
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23.....	11
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden.....	16
Anslag inom utgiftsområde 23.....	18
1:1 Skogsstyrelsen.....	18
1:2 Insatser för skogsbruket.....	21
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	24
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	24
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	24
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	25
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	26
1:8 Statens jordbruksverk.....	27
1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	31
1:10 Gårdsstöd m.m.....	31
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	31
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	32
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	33
1:14 Livsmedelsverket.....	34
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	36
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	37
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	37
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	45
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.....	46
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	48
1:21 Åtgärder på fjällägenheter.....	49
1:22 Främjande av rennäringen m.m.....	49
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet.....	50
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	51
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	54
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	54
Övriga motioner.....	63
Reservationer.....	74
1. Inventering av nyckelbiotoper, punkt 1 (S, V, MP).....	74
2. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 3 (M, SD, KD).....	75
3. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 3 (C).....	75
4. Forskning m.m., punkt 4 (M).....	76
5. Forskning m.m., punkt 4 (KD).....	77
6. SLU:s verksamhet, punkt 5 (M).....	78
7. Stöd till en avbytartjänst, punkt 7 (SD).....	78
Särskilda yttranden.....	80

1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (S, V, MP)	80
2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)	82
3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)	87
4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)	89
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	93
Propositionen	93
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	93
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	99
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden	102
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	103
<i>Bilaga 5</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	105

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Resultatfrågor

1. Inventering av nyckelbiotoper

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Reservation 1 (S, V, MP)

Anslagsfrågor

2. Anslag inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2019

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 enligt utskottets förslag i bilaga 4 med det tillägget att ändamålet för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur utvidgas så att det även får användas till utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2018/19:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och motionerna

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 och

2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–6 och avslår motionerna

2018/19:83 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 21,

2018/19:332 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD) yrkande 4,

2018/19:717 av Patrik Engström m.fl. (S),

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkandena 6, 13, 15, 21–23 och 25,

2018/19:2052 av Jörgen Warborn (M),

2018/19:2315 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkandena 3 och 7,

2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD),

2018/19:2399 av Niels Paarup-Petersen (C),

2018/19:2443 av Lars Thomsson (C),

2018/19:2606 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 13,

2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C),

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 4, 6 och 67,

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5 och

2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

*Övriga frågor***3. Utbetalning av jordbrukarstöd**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 14,

2018/19:2388 av Mikael Larsson och Anders Åkesson (båda C),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 5, 19 och 24 samt

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 24.

Reservation 2 (M, SD, KD)

Reservation 3 (C)

4. Forskning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 60 och

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 27 och 30–32.

Reservation 4 (M)

Reservation 5 (KD)

5. SLU:s verksamhet

Riksdagen avslår motion

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 28.

Reservation 6 (M)

6. Center för ökad livsmedelsproduktion m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1985 av ClasGöran Carlsson och Monica Haider (båda S),

2018/19:2302 av Anna Sibinska och Elisabeth Falkhaven (båda MP) yrkande 2 och

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 4.

7. Stöd till en avbyttjänst

Riksdagen avslår motion

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16.

Reservation 7 (SD)

8. Skördeskador

Riksdagen avslår motion

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30.

Stockholm den 13 december 2018

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C)*, Maria Gardfjell (MP)*, Hanna Westerén (S)*, Maria Malmer Stenergard (M), Isak From (S)*, Runar Filper (SD)*, Magnus Manhammar (S)*, Elin Segerlind (V)*, Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD)*, Malin Larsson (S)*, Marlene Burwick (S)*, Tina Acketoft (L)*, Mats Nordberg (SD)*, Ulrika Heie (C)*, David Josefsson (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2018/19:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt ett femtiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018/19. I propositionen anføres att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23 s. 13). Utgångspunkten för förslagen i propositionen har varit den budget som riksdagen har beslutat för 2018 efter förslag i budgetpropositionen för 2018. Vidare har vissa generella justeringar av anslagen gjorts i enlighet med vad som redovisas i propositionen. Regeringen har avstått från att redovisa den framtida politiska inriktningen för utgiftsområdet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1. I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2019 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 4 finns en sammanställning av utskottets förslag till anslagsfördelning för 2019.

Den 12 december 2018 fastställde riksdagen utgiftsramarna för 2019 (bet. 2018/19:FiU1, rskr. 2018/19:62) där utgiftsramen för bl.a. utgiftsområde 23 ingår. Riksdagen biföll Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation i betänkandet. Summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet får högst uppgå till det belopp som riksdagen har beslutat. Riksdagen beslutade att utgifterna för utgiftsområdet 23 högst får uppgå till sammanlagt 20 900 281 000 kronor.

I betänkandet behandlar utskottet även sin uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23. Utskottets arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering har lämnat en uppföljningsrapport över resultatredovisningen. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport finns i bilaga 5.

Med anledning av regeringens redovisning av hanteringen av vissa tillkännagivanden från riksdagen föreslår utskottet i betänkandet ett tillkännagivande till regeringen om att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

Enligt riksdagsordningens 10 kap. 4 § ska ett utskott inhämta behövliga upplysningar i de fall utskottet har för avsikt att tillstyrka ett motionsförslag som påverkar statens budget. För att uppfylla detta beredningskrav närvarade tjänstemän från Regeringskansliet, på inbjudan av utskottet, vid utskottets

sammanträde den 11 december 2018. Tjänstemännen lämnade information och svarade på frågor om konsekvenserna av olika budgetalternativ.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Den 12 december 2018 fastställde riksdagen utgiftsramarna för 2019 (bet. 2018/19:FiU1, rskr. 2018/19:62) där utgiftsramen för bl.a. utgiftsområde 23 ingår. Riksdagen biföll Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation i betänkandet. Summan av de utgifter som hör till utgiftsområdet får högst uppgå till det belopp som riksdagen har beslutat. Riksdagen beslutade att utgifterna för utgiftsområdet 23 högst får uppgå till sammanlagt 20 900 281 000 kronor. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. I propositionen lämnar regeringen en sådan redovisning. Mot bakgrund av de principer som tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering har dock regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och behandlade tillkännagivanden kommer först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag inom utgiftsområde 23. Slutligen behandlas ett antal motionsförslag som väckts

under allmänna motionstiden 2018. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor med en mer allmän landsbygdspolitisk inriktning.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Bakgrund

Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade miljö- och jordbruksutskottet den 26 april 2018 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2019 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prot. 2017/18:29). Beslutet bekräftades i och med att det nya utskottet den 6 november 2018 beslutade att följa upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i de budgetpropositioner som kan komma att lämnas till riksdagen under riksmötet 2018/19 (prot. 2018/19:7). Uppföljningen har utförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport fastställdes innan riksdagen tog beslut om budgetramen för utgiftsområde 23. Rapporten redovisas i bilaga 5 till detta betänkande.

Propositionen

I enlighet med kraven i budgetlagen (2011:203) lämnar regeringen i propositionen en resultatredovisning i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat. Mot bakgrund av de principer som tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering har dock regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten.

Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) anges ett övergripande mål samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökning, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en

ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

De tre strategiska områdena är följande:

- Regler och villkor
- Konsument och marknad
- Kunskap och innovation.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande: Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande: Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation har regeringen identifierat följande frågor som särskilt viktiga: förbättrad beställarroll och behov av samordning i livsmedelskedjan, behovsmotiverad forskning, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat, rådgivning och kompetensutveckling samt utbildning för livsmedelskedjan. Åtgärder inom landsbygdsprogrammet har enligt regeringen också betydelse för måluppfyllelsen inom detta strategiska område.

I propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179) anges ett övergripande mål för en sammanhållen landsbygdspolitik och tre delmål. Det övergripande målet för en sammanhållen landsbygdspolitik ska vara en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. De tre delmålen är följande:

1. Landsbygdernas förmåga att ta till vara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning är långsiktigt hållbar, samtidigt som miljömålen nås. Landsbygderna bidrar till en positiv utveckling av Sveriges ekonomi.
2. Landsbygderna bidrar till att stärka Sveriges konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppfylls.
3. Likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna.

För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål. Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning.

Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken: Att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisar regeringen i propositionen resultatet för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygd, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

Utskottets bedömning

Utskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2019 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och Marknad samt Kunskap och innovation.

Utskottet välkomnar regeringens arbete med att utveckla resultatredovisningen för utgiftsområdet. En stor förändring i årets budgetproposition är att målstrukturen har utvecklats för landsbygdspolitiken i och med att det finns ett övergripande mål, tre delmål och ett antal indikatorer för att kunna bedöma måluppfyllelsen för resultatområdet. Utskottet anser att denna utveckling skapar bättre förutsättningar för att kunna bedöma måluppfyllelsen för landsbygdspolitiken.

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av årets budgetproposition eftersom den har beslutats av en övergångsregering. Av den anledningen har regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Det har emellertid inte heller gått att utläsa i de senaste årens budgetpropositioner huruvida regeringen ansett att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet. Utskottet vill därför betona att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Regeringen presenterar som utlovat indikatorer för att kunna bedöma hur livsmedelsstrategin och de strategiska områdena utvecklas. I budgetpropositionen redogör regeringen för åtta olika indikatorer. Det rör sig dock egentligen om sju unika indikatorer då avkastning på eget kapital, nettomarginal återkommer två gånger. Utskottet välkomnar regeringens klargörande kring hur livsmedelsstrategins utveckling ska mätas för att ge

underlag för en bedömning av om målen nåtts. Trots klargörandet anser utskottet att oklarheter kvarstår. Det går bl.a. inte att utläsa hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de strategiska områdena.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är motiverat att redovisa livsmedelsstrategins indikatorer samlat, men anser samtidigt att det är olyckligt att flera av indikatorerna också är relevanta för ett eller flera av de strategiska områdena. Av den anledningen ser utskottet fram emot ett klargörande från regeringen i nästa års budgetproposition när det gäller hur målstrukturen ser ut och hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de tre strategiska målen.

Utskottet noterar att vissa förändringar har gjorts i årets budgetproposition. Till exempel har redovisningen utgått för vissa resultatområden, bl.a. Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn, Hållbar produktion och konsumtion och Internationellt arbete, vilka alla saknade indikatorer. Andra resultatområden har tillkommit, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Utskottet anser att förändringar av budgetpropositionen kan och bör göras när så är motiverat. Om regeringen väljer att göra strukturella förändringar av resultatredovisningen bör regeringen på ett tydligt sätt redogöra för anledningen till förändringen.

Utskottet ställer sig frågande till varför resultatområdet Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn har utgått i årets budgetproposition, eftersom detta område är centralt i det strategiska området Regler och villkor. Mer specifikt anges regelförenklingar och administrativa lättnader för detta mål. Det faktum att budgetpropositionen i denna del inte längre redovisar regeringens åtgärder och pågående arbete på området gör det svårare att kunna bedöma måluppfyllelsen av detta strategiska mål. Nu nämns Sveriges arbete för en fortsatt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken endast mycket kortfattat.

Utskottet välkomnar att indikatorer har tillkommit för flera resultatområden där sådana tidigare har saknats, t.ex. när det gäller det Svenska vattenbrukets produktion och Jakt- och viltförvaltning.

En förbättring i årets resultatredovisning är att indikatorerna används på ett mer stringent sätt. Ett exempel är under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet där regeringen på ett tydligt sätt refererar till och redogör för indikatorerna antal sökande och antagna respektive examinationsfrekvens i resultatbeskrivningen. Utskottet noterar däremot att regeringen inte redovisar statistik för indikatorn land och anläggningsgodkännanden för det strategiska området Konsument och marknad.

Enstaka resultatområden saknar indikatorer, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är enligt utskottets mening önskvärt att indikatorer utvecklas för alla resultatområden och om det inte är möjligt bör skälen till detta anges. Utskottet vill återigen betona vikten av att ta fram indikatorer för att kunna följa utvecklingen för småskalig livsmedelsproduktion över tid och i förhållande till målen.

Utskottet har vid återkommande tillfällen framfört synpunkten att regeringen bör överväga frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Enligt utskottets mening kvarstår denna fråga och regeringen bör därför redovisa sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Utskottet välkomnar att regeringen avser att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. En generell kommentar från utskottet om årets budgetproposition är att regeringen endast i begränsad utsträckning har hörsammat de önskemål av förtydliganden och utvecklingar av resultatredovisningen som lyftes fram i förra årets budgetbetänkande.

Regler och villkor

I december 2017 betalades metangasreduceringsstödet ut för en tredje stödperiod. Det vore alltjämt enligt utskottets mening värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition med en utvecklad redovisning av stödets resultat.

Utskottet noterar att regeringen redogör för brister i livsmedelskontrollen och att Statskontoret i en rapport har belyst frågan hur kontrollen kan stärkas i kommunerna. I nästa års budgetproposition ser utskottet fram emot en redogörelse för hur regeringen avser att arbeta vidare för att skapa förutsättningar för en väl fungerande och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

När det gäller den torra som drabbade Sveriges lantbrukare under 2018 önskar utskottet att regeringen i kommande resultatredovisning analyserar torkans effekter och redovisar vilka åtgärder som, utöver det ekonomiska tillskott som redan har presenterats i den extra ändringsbudgeten, behöver vidtas.

Konsument och marknad

I årets budgetproposition saknas en redogörelse för antalet land- och anläggningsgodkännanden. Utskottet efterlyser att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden.

Kunskap och innovation

Utskottet välkomnar att regeringen i årets budgetproposition har utvecklat redovisningen av problemet med det minskande antalet studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). I enlighet med utskottets önskemål redogörs för vilka utbildningar som har för få sökande samt vilka åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med problemet. Utskottet önskar att regeringen, när det gäller SLU, i kommande budgetproposition även redovisar en resultatindikator

för antalet forskarstuderande och en analys av tänkbara orsaker till det minskade antalet aktiva.

Fler konsekvensanalyser efterfrågas

Utskottet efterfrågar överlag fler konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som kan uppstå. Det skulle vara värdefullt om regeringen i något avseende i varje resultatredovisning kunde göra en sådan analys för någon åtgärd där det är relevant. Ett sådant exempel skulle kunna vara hur anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden har påverkat efterfrågan, sysselsättningen i Sverige och hur prognosen framåt ser ut.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

Jämför reservation 1 (S, V, MP).

Propositionen

I propositionen behandlar regeringen riksdagens tillkännagivande om att regeringen bör säkerställa att inventering av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna (bet. 2017/18:MJU17 punkt 1, rskr. 2017/18:216).

Regeringen gav i maj 2018 Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper, dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet. Nyckelbiotopsinventering syftar till att identifiera, avgränsa och registrera nyckelbiotoper. Vad som utgör en nyckelbiotop definieras av Skogsstyrelsen. I propositionen anförts att det är viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet samt har förståelse och motivation att bevara nyckelbiotoperna. Av bl.a. detta skäl är det viktigt att inventeringarna håller hög kvalitet för att få ändamålsenliga kunskapsunderlag. Skogsstyrelsen ska därför säkerställa att inventeringen och registreringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv. I den metod som Skogsstyrelsen har utvecklat för nordvästra Sverige kommer hänsyn att tas till de lokala och regionala förutsättningarna. Skogsstyrelsen

började under 2017 förbereda inventeringen inom ramen för ett införandeprojekt. Fältarbetet för den landsomfattande nyckelbiotopsinventeringen påbörjades under 2018. Den utvecklade metoden för nordvästra Sverige ska testas och utvärderas under 2018 innan den tas i drift.

Regeringen anser att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat i och med uppdraget om nyckelbiotopsinventering till Skogsstyrelsen.

När det gäller riksdagens tillkännagivande om att inriktningen på arbetet med det nationella skogsprogrammet ska baseras på två jämställda mål: ett produktionsmål och ett miljömål, att skogsprogrammets inriktning bör omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi samt att arbetet med ett nationellt skogsprogram ska ske utan nya parallella processer (bet. 2015/16: MJU10 punkt 2, rskr. 2015/16:175) anför regeringen i propositionen att den i maj 2018 beslutade om en strategi för det nationella skogsprogrammet. Strategin innehåller bl.a. mål för fem fokusområden och beskrivning av den fortsatta organisationen och processen. De fem fokusområdena är följande:

- Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta.
- Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet.
- Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass.
- Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svenskt internationellt samarbete.
- Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

På regional nivå har det nationella skogsprogrammets dialogprocess stimulerat forum för samverkan och regionalt anpassade åtgärder med skogen som bas. En regional skogsstrategi för Småland i linje med skogsprogrammets vision presenterades under våren 2018 och flera andra regionala initiativ har inletts.

Vidare framgår av propositionen att regeringen inom ramen för skogsprogrammet också genomfört åtgärder för en jämställd skogssektor, bl.a. genom rundabordssamtal och uppdrag till Skogsstyrelsen att utvärdera den branschgemensamma jämställdhetsstrategin, Konkurrenskraft kräver jämställdhet, Jämställdhetsstrategi för skogsbrukssektorn, 2011. Genom skogsprogrammet har regeringen också bidragit med särskilda medel till att öka kunskap om träbyggande. Föreningen Trästad ska sprida goda exempel samt stimulera innovation och utveckling inom det industriella träbyggandet. Vidare har regeringen gett Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, i uppdrag att ta fram prognoser för skogens upptag och utsläpp av växthusgaser, inklusive underlag till svensk referensnivå för redovisning av förändringar i skogens kolsänka till EU. En handlingsplan för Sveriges nationella skogsprogram beslutades i juli 2018. Handlingsplanen innefattar ett stort antal åtgärder som stöder skogsprogrammets vision och mål.

Regeringen anser att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat med hänvisning till det nationella skogsprogrammet och dess innehåll.

Utskottets ställningstagande

Riksdagens tillkännagivande från våren 2018 innebär att regeringen bör säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna. Vid det tillfället anförde utskottet att klassificeringen av nyckelbiotoper kan slå hårt mot enskilda skogsägare och att den metod som används för att inventera nyckelbiotoper är problematisk då den enbart är utvecklad efter vissa regionala förhållanden.

Regeringen anför i budgetpropositionen att tillkännagivandet är slutbehandlat i och med uppdraget om nyckelbiotopsinventering till Skogsstyrelsen. Utskottet delar inte regeringens uppfattning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Inventeringen av nyckelbiotoper genomförs fortfarande inte på ett rättssäkert sätt. Den metod för inventering och registrering av nyckelbiotoper som har utvecklats rör endast en del av Sverige men problematiken finns i hela landet. Utskottet ser således behov av att riksdagen återigen tillkännager för regeringen att regeringen bör vidta fortsatta åtgärder för att säkerställa att inventeringen av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv samt att klassificeringen tar hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna.

Vidare noterar utskottet att regeringen även tar upp riksdagens tillkännagivande om det nationella skogsprogrammet samt att regeringen med redogörelsen i budgetpropositionen anser att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Anslag inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt utskottets förslag i bilaga 4. Riksdagen föreslår samtidigt att ändamålet för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur utvidgas så att det även får användas till utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018. I övrigt anvisar riksdagen anslagen i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Övriga motioner avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, V, MP), 2 (SD), 3 (C) och 4 (L).

1:1 Skogsstyrelsen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 477 482 000 kronor för 2019 till anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Skogsstyrelsens offentlighetsrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som tas ut för vissa ärenden enligt skogsvårdslagen (1979:429) och miljöbalken. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och yrkande 2 bör anslaget minskas med 27 000 000 kronor. Anslaget föreslås minskas till följd av att satsningarna på enkla gröna jobb och inventering av nyckelbiotoper avskaffas. Samtidigt tillförs anslaget 8 000 000 kronor i syfte att täcka administrativa kostnader kopplade till det särskilda stödet för branddrabbade skogsägare.

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 35 000 000 kronor. Motionärerna vill att Skogsstyrelsen får nya ägardirektiv där stöd till aktiv skötsel åter får högsta prioritet. Under 2019 ska en omvärdering av verkets verksamhet ske varför anslaget reduceras under detta år.

Enligt kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 73 000 000 kronor. Motionärerna säger nej till regeringens satsningar på grönt jobbprogram, laserskanning av skogs- och miljödata, extrasatsning på skydd av nyckelbiotoper och hyggesfritt skogsbruk. En besparing på skogsstyrelsens verksamhet kan också göras.

I kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 16 000 000 kronor. Satsningar på gröna jobb avvisas eftersom det finns andra effektivare åtgärder som kan vidtas för att det ska bli billigare och enklare att anställa.

Enligt kommittémotion 2018/19:2315 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 3 bör regeringen inrätta ett omställningsstöd för hyggesfritt skogsbruk.

Kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår att regeringen har gett Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper, dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet. Nyckelbiotopsinventering syftar till att identifiera, avgränsa samt registrera nyckelbiotoper. Vad som utgör en nyckelbiotop definieras av Skogsstyrelsen. Det är viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet och har förståelse och motivation att bevara nyckelbiotoperna. Av bl.a. detta skäl är det viktigt att inventeringarna håller hög kvalitet för att få ändamålsenliga kunskapsunderlag. Skogsstyrelsen ska därför säkerställa att inventeringen och registreringen av nyckelbiotoper är

rättssäker och effektiv. I den metod som Skogsstyrelsen har utvecklat för nordvästra Sverige kommer man att ta hänsyn till de lokala och regionala förutsättningarna. Skogsstyrelsen har under 2017 påbörjat förberedelsen av inventeringen inom ramen för ett införandeprojekt. Fältarbetet för den landsomfattande nyckelbiotopsinventeringen påbörjades under 2018. Den utvecklade metoden för nordvästra Sverige ska testas och utvärderas under 2018 innan den tas i drift.

När det gäller stöd till branddrabbade skogsägare framgår i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den beslutats av en övergångsregering. Regeringen har bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018 och att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning.

Regeringen gav i augusti 2018 Skogsstyrelsen i uppdrag att skyndsamt föreslå ändamålsenlig kompensation för skador och ökade kostnader för de inom skogsbruket som drabbats av sommarens särskilt omfattande skogsbränder (N2018/04489/SK). Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 9 oktober 2018 (Skogsstyrelsen rapport 2018/15 Förslag till åtgärder för att kompensera drabbade i skogsbruket för skador med anledning av skogsbränderna sommaren 2018). Skogsstyrelsen föreslår att kompensationsåtgärder i form av ekonomiska stöd motsvarande 72 miljoner kronor införs. Detta belopp fördelas på 44 miljoner till markägare för ökade kostnader för omhändertagande av virke, 3 miljoner kronor till utförare för utmärkning av gränser, 15 miljoner kronor till väghållare för uppgradering av vägnätet och 10 miljoner kronor till industriföretag eller logistikföretag för separat hantering av brandskadat virke. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

När det gäller laserskanning anges i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) att staten ger underlag för planering och uppföljning av skogsbruket och skogens tillstånd genom produktion av officiell statistik t.ex. via Skogsstyrelsen, Riksskogstaxeringen vid SLU, Naturvårdsverket och Statistiska centralbyrån. Regeringen har därför gett Lantmäteriet i uppdrag att genomföra laserskanning av Sveriges skogsmark. I uppdraget ingår bl.a. laserskanning, lagring och tillhandahållande av laserdata.

När det gäller Skogsstyrelsens verksamhet anges i 1 § förordning (2009:1393) med instruktion för Skogsstyrelsen att Skogsstyrelsen är förvaltningsmyndighet för skogen och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås. Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) har Skogsstyrelsen initierat en samverkansprocess kring hur en ökad tillväxt kan åstadkommas inom ramen för skogspolitikens jämställda mål för miljö och produktion. Skogsstyrelsen har även på regeringens uppdrag sett över uppföljningen av förnyringarnas kvalitet från såväl produktions- som miljösynpunkt så att ett hållbart brukande av skogar kan uppnås. Uppdraget har redovisats och bereds i Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) föreslog regeringen att anslaget 1:1 skulle tillföras 6 miljoner kronor för att öka arbetet med metodutveckling och rådgivning om hyggesfritt skogsbruk. Regeringen angav att det behövs ytterligare åtgärder för att främja ett variationsrikt skogsbruk och att kunskapen om hyggesfria metoder med syfte att främja ett hållbart skogsbruk, biologisk mångfald och ekosystemtjänster därför behöver öka. Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) har information och rådgivning om hyggesfria skogsbruksmetoder erbjudits till ca 750 skogsägare och entreprenörer i syfte att öka arealen hyggesfritt skogsbruk.

1:2 Insatser för skogsbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 580 373 000 kronor för 2019 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna att den tidigare beräknade minskningen av anslaget med 50 000 000 kronor för naturvårdande skötsel inte genomförs utan medel tillförs även 2019.

I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2020–2023.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och yrkande 3 föreslås en minskning av anslaget med 298 000 000 kronor. Anslaget ökas med 72 000 000 kronor i syfte att stödja skogsägare som drabbats av sommarens bränder varav 44 000 000 kronor avsätts till skogsägare för att täcka ökade kostnader kopplade till avverkning och transport, 3 000 000 kronor för utmärkning av gränser som behöver märkas ut på nytt, 15 000 000 kronor i stöd till väghållare för uppgradering av vägnätet för att vägarna ska tåla de ökade virkestransporterna och 10 000 000

kronor för att täcka kostnader för separat hantering av brandskadat virke. Anslaget för att erbjuda skogsägare med nyckelbiotoprika brukningsenheter ersättning och enkla gröna jobb avvisas. Anslaget för att skydda skog genom exempelvis naturvårdsavtal minskas. Satsningen på naturvårdande skötsel förlängs inte.

Enligt kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del bör anslaget minskas med 200 000 000 kronor. Motionärerna säger nej till ytterligare medel till biotopinventering samt medel till nya reservat. Skogsstyrelsens huvuduppgift bör vara att ge stöd till aktivt skogsbruk med såväl ökad lönsamhet och ökad miljönytta som likvärdiga mål. Sverigedemokraternas förslag till budget under denna punkt ligger avsevärt över 2017 års anslag. Skillnaden är tänkt att utgöra underlag för insatser för att bidra till att lindra effekterna av skogsbränderna under 2018.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 396 000 000 kronor. Motionärerna säger nej till grönt jobbprogram, skydd av nyckelbiotoper samt naturvårdande skötsel av skogar. Kostnaden för andra insatser för skogsbruket bör minskas.

Enligt kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 267 000 000 kronor. Satsningar på gröna jobb avvisas eftersom det finns andra effektivare åtgärder att vidta för att det ska bli billigare och enklare att anställa.

Kompletterande uppgifter

Regeringen gav i augusti 2018 Skogsstyrelsen i uppdrag att skyndsamt föreslå ändamålsenlig kompensation för skador och ökade kostnader för de inom skogsbruket som drabbats av sommarens omfattande bränder. För mer information om uppdraget och regeringens åtgärder se anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

När det gäller nyckelbiotoper och naturvårdsavtal framgår av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) att Skogsstyrelsen under 2017 skyddade 1 281 hektar skogsmark genom biotopskydd och 1 071 hektar skogsmark genom naturvårdsavtal. Under perioden 2016 och 2017 har Skogsstyrelsen formellt skyddat 2 013 hektar nyckelbiotoper på nyckelbiotopsrika brukningsenheter i form av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Länsstyrelsen har under motsvarande tid skyddat 1 153 hektar nyckelbiotoper på nyckelbiotopsrika brukningsenheter i form av naturreservat. Det innebär att myndigheterna sammantaget skyddat 3 166 hektar, vilket är 26 procent av målet om 12 500 hektar för perioden 2016–2020 inom den nationella strategin för områdesskydd. Till och med 2017 har åtta områden på totalt 64,8 hektar skogsmark bevarats med naturvårdsavtal för sina sociala värden.

Av Sveriges totala skogsmarksareal på 28,1 miljoner hektar är 1,1 miljoner hektar formellt skyddad och 1,2 miljoner hektar frivilligt avsatt. Därutöver

tillkommer att ca 6 procent av skogsmarken, 1,7 miljoner hektar produktiv skogsmark, avsätts som s.k. hänsynsytor vid förnyrningsavverkning. Utöver detta finns totalt 4,7 miljoner hektar skogliga impediment, som är undantagna avverkning annat än av enstaka klenta träd. Totalt innebär det att 19,4 miljoner hektar av totalt 28,1 miljoner hektar brukas aktivt och att resterande 8,7 miljoner hektar eller 31 procent av skogsmarken, inte omfattas av virkesproduktion. Omräknat till andelen produktiv skogsmark på 23,4 miljoner hektar är 17 procent produktiv skogsmark formellt skyddad, frivilligt avsatt eller avsatt som hänsynsytor. Sammantaget har Skogsstyrelsen under 2017 betalat ut 182,2 miljoner kronor som ersättning till markägare för biotopskydd och 28,2 miljoner kronor för naturvårdsavtal. Den genomsnittliga ersättningen 2017 var för biotopskyddsområden 147 000 kronor per hektar. Skogsstyrelsens anslag för att ersätta markägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter höjdes med 100 miljoner kronor fr.o.m. 2018 i en satsning som beräknas pågå t.o.m. 2027, vilket ska läggas till den tidigare ökningen på 100 miljoner kronor fr.o.m. 2016 t.o.m. 2020 som aviserats i tidigare budgetproposition.

Vad avser enkla gröna jobb inom naturvård och markvård anförde regeringen i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att det inom naturvård och markvård finns arbetsuppgifter, t.ex. röjning och annan skötsel av naturreservat, som kan utföras av personer med kortare utbildning. Dessa uppgifter ökar tillgänglighet till friluftsliv och rekreation vilket ger ett mervärde för många människor. Genom att höja ambitionsnivån på de uppgifter som Skogsstyrelsen kan bedriva inom natur- och markvård m.m. skapas förutsättningar för fler praktikplatser och moderna beredskapsjobb åt nyanlända och personer som varit utan arbete en längre tid. Det ger samtidigt deltagarna kompetens som efterfrågas av näringslivet inom gröna näringar, vilket ökar förutsättningarna för anställning i näringslivet.

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår att sammanlagt 910 miljoner kronor har avsatts för 2018–2020 för att få fler enkla vägar till jobb inom gröna näringar genom att Skogsstyrelsen, Trafikverket, Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning samt länsstyrelserna utför insatser för att skapa arbetstillfällen och åtgärda eftersatta behov. Myndigheterna har fått i uppdrag att främja sysselsättning av grupper som står långt från arbetsmarknaden och samtidigt tillgodose efterfrågan på arbetskraft med rätt kompetens i näringslivet inom gröna näringar. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Arbetsförmedlingen som, utifrån sitt ansvarsområde och gällande arbetsmarknadspolitiskt regelverk, bidrar till ett effektivt genomförande av uppdraget. Under 2018 beräknas ca 1 600 personer omfattas av satsningen.

När det gäller anslaget för naturvårdande skötsel framgår i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den beslutats av en övergångsregering. Regeringen har bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt

i budgeten för 2018 och att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Regeringen anför i budgetpropositionen för 2019 (utg.omr. 23) att tillämpningen av principerna innebär att den tidigare beräknade minskningen av anslaget 1:2 med 50 000 000 kronor för naturvårdande skötsel inte genomförs utan medel tillförs även 2019.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 145 938 000 kronor för 2019 till anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Anslaget får användas för SVA:s förvaltningsutgifter. Intäkterna för avgiftsbelagd verksamhet får disponeras av SVA.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 109 231 000 kronor för 2019 till anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får även användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad. Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2019 till anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Motionen

Enligt kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del bör anslaget ökas med 5 000 000 kronor för en översyn av djurparker. I motionen anförts att Jordbruksverket bör ges i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna för att fastställa att de lever upp till fastställda regelverk.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att Sverige i jämförelse med många andra länder har högt ställda djurskyddskrav och en hög efterlevnad av kraven. Högt ställda lagkrav i kombination med branschens egna omsorgsprogram leder till att Sverige har ett gott djurskydd. Regeringen arbetar aktivt nationellt och internationellt med att förbättra skyddet för djuren.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att myndigheternas arbete för att utveckla djurskyddskontrollen bidrar till att nå en ökad samsyn, samverkan, likformighet och effektivitet i kontrollen. Regeringen anförde även att den avsåg att fortsätta att nära följa myndigheternas utvecklingsarbete och djurskyddskontrollens utveckling.

Av betänkande 2014/15: MJU10 Djurskydd framgår att Svenska Djurparksföreningen internt utrett frågor om kritik mot djurhållningen och huruvida regelverket har följts på de olika djurparkerna. De har haft interna inspektioner och översyner och har arbetat med frågor om etik och rutiner internt. Länsstyrelserna har bildat en egen samarbetsgrupp. Jordbruksverket har samarbetat med både länsstyrelserna och djurparkerna, både tillsammans och var för sig. Jordbruksverket har startat en referensgrupp med de berörda myndigheterna och näringen gemensamt.

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i ett gemensamt råd, rådet för djurskyddskontroll. Rådet ska verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 134 349 000 kronor för 2019 till anslaget 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. eller med stöd av författningar som meddelats i lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldigt att bistå med.

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas med 10 000 000 kronor för 2019. Kommissionens förordning (EU) 2017/1972 av den 30 oktober 2017 om ändring av bilagorna I och III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 vad gäller ett program för övervakning av chronic wasting disease hos hjortdjur i Estland,

Finland, Lettland, Litauen, Polen och Sverige och om upphävande av kommissionens beslut 2007/182/EG trädde i kraft den 1 januari 2018. Jordbruksverket som är ansvarig myndighet får utökade arbetsuppgifter för genomförandet av övervakningsprogrammet för chronic wasting disease (CWD, s.k. avmagringssjuka) i Sverige. Anslaget ökas därför med 10 000 000 kronor från 2019.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 52 778 000 kronor för 2019 till anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådana skador. När det gäller förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av sälar bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del anförs att anslaget bör ökas med 5 000 000 kronor. Flera av viltstammarna, t.ex. varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Vidare kan ökade utbetalningar till följd av viltskador förutses.

Enligt kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del och yrkande 67 bör anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurståta områden. Dagens ersättningsnivåer till de som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Även kommittémotion 2018/19:2606 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 7 tar upp dessa frågor.

Kompletterande uppgifter

Enligt budgetpropositionen för 2019 (2018/19:1 utg.omr. 23) utgår Naturvårdsverkets arbete från viltstrategin och kommuniceras utåt genom regelbundna lägesrapporter och genom nyhetsbrevet Viltnytt. En fördjupad uppföljning av alla åtgärder i strategin sker löpande av verket. För att främja brukandet av viltet som resurs har Naturvårdsverket låtit göra en kartläggning av viltets ekosystemtjänster. Resultatet av kartläggningen är en samlad och fördjupad analys av viltets olika nyttor.

För att bidra till en tydlig och förutsägbar viltförvaltning vägleder Naturvårdsverket länsstyrelserna, bl.a. genom en utbildning i adaptiv viltförvaltning och genom Viltförvaltarkonferensen dit länsstyrelserna bjuds

in. Konferensen har fokus på klövvilt, rovdjur och samförvaltning. Resultatet av insatserna är en ökad gemensam kunskap om vilt och viltförvaltning som integreras i den praktiska förvaltningen. Även Svenska Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund bidrar med kunskapsspridning i frågor om praktisk viltförvaltning. Rundabordssamtal har genomförts med myndigheter och organisationer för att få en samlad bild av problemen med vildsvin och det arbete som pågår.

Enligt SLU:s viltskadestatistik för 2017 utbetalades 11,5 miljoner kronor i stöd rörande skador på tamdjur, varav 10,5 miljoner kronor till förebyggande åtgärder och 1 miljon kronor på grund av skador. Stödet till skador på gröda uppgick till 11,3 miljoner kronor, varav 4,1 miljoner kronor avsåg förebyggande åtgärder och 7,2 miljoner kronor ersättning för uppkomna skador. Ersättning för förekomst av rovdjur inom renkötselområdet omfattas av anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. Under 2017 utbetalades drygt 50 miljoner kronor i rovdjursersättning. Under 2016 ökade antalet olyckor med vilt kraftigt, till totalt 58 579 olyckor och under 2017 var antalet 61 282. Det är klövvilt (bl.a. vildsvin och rådjur) som orsakar de flesta olyckorna och ökningen.

1:8 Statens jordbruksverk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 628 080 000 kronor för 2019 till anslaget 1:8 Statens jordbruksverk (Jordbruksverket).

Anslaget används för Jordbruksverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde. Jordbruksverket får även disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 35 000 000 kronor till följd av förslaget om att snabba på Jordbruksverkets stödutbetalningar och för att kunna öka antalet landsgodkännanden.

I kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del föreslås en minskning av anslaget med 1 000 000 kronor.

Enligt motion 2018/19:332 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD) yrkande 4 bör regeringen inrätta en djurskyddsmyndighet.

Kompletterande uppgifter

Enligt Jordbruksverket är den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) viktig för lantbrukares inkomster, uppfyllelse av flera miljömål och för

landsbygdsutveckling. GJP innehåller såväl direktstöd i pelare 1 som riktade åtgärder i pelare 2. Efter den senaste reformen av GJP har stödutbetalningarna inte fungerat som avsett.

För att effektivisera och förenkla handläggningen av stöd samt underlätta för brukarna har Jordbruksverket fortsatt arbetet med att införa elektroniska lösningar där så är möjligt. De allra flesta ansökningar om jordbrukarstöd 2017 lämnades in elektroniskt. Jordbruksverket har fortsatt arbetet med att utveckla styr- och uppföljningssystemet för EU-stöden i syfte att säkerställa en tidig och korrekt handläggning.

Enligt Jordbruksverket är 18,3 miljarder kronor av ca 19 miljarder kronor utbetalda för åren 2015 och 2016. Jordbruksverket och länsstyrelserna fokuserar på att snarast få ut de sista kvarstående stödutbetalningarna. Det gäller framför allt de sista 15 procenten av miljöersättningar, stöd till ekologisk produktion samt omställning till ekologisk produktion. Dessa utbetalningar påbörjades den 28 december 2017 och fortsätter löpande under 2018. Många andra medlemsländer befinner sig i en liknande situation. I Sverige har runt 29 procent av pengarna för programperioden 2014–2020 betalats ut, jämfört med ett EU-genomsnitt på endast 22 procent.

Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) betalade Jordbruksverket ut 92 procent av 2017 års gårdsstöd före årsskiftet. Slututbetalningar av direktstöd genomfördes under andra kvartalet 2018. Jordbruksverkets arbete med it-utveckling har resulterat i att Jordbruksverket har kunnat lansera funktioner för att betala ut slututbetalningar av miljöersättningar och ersättningar för ekologisk produktion till lantbrukare, med undantag för företag för kontroll eller med ändrade åtaganden. Det finns fortfarande utmaningar när det gäller utveckling av it-system. Jordbruksverket har fått ökat förvaltningsanslag för att fortsätta it-utvecklingen. I budgetpropositionen för 2016 tillfördes myndigheten 20 miljoner kronor. Samma belopp beräknades för åren 2017–2018. I budgetpropositionerna för 2017 och 2018 tillfördes myndigheten ytterligare 60 miljoner kronor per år och samma belopp beräknades per år för åren 2019–2020.

Enligt uppgift från Regeringskansliet var i december 2018 alla utbetalningar inom landsbygdsprogrammet gjorda för 2015. 290 miljoner kronor återstod för 2016–2017 och Jordbruksverket och länsstyrelserna arbetar för att betala ut återstående medel. 9 miljarder kronor betalas ut varje år. Ca 20 000 lantbrukare väntar fortfarande på att få sina utbetalningar. De flesta väntar på belopp under 5 000 kronor men ca 100 väntar på belopp över 100 000 kronor.

När det gäller lands- och anläggningsgodkännanden anges i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) att regeringen under mandatperioden har vidtagit en rad åtgärder i syfte att främja Sveriges export av livsmedel och jordbruksprodukter. I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16: MJU2, rskr. 2015/16:110) ökades Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets förvaltningsanslag för arbete med marknadsföring inom livsmedels- och

jordbruksområdet. Det ökade förvaltningsanslaget har gett konkreta resultat genom att Livsmedelsverket under 2017 avslutade 147 ärenden, i jämförelse med 49 exportärenden 2016. Det är en ökning med 300 procent och innebär att fler företag har fått möjligheten att exportera.

För att ytterligare förenkla för livsmedelsföretag att exportera, fick Livsmedelsverket och Jordbruksverket i uppdrag att underlätta för export av livsmedel och jordbruksvaror genom att finansiera den verksamhet som innebär att svenska anläggningar blir godkända för export till tredje land. En rapport om uppdragets genomförande ska lämnas till Regeringskansliet senast den 28 februari 2019.

Regeringen presenterade under 2017 en förstärkt satsning på svensk livsmedelsexport med fokus på små och medelstora företag. Satsningen omfattar elva åtgärder och syftar till att öka den svenska livsmedelsexporten. Sveriges export- och investeringsråds livsmedelsprogram Try Swedish! förlängdes. För att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig har en analys av exportpotentialen i olika livsmedelskategorier genomförts tillsammans med livsmedelsbranschen. En av näringen efterfrågad satsning på export av ekologiska livsmedel har genomförts med konkreta aktiviteter för att positionera Sverige. Dessutom har ett regionalt exportprogram för livsmedelsföretag påbörjats som tillhandahåller information om potentialen med livsmedelsexport och som gör det enklare att ta sig in på nya marknader.

Inom Regeringskansliet anställdes en nationell exportsamordnare för livsmedelssektorn med uppgift att, i samarbete med näringslivet, arbeta för att fler livsmedelsföretag kommer ut på export. Under året lanserades också Team Sweden Livsmedel. Det är en samverkansplattform där företag, myndigheter och aktörer inblandade i livsmedelsexport kan arbeta för att utveckla och öka den svenska livsmedelsexporten och som syftar till att göra det enklare för livsmedelsföretag att exportera.

Livsmedelsverket fick i februari 2017 i uppdrag att, efter samråd med Jordbruksverket, inrätta och ta huvudansvar för ett samverkansforum för marknadstillträdesfrågor (N2017/01028/SUN). Forumet ska i huvudsak fokusera på arbetet med lands- och anläggningsgodkännanden. I uppgiften ingår bl.a. att ta fram en gemensam handlingsplan. Resultaten ska successivt integreras i det ordinarie arbetet, och forumet ska upphöra vid årsskiftet 2019/20. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 februari 2020. Av Livsmedelsverkets årsredovisning för 2017 framgår att myndigheten har ordnat en hearing med branschen för att ringa in hur samarbetet ska bedrivas, påbörjat en handlingsplan samt formellt lanserat ett samverkansforum tillsammans med berörda myndigheter.

Livsmedelsverket har fortsatt sitt arbete för att göra det enklare att ta sig in på nya marknader med information till företag om bl.a. regler, exempelvis genom verkets upplysningstjänst, nya webbaserade import- och exportguider och ett nyhetsbrev till livsmedelsföretagare. Även Sveriges export- och

investeringsråd, Kommerskollegium och Jordbruksverket har under året väglett livsmedelsföretag i exporttekniska frågor.

Enligt budgetpropositionen för 2019 ökade värdet av den totala exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter under 2017 med 1 procent och uppgick till 83,7 miljarder kronor.

När det gäller att inrätta en djurskyddsmyndighet är Jordbruksverket sedan den 1 juli 2007 ansvarig central myndighet för djurskyddet. Tidigare hade en särskild myndighet, Djurskyddsmyndigheten, det uppdraget. Jordbruksverket arbetar, som Djurskyddsmyndigheten tidigare gjorde, med regelgivning, vägledning, information, stöd och samverkan på djurskyddsområdet. Verket ska säkerställa ett gott djurskydd och arbeta för en hållbar utveckling, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. I myndighetsuppdraget ingår att behandla djurskyddsfrågorna tillsammans med andra frågor som påverkar djurskyddet.

Det är länsstyrelsernas uppgift att kontrollera att lagstiftningen följs. Jordbruksverket samordnar länsstyrelsernas kontroller. Verket arbetar även med vägledningar för att bedömningarna i djurskyddsärenden ska bli så likvärdiga som möjligt i hela landet. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar i ett gemensamt råd, rådet för djurskyddskontroll. Rådet ska verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

Jordbruksverket har under de senaste tio åren samverkat såväl nationellt som internationellt när det gäller att stärka det internationella djurskyddet. Arbetet har skett bl.a. inom Världsoorganisationen för djurhälsa (OIE) och inom EU, t.ex. i Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhets (Efsa) nätverk för djurskydd. Jordbruksverket deltar även i grupper under Nordiska ministerrådet.

Jordbruksverket är Sveriges representant i den djurskyddsplattform som inrättades av EU-kommissionen i januari 2017. Syftet med plattformen är bl.a. att alla medlemsstater ska leva upp till EU:s bestämmelser på djurskyddsområdet på ett mer likartat sätt och att utbyta erfarenheter och kunskap för att på så sätt stärka djurskyddet i EU. Enligt budgetpropositionen deltar Sverige aktivt i plattformen, som är ett resultat av ett samarbete mellan Sverige, Danmark, Tyskland och Nederländerna. Ett nationellt djurskydds nätverk som samlar aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer bildades 2017 i syfte att samarbeta om djurskyddsfrågor på EU-nivå.

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår att ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor har inrättats på SLU. Rådets huvudsakliga uppgift är att vara ett stöd i regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet. Rådet är en åtgärd inom livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104).

1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 000 000 kronor för 2019 till anslaget 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skador till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som Jordbruksverket överlämnar för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

1:10 Gårdsstöd m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 168 000 000 kronor för 2019 till anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m.

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 154 000 000 kronor för 2019 till anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2020 och 2021.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 250 000 kronor för 2019 till anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2020–2030.

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska få sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 000 000 kronor för programperioden och redovisas under detta anslag.

Motionen

Enligt kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del bör anslaget ökas med 25 000 000 kronor. Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Motionärerna vill stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det kan gälla t.ex. åtgärder som förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och i ett ekonomiskt perspektiv stöd till t.ex. forsknings- och avelsprogram.

Kompletterande uppgifter

Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) har regeringen inom ramen för livsmedelsstrategin säkerställt finansiering för att genomföra handlingsplanen för utveckling av svenskt vattenbruk. En halvtidsutvärdering av handlingsplanen sker under 2018.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) anger regeringen att Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket har fått i uppdrag att utveckla digitala tjänster som bidrar till minskat och förenklat uppgiftslämnande, guidning och service för företag i livsmedelskedjan. Målsättningen är att göra det enklare att starta och driva företag samt underlätta företagets myndighetskontakter på lokal, regional och statlig nivå. I genomförandet av uppdraget har myndigheterna valt att fokusera på att

förenkla tillståndsprocessen för bl.a. vattenbrukare. Uppdraget ska slutredovisas den 28 februari 2020.

Regeringen gav i augusti 2018 Jordbruksverket i uppdrag att inom ramen för livsmedelsstrategin kartlägga och utreda förutsättningarna för en förenklad prövning av vattenbruksverksamheter (N2018/04401/FJR och N2018/01819/FJR (delvis)). Jordbruksverket ska analysera hur prövningen av vattenbruksverksamheter kan förenklas samtidigt som miljöskyddet bibehålls och vid behov föreslå ändringar. Jordbruksverket ska analysera om befintliga krav på tillstånd, registreringar eller anmälningar skulle kunna samordnas och i så fall ge förslag på en sådan samordning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 december 2019.

Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) har utvecklingen för det svenska yrkesfisket fortsatt på samma sätt med minskande fångstvolym, ökande fångstvärde och minskat antal fartyg. Det totala förädlingsvärdet har ökat mellan 2008 och 2016 och uppgick till 628 miljoner kronor 2016 vilket är en ökning med över 100 miljoner kronor från föregående år. Förädlingsvärdet per heltidsekvivalent har ökat under de senaste fyra åren och uppgick till 787 000 kronor under 2016. Utvecklingen av förädlingsvärdet skiljer sig dock markant åt mellan olika fisken. Den stora ökningen i förädlingsvärde har främst skett för de större trålarna. Även för fiskberedningsindustrin ses en fortsatt ökad omsättning.

Produktionsvolymen av matfisk och musslor i vattenbruk har under ett flertal år minskat. Under 2016 ökade dock såväl produktion som värdet jämfört med 2015. Samtidigt har produktionen av sättfisk minskat med 20 procent jämfört med 2015. Såväl antal sysselsatta som andelen kvinnor inom vattenbruket har ökat något de senaste åren.

Enligt havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2018 ska myndigheten inom ramen för sitt arbete med ett hållbart nyttjande och en hållbar förvaltning av fiskeresurserna redovisa hur myndigheten beaktat fiskerinäringens, inklusive vattenbrukets, förutsättningar och vilka effekter myndighetens arbete och förvaltningsbeslut har haft på fiskerinäringens utveckling.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 194 000 000 kronor för 2019 till anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet. Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 595 600 000 kronor 2020–2030.

1:14 Livsmedelsverket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 255 463 000 kronor för 2019 till anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier. Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget ökas med 9 000 000 kronor 2019. Den 1 augusti 2018 trädde lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster och en ny förordning, förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster, i kraft som gemensamt genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en gemensam nivå på säkerheten i nätverks- och informationssystem i hela unionen (NIS-direktivet) i svensk rätt. I förordningen utses Livsmedelsverket som tillsynsmyndighet för sektorn Leverans och distribution av dricksvatten. Detta innebär utökade arbetsuppgifter för Livsmedelsverket. För att finansiera Livsmedelsverkets ökade kostnader för tillsynsverksamhet föreslår regeringen att anslaget ökas med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2019.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna anför att konsumenterna måste tillförsäkras trovärdiga kontroller, både vid import och när det gäller livsmedelsbedrägerier.

Även motion 2018/19:2399 av Niels Paarup-Petersen (C) handlar om livsmedelsbedrägerier, och motionären vill att man undersöker möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien.

I kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 5 000 000 kronor i syfte att öka antalet landsgodkännanden.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2018/19:2736 yrkande 1 i denna del att anslaget minskas med 15 000 000 kronor. Regeringens satsning i budgetpropositionen för 2018 på ökad livsmedelskontroll avvecklas.

Enligt kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del bör anslaget minskas med 1 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Regeringen redovisar i budgetpropositionen att insatserna i livsmedelskontrollen för att motverka livsmedelsfusk fortsätter. Under 2017 har Livsmedelsverket bl.a. lanserat en e-utbildning om livsmedelsfusk. Utbildningen vänder sig till såväl företag som kontrollmyndigheter. Under året har Livsmedelsverket bistått svenska kontrollmyndigheter i ett hundratal ärenden om misstänkt livsmedelsfusk. Detta kan jämföras med ett tiotal ärenden för fem år sedan.

Av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) framgick att nära hälften av landets livsmedelsinspektörer har utbildats i att bli bättre på att upptäcka fusk inom ramen för Livsmedelsverkets arbete med att motverka livsmedelsfusk. Svenska kontrollmyndigheter upptäcker numera flera fall av fusk. Under 2016 har Livsmedelsverket bistått svenska kontrollmyndigheter med samordning och stöd i ett sextiotal ärenden om livsmedelsfusk, och sammantaget har 14 åtalansmälningar gjorts inom detta område. Antalet ligger på ungefär samma nivå som året innan, men kommunerna anmäler något fler än innan. Livsmedelsverket arbetar även med att utveckla ändamålsenliga och ackrediterade analysmetoder för att upptäcka livsmedelsfusk och förfalskningar av livsmedel.

Vidare redovisade regeringen i budgetpropositionen för 2018 att arbetet med att motverka livsmedelsfusk har haft fokus på kompetenshöjande åtgärder i kontrollen. Regeringen bedömde att insatserna varit ändamålsenliga, och sammantaget har dessa åtgärder lett till att livsmedelskontrollen i Sverige har blivit bättre på att upptäcka och stävja livsmedelsfusk.

När det gäller satsningen på ökad livsmedelskontroll som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) framgår att för att säkerställa långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor för slakterier och vilthanteringsanläggningar behöver den offentliga kontrollen på området effektiviseras genom modernisering och digitalisering. Regeringen ansåg mot bakgrund av detta att anslaget borde tillföras 15 000 000 kronor årligen 2018–2020.

När det gäller lands- och anläggningsgodkännanden pågår flera satsningar, och uppdrag har getts till både Jordbruksverket och Livsmedelsverket. För mer information se anslaget 1:8 Jordbruksverket.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 163 160 000 kronor för 2019 till anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn, för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2020.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna anser att Sverige behöver öka sin livsmedelsproduktion och tillför därför ytterligare medel för att förstärka en konkurrenskraftig svensk livsmedelssektor.

Enligt kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del bör anslaget minska med 39 500 000 kronor. För att finansiera andra angelägna satsningar gör motionärerna andra prioriteringar på detta utgiftsområde.

Kompletterande uppgifter

Riksdagen beslutade i juni 2016 om en nationell livsmedelsstrategi med ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden: Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och Innovation (prop. 2016/17:104 bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338). Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) att mellan 2017 och 2019 har drygt 1 miljard kronor avsatts inom

anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet för genomförande av livsmedelsstrategin. I regeringens handlingsplan för livsmedelsstrategin identifieras ett fyrtiotal insatser som ska bidra till att målen för livsmedelsstrategin uppnås och beslut om olika uppdrag till myndigheter har fattats under 2016 och 2017.

Vidare framgår av propositionen att regeringen under 2017 har påbörjat ett omfattande arbete med att ytterligare stärka sektorn utifrån livsmedelsstrategins mål och bedömningar, vilka i stor omfattning bygger på Konkurrenskraftsutredningens förslag i betänkandet SOU 2015:15. I syfte att få ett ändamålsenligt genomförande har ett nationellt råd tillsatts. Rådet bidrar med branschkunskaper och behovsbeskrivning, vilket under 2017 har berört exportfrågor samt kompetensförsörjning. Till livsmedelsstrategins genomförande har även knutits en strategisk myndighetsgrupp för att öka samverkan mellan berörda myndigheter och stärka effektiviteten i genomförandet.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 913 000 kronor för 2019 till anslaget 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 348 227 000 kronor för 2019 till anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s

jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader samt revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den utsträckning som ersättning inte betalas ut från EU-budgeten.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 241 000 000 kronor 2020–2026.

De principer som tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att anslaget minskas med 34 000 000 kronor 2019 för att finansiera motsvarande ökning av det inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. Vidare minskas anslaget med 14 200 000 kronor årligen 2019–2021 för att finansiera motsvarande ökning av det inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning upptagna anslaget 1:8 Ekonomistyrningsverket. Minskningarna bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras under anslaget i någon större utsträckning.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att de tidigare beräknade tillskotten på 650 000 000 kronor för landsbygdspolitiska åtgärder, 100 000 000 kronor för bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet samt 25 000 000 kronor för stöd till ekologisk produktion och konsumtion inte genomförs och att anslaget därför inte ökas i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att tidigare beräknade omfördelningar mellan år inom programbudgeten delvis uteblir och att anslaget därför inte förändras i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och yrkande 4 föreslås att anslaget ökas med 1 339 000 000 kronor totalt. I yrkande 5 föreslås att riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget. Sommarens långvariga torka har skapat stora problem för Sveriges lantbrukare och för att dämpa effekterna av torkan föreslår motionärerna att anslaget tillförs 760 000 000 kronor. Av dessa ska 670 000 000 kronor fördelas baserat på mängd diesel och eldningsolja som förbrukats under 2018, och de ska även komma de som använt biodiesel till del. Resterande 90 000 000 kronor ska jämt fördelas mellan sektorerna ägg,

fågel och frilandsgrönsaker. Medlen ska användas för stöd till utvecklingsprojekt som syftar till att stärka sektorernas tålighet för framtida extremväder.

Ekonomiska stöd till lantbruket med anledning av torkan förutsätter att ändamålet för anslaget utvidgas. Anslaget bör även få användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018.

Motionärerna anför att alla hushåll och arbetsplatser där efterfrågan finns ska vara uppkopplade senast 2025. För att den pågående digitaliseringen av hela Sverige ska kunna fortsätta föreslås att 100 000 000 kronor avsätts för en förbättrad bredbandsinfrastruktur i hela landet.

För att justera för de anslagsförändringar som uppstått till följd av de särskilda budgetprinciperna som gällt för utformningen av budgetpropositionen föreslås att anslaget minskas med 271 000 000 kronor för omfördelning av medel för landsbygdsprogrammet mellan år och ökas med 650 000 000 kronor för landsbygdspolitiska åtgärder samt 100 000 000 kronor för ökad bredbandsutbyggnad.

I kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del ökas anslaget med 1 850 000 000 kronor. Anslaget föreslås öka med 850 000 000 kronor till följd av ett förslag om ett utökat generellt stöd till lantbruk med ko, nöt och lamm samt växtodling. Därtill föreslås att anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor till följd av ett förslag om ett utökat statsstöd.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2018/19:2736 yrkande 1 i denna del att anslaget ökas med 117 000 000 kronor totalt. Som en följd av principerna för budgetpropositionen saknas ett antal satsningar i propositionen. Motionärerna föreslår att utbyggnaden av bredband på landsbygden genomförs som planerat och anvisar 100 000 000 kronor för detta. Vidare föreslår motionärerna att ytterligare 150 000 000 kronor tillförs anslaget för landsbygdspolitiska åtgärder till följd av att satsningarna på landsbygdspolitiska åtgärder frusits på 2018 års nivå. Motionärerna föreslår att miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet halveras, vilket innebär en minskning på 63 000 000 kronor och att statsbidraget till kommuner i glesbygd minskas med 70 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del föreslås att anslaget minskas med 95 000 000 kronor. Motionärerna ser ett tydligt behov av satsningar på förbättrad uppkoppling i hela landet och föreslår därför att 100 000 000 kronor anslås för snabbare utbyggnad av bredband. Vidare minskas anslaget med 25 000 000 kronor till följd av att motionärerna anser att livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av stöd och subventioner till ekologisk odling. För att finansiera andra angelägna satsningar gör motionärerna andra prioriteringar inom utgiftsområdet och minskar därför anslaget med 100 000 000 kronor för landsbygdspolitik och 70 000 000 kronor för statsbidrag till kommuner i glesbygd.

I kommittémotion 2018/19:83 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 framhålls att regeringen bör återinföra ett restaureringsstöd för insatser och restaurering av kultur- och landskapsvårdande objekt i odlingslandskapet.

Enligt yrkande 6 bör regeringen se över möjligheten att ta fram ett särskilt riktat stöd för bevarande av överloppsbyggnader (gamla ladugårdar och uthus som inte längre brukas eller behövs för gårdens drift).

Maria Gardfjell m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2018/19:2315 yrkande 7 att miljöersättningen till ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet bör ökas i syfte att minska igenväxningen av vårt öppna kulturlandskap.

Enligt motion 2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 5 bör ett särskilt stöd införas till lantbrukare som ökar självförsörjningsgraden av proteingrödor. På så vis kan Sverige bli mer självförsörjande och samtidigt minska matens påverkan på regnskogen.

I motion 2018/19:2443 av Lars Thomsson (C) anförs att nivån och fördelningen av de kommande statliga ersättningarna för torskadorna under 2019–2020 behöver ha en tillräckligt hög nivå och fördelas på ett sätt så att alla drabbade sektorer i jordbruksbranschen, inklusive griskäring, får del av ersättningen.

Kompletterande uppgifter

Regeringen presenterade i juli 2018 ett nationellt krispaket på drygt 1,2 miljarder kronor för att framför allt täcka upp för den foderbrist och det inkomstbortfall som uppstått hos lantbrukare på grund av torkan. I Extra ändringsbudget för 2018 – Stöd till djurägare inom lantbruket som drabbas av torkan 2018 (prop. 2017/18:301) föreslog regeringen 460 miljoner kronor för stödåtgärder till djurägare inom lantbruket som drabbats av den extrema torkan 2018. I propositionen bedömde regeringen att stödet bör inriktas mot djurägare med nötkreatur och får, eftersom dessa drabbats i särskilt stor utsträckning. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (2018/19:FiU8, rskr. 2018/19:8).

Regeringen aviserade i somras ytterligare medel under 2019 för åtgärder för att underlätta för jordbruks- och livsmedelssektorn som drabbats av torkan. Det handlade om stödåtgärder på 760 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) framgår att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den beslutats av en övergångsregering. Regeringen har bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018 och att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning.

Regeringen gav i augusti 2018 Jordbruksverket i uppdrag att föreslå inriktning och utformning av ekonomiskt stöd till lantbruksföretag som har drabbats av torkan under sommaren 2018 (N2018/04319/JM). Uppdraget redovisades i slutet av oktober 2018 (Utformning krisstöd 2019 – Jordbruksverkets förslag till fördelning av stöd till lantbruket på grund av sommarens torka). Myndigheten redovisar två olika fördelningsförslag: ett baserat på historisk dieselförbrukning och ett stöd per produktionsgren. Enligt information från Näringsdepartementet ska Jordbruksverket komplettera

rapporten med ytterligare uppgifter under december månad. Beredning av rapporten pågår inom Regeringskansliet.

Utöver det nationella krispaketet har regeringen skickat in en ansökan om finansiellt stöd från EU och bett om undantag från ett antal regler, bl.a. när det gäller genomförandet av vissa villkor för förgröningsstödet. Enligt Näringsdepartementet har kommissionen meddelat att det inte finns någon möjlighet för finansiellt stöd. Jordbruksverket har ansökt hos kommissionen om att få höja förskottet på de djur- och arealbaserade stöden i landsbygdsprogrammet från 75 procent till 85 procent för att ytterligare stärka likviditeten hos lantbrukarna. Den 1 oktober 2018 beslutade kommissionen när det gäller ansökningsåret 2018 att Sverige bl.a. får betala ut förskott på upp till 70 procent för vissa direktstöd och upp till 85 procent för stöd som beviljas för landsbygdsutveckling (C(2018) 6293).

Regeringen och myndigheterna har också arbetat för att se vilka regellättnader och undantag som skulle kunna göras för att förenkla tillvaron för lantbrukarna. Jordbruksverket har gett dispenser till ekologiska lantbrukare att använda konventionellt foder, och länsstyrelser har i flera fall erbjudit lantbrukare möjligheten att skörda vallfoder och bete i naturreservat och i nationalparker. Vidare har beslut tagits om att tillåta undantag från vissa skörderegler. Det har lett till att lantbrukare har kunnat skörda foder från mark i träda tidigare än vanligt. Lantbrukare har getts möjlighet att ha sina djur på betesmarker med lite växtlighet och använda gräs och klöver som behandlats med växtskyddsmedel som foder. Jordbruksverket har även beslutat om undantag i registreringen för foderföretagare. De som säljer mindre än 10 ton torrt foder per år till lokala köpare behöver inte registrera sig som foderföretagare.

Jordbruksverket har även upphandlat rådgivningsinsatser för att hjälpa svenska lantbrukare att hantera konsekvenser av sommarens torka. Rådgivningen ska fokusera på likviditetsplanering och foderplanering. Insatsen finansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling genom det svenska landsbygdsprogrammet. Det finns även möjlighet att, inom ramen för en kommande programändring av landsbygdsprogrammet, se över förutsättningarna att höja ersättningen för stöd till betesmarker, där även hästar kan användas som betande djur. Enligt Näringsdepartementet planeras arbetet med en programändring av landsbygdsprogrammet starta i början av 2019.

När det gäller statsstöd kan stöd t.ex. beviljas för upp till 80 procent av den skada som orsakats av torka (eller upp till 90 procent i områden med naturliga begränsningar), om vissa särskilda villkor är uppfyllda (kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn). Inköp av foder kan få stöd med hänvisning till att det är fråga om materiella skador eller inkomstbortfall. Skador kan också ersättas utan att kommissionen underrättas (s.k. stöd av mindre betydelse) med upp till 15 000 euro per jordbrukare under en treårsperiod.

När det gäller bredband redovisar regeringen i budgetpropositionen för 2019 att stödet till bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet är en budgetmässigt stor åtgärd. Av Jordbruksverkets årsredovisning för 2017 framgår att t.o.m. 2017 har 460 bredbandsprojekt beviljats stöd (47 procent av tidigare mål). Beviljat stöd t.o.m. 2017 uppgår till 3,12 miljarder kronor. Eftersom budgeten för de projekt som beviljas stöd är i genomsnitt tre gånger större än för de projekt som beviljades stöd i förra programperioden justerades målvärdet ned i början av 2018 för antalet projekt som ska uppnås inom denna åtgärd under programperioden. Därtill finns stöd till utbyggnad av ortssammanbindande bredbandsinfrastruktur inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen (se vidare utg.omr. 19).

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23) konstaterade regeringen att efterfrågan av stöd för bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet var stor. Bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet tillfördes därför 850 miljoner kronor under resterande del av programperioden. Regeringen har därutöver beslutat om ytterligare 150 miljoner kronor genom omdisponeringar i programmet (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23).

När det gäller omfördelning av medel för landsbygdsprogrammet mellan år framgår av budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23) att landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 öppnades i september 2014 i begränsad omfattning för ansökningar. Under 2015 och 2016 har större delen av programmet öppnats för ansökningar. I propositionen föreslår regeringen att medel inom landsbygdsprogrammets totala ram omfördelas på grund av försenad programstart. Regeringen föreslog vidare i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att anslaget 1:17 borde tillföras 750 000 000 kronor 2019 (landsbygdspolitiska åtgärder) för att ta till vara landsbygdernas möjligheter och hantera framtida utmaningar. Dessa medel skulle användas för att genomföra en sammanhållen landsbygdspolitik. Vidare föreslog regeringen att 70 000 000 kronor per år under 2018–2020 borde tillföras anslaget i form av statsbidrag till kommuner i glesbygd. I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor) framgår dock att särskilda principer har tillämpats vid utformningen av propositionen med anledning av att den beslutats av en övergångsregering. Regeringen har bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018 och att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning.

När det gäller ersättning för restaurering av överlopsbyggnader fanns det i landsbygdsprogrammet 2007–2013 en stödform som kallades regionalt prioriterade ersättningar (även kallat Utvald miljö). Det var olika ersättningar som länsstyrelsen betalade ut för att gynna insatser som var bra för natur och kultur samt rekreativvärden inom länen och renskötselområdet. En av dessa ersättningar kunde användas för restaurering av överlopsbyggnader i odlingslandskapet. Dessa ersättningar finns dock inte med i landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Huvudskälet till att de togs bort var, enligt uppgift från Näringsdepartementet, att administrationen var

svårhanterlig i relation till den nytta stödet gjorde. I nuvarande landsbygdsprogram finns möjligheter till stöd för bevarande av överlopsbyggnader genom ett projektstöd för utveckling av natur- och kulturmiljöer. Man kan få stöd för investeringar som bidrar till att bevara och restaurera natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och renskötselområden. Samlingar av hus och byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och gör området mer tilltalande kan också ingå här.

Inom ramen för projektet CAP:s miljöeffekter, som löpande utvärderar hur EU:s gemensamma jordbrukspolitik påverkar miljön i Sverige och vars syfte är att göra analyser av jordbrukspolitikens effekter på miljön och ta fram olika framtidsscenarier för att kunna se möjligheter till förbättringar, har Riksantikvarieämbetet tagit fram två rapporter om kulturmiljöer i odlingslandskapet och möjligheten till ersättningar till jordbrukare för skötsel av detta (Behövs ersättningar till jordbrukare för skötsel av kulturmiljöer? En utvärdering av miljöersättningen till natur- och kulturmiljöer i Sveriges landsbygdsprogram 2007–2013 [2016] och Större miljönytta – lägre kostnad. Så nås målen för kulturmiljöer i odlingslandskapet med kommande landsbygdsprogram [augusti 2017]). Dessa rapporter ingår som underlag i arbetet för att förbereda kommande landsbygdsprogram efter 2020.

När det gäller miljöersättningar till ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet är det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 starkt inriktat på att återställa, bevara och förstärka ekosystem med anknytning till jord- och skogsbruk. Genom att lantbrukare och andra som är intresserade av att förvalta miljön på ett hållbart sätt deltar i programmets miljöåtgärder skapas förutsättningar för en hållbar livsmedelsproduktion och öppna landskap. Detta är bl.a. viktigt för den biologiska mångfalden.

I landsbygdsprogrammet kan man söka miljöersättning för betesmarker och slätterängar. Syftet med ersättningen för betesmarker och slätterängar är att bevara och förstärka betesmarkernas och slätterängarnas natur- och kulturmiljövärden, skapa förutsättningar för biologisk mångfald och öka allmänhetens möjligheter till rekreation. I landsbygdsprogrammet ingår även miljöersättning för restaurering av betesmarker och slätterängar när man restaurerar marker som tidigare har varit betesmarker och slätterängar.

Den totala budgeten för landsbygdsprogrammet under perioden 2014–2020 uppgår till ca 37 miljarder kronor. Budgeten för samtliga miljöersättningar uppgår till ca 8,2 miljarder kronor och det omfattar bl.a. betesmarker och slätterängar, fäbodan, restaurering av betesmarker och slätterängar, hotade husdjursraser, minskade växtnäring förluster, skydds zoner. Prognostiserade årliga utbetalningar till betesmarker och slätterängar uppgår till ca 625 miljoner kronor (+/-50 miljoner kronor).

Vidare framgår av budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att regeringen anser att anslaget 1:17 bör tillföras 212 000 000 kronor per år under 2018–2020 för åtgärder inom landsbygdsprogrammet. Av beloppet ska 85 000 000 kronor per år användas för åtgärder riktade till betesmarker och slätterängar.

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår dock att i förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna att tidigare beräknade omfördelningar mellan år inom programbudgeten delvis uteblir och att anslaget därför inte förändras i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

När det gäller proteingrödor går det att söka miljöersättningar inom landsbygdsprogrammet för ekologiskt spannmål och proteingrödor, som oljeväxter. Inom landsbygdsprogrammet ges även stöd till odling av vall. En stor del av proteinfodret i Sverige finns i vallen. Det finns även direktstöd riktade för odling av proteingrödor. Reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik 2003 innebar att EU införde ett gårdsstöd, och grundstödet till proteingrödor ingår i det. Vidare är det enligt Näringsdepartementet inom direktstödet möjligt att avsätta pengar till kopplade stöd. Sverige har använt dessa medel till att stödja nötdjur, men det är möjligt att avsätta dessa till t.ex. proteingrödor. För att kunna införa ett kopplat stöd finns krav i EU-reglerna på att sektorn bl.a. ska genomgå vissa svårigheter. Stödet får bara ges i den utsträckning det behövs för att upprätthålla den aktuella produktionsnivån. Vid den förra regeringens beslut 2014 om genomförandet av stödet kom man fram till att det inte var motiverat med stöd till proteingrödor eller andra vegetabilier.

Förgröningsstödet är ett obligatoriskt stöd för alla som söker gårdsstöd. Om man söker gårdsstöd söker man alltså automatiskt även förgröningsstöd. Syftet med förgröningsstödet är att minska det europeiska jordbrukets klimatpåverkan och främja den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet. För att få det nya förgröningsstödet ska jordbrukare bl.a. avsätta areal till något som kallas ekologiska fokusarealer (EFA). De ska bidra till variation och biologisk mångfald. EFA kan bl.a. bestå av proteingrödor. Jordbruksverkets utvärdering av förgrönningen pekar på att det har lett till att arealen av proteingrödor i Sverige har ökat.

Enligt Näringsdepartementet är storleken på odlingen av ärter och andra proteingrödor beroende dels av pris och stöd (t.ex. förgröningsstödet), dels av odlingssäkerhet, avkastning m.m. Det senare är beroende av att det finns bra sorter att odla, tillgång till effektiva bekämpningsmedel, kunskap m.m. De delarna är i mycket en fråga för branschen och forskningen men också sådant som lyfts fram i livsmedelsstrategin som viktiga områden för insatser.

Kommissionen presenterade i november 2018 en rapport med en strategi för ökad produktion av proteingrödor (COM(2018) 757). I rapporten presenteras ett antal befintliga politiska instrument och nya politiska förslag som kan bidra till att utnyttja proteingrödornas ekonomiska och miljömässiga potential i EU. Bland annat nämns stöd till jordbrukare som odlar proteingrödor i den föreslagna framtida gemensamma jordbrukspolitiken, genom att ta med dessa grödor i de nationella strategiska planerna för den gemensamma jordbrukspolitiken, och genom att belöna ärtväxternas fördelar för miljö- och klimatmålen inom ramen för miljösystem och åtaganden om miljö- och klimatförvaltning i program för landsbygdsutveckling, och genom

att mobilisera stöd för landsbygdsutveckling exempelvis för att främja investeringar och samarbete utmed hela livsmedelskedjan, samt genom kopplat inkomststöd. Det pågår förhandlingar om förslaget till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 458 391 000 kronor för 2019 till anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras inom anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 868 200 000 kronor 2020–2026.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020.

I förhållande till beräknad anslagsnivå för 2019 i budgetpropositionen för 2018 innebär tillämpningen av principerna också att tidigare beräknade omfördelningar mellan år inom programbudgeten delvis uteblir och att anslaget därför inte förändras i enlighet med tidigare redovisade beräkningar.

Motionerna

Enligt kommittémotion 2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 1 i denna del och yrkande 6 bör anslaget ökas med 199 000 000 kronor för att justera för de anslagsförändringar som uppstått till följd av de särskilda budgetprinciperna som gällt för utformningen av budgetpropositionen för 2019.

I kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 25 000 000 kronor för att utöka stödet till forskning om miljövänliga bränslen inom jordbruket.

Kompletterande uppgifter

Den totala budgeten för landsbygdsprogrammet under perioden 2014–2020 uppgår till ca 37 miljarder kronor. Det är Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som stöder EU:s politik för landsbygdsutveckling.

Stöden och ersättningarna finansieras gemensamt av Sverige och EU. Inom landsbygdsprogrammet finns bl.a. stöd att söka för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet. Syftet med åtgärderna är att skapa bättre kopplingar mellan forskningsresultat, ny teknik och praktiskt arbete inom jordbruk, trädgård och rennäring för att få fram bra praktiska och innovativa lösningar på gemensamma utmaningar inom olika områden. Innovationsstöden inom landsbygdsprogrammet uppgår till 441 miljoner kronor under programperioden.

Inom landsbygdsprogrammet 2014–2020 finns även ett investeringsstöd till förnybar energi och klimat som uppgår till 506 miljoner kronor under programperioden.

Utanför landsbygdsprogrammet finns även metanreduceringsstödet (se anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder) vars syfte är att ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönytta som uppstår när biogas produceras från gödsel.

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår att Jordbruksverket har redovisat en rapport om åtgärder för att minska jordbrukssektorns klimatpåverkan (Jordbruksverket 2018:1). I rapporten beskrivs såväl det svenska jordbrukets klimatarbete i dag som möjliga framtida insatsområden för att minska klimatpåverkan. Jordbruksverket föreslår bl.a. att en handlingsplan för jordbrukssektorn, framtagen i dialog mellan myndigheter, bransch och aktörer inom forskning och kunskapsskapande, blir en formell del av det klimatpolitiska ramverket. Rapporten bereds i Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) redovisas att goda och långsiktiga villkor för produktionen inom de areella näringarna samt fortsatta forsknings- och innovationsinsatser är nödvändiga för att möta framtida klimat- och miljöförändringar och stärka konkurrenskraften.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 79 830 000 kronor för 2019 till anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringssläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del föreslås att anslaget ökas med 50 000 000 kronor i syfte att stödja lantbrukare som tankar förnybart.

Enligt kommittémotion 2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 21 bör möjligheterna och nivåerna för att ge producenter av biogödsel stöd ses över då det handlar om en kostsam process att ta fram samt dyr lagring då produktionen är ganska konstant men spridningen bara sker vissa tider på året.

Kompletterande uppgifter

Metangasreduceringsersättningen är ett tioårigt pilotprojekt (2014–2023) med syfte att ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönytta som uppstår när biogas produceras från gödsel. För att förstärka stödet har regeringen höjt budgeten för ersättningen med 30 000 000 kronor per år under perioden 2016–2019. Regeringen har även höjt ersättningen per kWh producerad biogas från högst 20 öre per kWh till högst 40 öre per kWh. Under 2016 var det 51 anläggningar som tog del av ersättningen, samma antal som året innan.

I vårändringsbudgeten för 2018 (prop. 2017/18:99) anförde regeringen att i syfte att stärka konkurrenskraften i den svenska biogaskedjan och påskynda omställningen mot förnybara energikällor bör metangasreduceringsstödet utvidgas till att omfatta även andra substrat för rötning. För att möjliggöra detta föreslog regeringen att anslag 1:19 skulle ökas med 270 000 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:FiU21, rskr. 2017/18:435).

Jordbruksverkets utvärdering av metangasreduceringsersättningen (Utvärdering av gödselgasstödet 2015–2016, rapport 2017:11) visar att den största klimatnyttan består i att biogasen kan ersätta fossila bränslen. Utvärderingen visar också att biogasproduktion från gödsel minskar utsläppen av växthusgaser från jordbruket genom att traditionell lagring av flytgödsel uteblir. Stödet har inneburit ökad produktion av biogas från gödsel. Nästa utvärderingsrapport kommer att omfatta perioden den 1 januari 2017–31 december 2019.

Av Jordbruksverkets årsredovisning för 2017 framgår att under stödperiodens tolv månader 2016–2017 fick 52 anläggningar stöd. Mängden producerad energi från dessa anläggningar från gödsel var under stödet 125 GWh. Totalt betalades 50,2 miljoner kronor ut i stöd 2017.

Inom landsbygdsprogrammet finns stöd bl.a. för investeringar i biogasanläggningar. Det finns två potter som kan användas till investeringar i förnybar energi, en på ca 280 000 000 kronor och en på ca 140 000 000 kronor. Den större av dem är begränsad till biogas baserad på gödsel och anläggningar för rötresthantering. Den mindre potten är tänkt för förnybar energi allmänt, och där konkurrerar eventuella biogasanläggningar med andra

bioenergisatsningar. I den potten finns alltså inte begränsningen till gödselbaserad biogas.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 116 000 kronor för 2019 till anslaget 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Sedan 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands och delar av Värmlands län.

Motionen

Enligt motion 2018/19:717 av Patrik Engström m.fl. (S) bör berörda myndigheter få ett tydligt uppdrag att arbeta med omarronderingen i Dalarnas län och långsiktig finansiering av arbetet. Omarrondering kan ge stora samhällsvinster och en hållbar utveckling av landsbygden och landsbygdens ekonomi.

Kompletterande uppgifter

I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2017 gavs Länsstyrelsen i Dalarnas län i uppdrag att i samverkan med bl.a. Lantmäteriet, Jordbruksverket och Skogsstyrelsen uppdatera länets långsiktiga plan för strukturrationalisering av ca 535 000 hektar ägosplittrad jord- och skogsmark inom länet. Länsstyrelsen skulle redovisa hur ett effektivt strukturarbete kan utvecklas för att ge en hållbar utveckling av landsbygdens ekonomi och tillväxt samtidigt som skogsvårdslagens jämställda mål om god avkastning och hänsyn till miljövärden uppfylls. Länsstyrelsen slutredovisade uppdraget i oktober 2017. Beredning av slutredovisningen pågår inom Regeringskansliet.

I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2018 ges Länsstyrelsen i Dalarnas län i uppdrag att redovisa hur myndigheten har bidragit till att effektivisera arbetet med omarrondering i Dalarnas län. Arbetet syftar till att i områden med stark ägarsplittring bl.a. möjliggöra ett rationellt skogsbruk och en fungerande infrastruktur samt bidra till en hållbar utveckling av landsbygdens ekonomi och tillväxt, samtidigt som skogsvårdslagens (1979:429) jämställda mål om god avkastning och hänsyn till miljövärden värnas. En väl fungerande samverkan med Lantmäteriet och Skogsstyrelsen är en nyckelfråga.

Enligt Lantmäteriets regleringsbrev för 2018 ska Lantmäteriet redovisa hur myndigheten har verkat för stärkt samverkan med Länsstyrelsen i Dalarnas län och Skogsstyrelsen i syfte bl.a. att harmonisera den information myndigheterna lämnar.

Av Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2018 framgår att Skogsstyrelsen ska redovisa hur myndigheten under året har bidragit till att effektivisera arbetet

med omarrondering i Dalarnas län. Skogsstyrelsen ska, i områden som är aktuella för arbetet med omarrondering, särskilt prioritera inventeringar för att kartlägga värdefulla naturvärden och arbetet med att kunna erbjuda områdesskydd inom nyckelbiotopsrika brukningsenheter.

Enligt Jordbruksverkets regleringsbrev för 2018 får Jordbruksverket bevilja bidrag till omarrondering. Anslaget ska i första hand disponeras för projekt i Dalarnas län. Högst 500 000 kronor av medlen får disponeras för projekt i Västra Götalands och Värmlands län.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2019 till anslaget 1:21 Åtgärder på fjällägenheter för 2019.

Anslaget får användas för utgifter för underhåll och upprustning av och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 113 915 000 kronor för 2019 till anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Motionen

Enligt kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 10 000 000 kronor. Motionärerna anser att satsningen på främjande av rennäringen som regeringen introducerade 2018 bör upphöra.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) att behovet ökar kontinuerligt för rennäringen att delta mer aktivt i olika processer kring samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet. Ett verktyg som möjliggör detta är renbruksplaner som är ett geografiskt verktyg som beskriver rennäringens markanvändning. Renbruksplaner bidrar med viktig information om förändringar i mark och vatten när det gäller effekter av annan markanvändning, klimatförändringar och kulturspår och kräver därför kontinuerlig uppdatering och adaptivitet. En viktig fråga för en långsiktigt hållbar rennäring är även samexistens med

rovdjuren. Det är därför angeläget att arbetet med en toleransnivå för rovdjursskador på högst 10 procent på samebyns faktiska renantal fortskrider och att förebygga och kompensera för rennäringens rovdjursskador. Regeringen ansåg därför att anslaget borde öka med 10 000 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (2017/18: MJU2, rskr. 2017/18:99).

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) redovisar regeringen att arbetet med att utveckla renbruksplaner mellan Skogsstyrelsen, Sametinget och samebyarna fortsätter. Sametinget är sedan 2016 verksamhetsägare. Under 2017 har renbruksplaner vidareutvecklats genom fyra verksamhetsprocesser. Målet är en helhetslösning med teknisk plattform, organisation och tjänster för uppbyggnad och förvaltning av renbruksplanerna. Under 2017 har 120 renskötande samer från 36 samebyar deltagit i utbildningsinsatser för renbruksplaner. Renbruksplanerna används i dag vid samråd och dialog med t.ex. myndigheter, kommuner, skogsbolag, vatten och vindkraftsbolag, gruvbolag och andra markanvändare i syfte att öka kunskap och underlätta dialog.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 929 745 000 kronor för 2019 till anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

De principer som har tillämpats vid utformningen av denna proposition innebär att den beräknade ökningen av basanslaget 2019 som presenterades i forskningspolitiska propositionen 2016 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) uteblir.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Motionärerna vill betona SLU:s roll genom att anslå mer medel för de kommande åren. Det finns behov av specialister utanför storstäderna varför det är viktigt med utbildningar på landsbygden, men även praktiskt inriktade specialistutbildningar behöver ges ökad prioritet.

Enligt kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 24 500 000 kronor. En viss besparing föreslås till förmån för andra satsningar.

I kommittémotion 2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L) i denna del föreslås att anslaget minskas med 3 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen för 2019 framgår att antalet sökande utan tidigare högskolestudier till SLU:s utbildningar har minskat med 4 procent under de senaste fem åren, vilket kan jämföras med genomsnittet för Sveriges alla universitet och högskolor där minskningen för motsvarande period varit 7 procent. SLU har under 2017 satsat mer medel än tidigare på att analysera varför hortonom-, agronom- och jägmästarprogrammen har lågt söktryck. SLU har på ett mer aktivt och riktat sätt marknadsfört sina utbildningar via nya kanaler i exempelvis sociala medier. SLU arbetar också med studentkommunikatörer, öppet hus på campusorterna, deltagande på utbildningsmässor, studentrekryteringskonferenser m.m. Flera av de nya utbildningarna som startar under 2018 verkar ha rönt stort intresse bland blivande studenter. SLU arbetar aktivt för att få flera utländska studenter och har speciella satsningar för nyanlända.

Av SLU:s årsredovisning för 2017 framgår att SLU har fattat beslut om grundläggande principer som ska gälla samtliga utbildningsprogram. Alla utbildningar ska ämnesmässigt utgå från SLU:s verksamhetsidé och verksamhetsområden enligt regeringens uppdrag, och de ska vara efterfrågade av studenter och arbetsliv. De studenter som SLU utbildar ska förberedas för ett långt yrkesliv på en global arbetsmarknad. Utbildningarna ska ha en tydlig forskningsanknytning och ge studenter ett vetenskapligt synsätt.

I SLU:s strategiska inriktningsbeslut från 2016 poängteras att utbildningar som har en särskilt viktig roll för den nationella kompetensförsörjningen inom SLU:s sektorer ska prioriteras.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 598 164 000 kronor för 2019 till anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård inom anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och

samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas inom anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2020–2025.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Motionärerna anför att det är viktigt att vidareutveckla de areella näringar, och anslaget ökas för att bättre kunna följa samhällets kostnadsutveckling. Ökningen ska även möjliggöra ett begränsat uppdrag för ökad inhemsk proteinfoderodling.

Enligt kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 21 ska regeringen stödja satsningar på innovation och utveckling inom jordbrukssektorn. I yrkande 22 anføres att offentliga medel i högre utsträckning bör riktas till behovsdriven forskning. Enligt yrkande 23 bör regeringen uppdraga åt Formas och SLU att tydligare redovisa vilka andelar av forskningen som går till behovsdriven forskning samt vilka behov denna forskning svarar mot.

Enligt motion 2018/19:2052 av Jörgen Warborn (M) finns ett behov av att satsa mer på food tech och innovativ livsmedelsforskning för att värna om klimatet och folkhälsan.

Kompletterande uppgifter

Av budgetpropositionen framgår att regeringen under 2017 gett Tillväxtverket i uppdrag att stödja och underlätta etableringen av en samverkansarena för livsmedelssektorns företag och aktörer. Samverkansarenan ska bidra till att höja innovationskapaciteten i sektorn och säkra en långsiktig kompetensförsörjning, i syfte att öka konkurrenskraften för företag i livsmedelssektorn. Arenan kommer att formulera behov gentemot forsknings- och innovationsansvariga. Samverkansarenan lanserade etableringen av Sweden Food Arena den 24 maj 2018 och Tillväxtverket slutrapporterade regeringsuppdraget den 30 juni 2018, men uppdraget förlängdes samtidigt till årsskiftet. Därefter ska företagen och organisationerna ta över och driva Sweden Food Arena i egen regi.

För att öka den behovsmotiverade forskningen har regeringen gett Formas i uppdrag att inrätta ett nationellt forskningsprogram för livsmedel och har avsatt 50 miljoner kronor mellan 2017 och 2019 för detta ändamål. Formas har

därtill utsett en nationell kommitté för forskningsfinansiärer i syfte att samordna och stärka forskningen inom livsmedelskedjan. En första utlysning av 9,4 miljoner kronor för synteser, kunskapsinhämtning, inom området har beslutats och tilldelats under 2017. Regeringen har tilldelat SLU 15 miljoner kronor för inrättandet av ett program för industridoktorander med syfte att stödja behovsmotiverad forskning, sprida forskning och öka samverkan med näringen. Tio doktorandprojekt har beslutats.

Regeringen har även under 2017 ökat stödet till samarbetet mellan företag och forskning inom växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Sveriges bidrag till detta är 17,7 miljoner kronor mellan 2017 och 2019. Regeringen har också gett SLU i uppdrag att initiera ett kompetenscentrum för växtförädling. Syftet är bl.a. att bidra till livsmedelsstrategins mål och därmed möjliggöra en ökning av tillgången till nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden. Kompetenscentrumet är under uppbyggnad.

För att stärka konkurrenskraften och lönsamheten i jordbruket och trädgårdsnäringen är det viktigt att utbytet mellan företag och aktuell forskning stärks. SLU har därför inom ramen för livsmedelsstrategin fått i uppdrag att tillsammans med rådgivningsorganisationerna för jordbruket och trädgårdsnäringen ta fram förslag för hur bryggan mellan rådgivning och forskning kan utvecklas. I rapporten som överlämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 28 mars 2018 lyfts flera områden fram, exempelvis behovet av ökade satsningar på tillämpad forskning, möjligheter att samordna och utveckla samverkan, bättre struktur på spridning av forskningsresultat samt att vidareutveckla utbildningarna i samverkan med näringarna.

Under 2017 erbjöd regeringen Skåne läns landsting 1 miljon kronor för att genomföra insatser som stärker innovationer i livsmedelskedjan och utvecklingen av innovativa företag. Medlen har använts till förberedande arbete för att bilda ett internationellt referens- och försökscentrum för cirkulär biobaserad livsmedelsproduktion som kallas Food Valley of Bjuv.

Regeringen gav i juni 2017 Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att utlysa medel för att inkubatorer och acceleratorer ska kunna stödja utveckling av innovativa företag inom livsmedelskedjan. Vinnova har haft en utlysning, och ett projekt om att utveckla nationell livsmedelsinkubation erhöll 3 miljoner kronor i medel efter en sedvanlig utlysning.

År 2016 gav regeringen ett bidrag på 1 miljon kronor till OECD för att studera den svenska livsmedelskedjans innovationssystem. Rapporten presenterades i juni 2018 där OECD bl.a. rekommenderar åtgärder för att minska administrativa kostnader för krav som går utöver EU-kraven, ökade investeringar i forskning, åtgärder för att öka rekryteringen av studenter, förstärkningar av kopplingarna mellan grundforskning, tillämpad forskning och industrin samt uppmuntran av branschens deltagande i forskning och utvecklingsprogram på nationell och europeisk nivå. OECD pekar också på

behovet av att stärka forskningsinstitutfunktionen i Sverige. Förslagen bereds i Regeringskansliet.

Kommissionen presenterade i november 2018 en rapport med en strategi för ökad produktion av proteingrödor (COM(2018) 757). I rapporten presenteras ett antal befintliga politiska instrument och nya politiska förslag som kan bidra till att utnyttja proteingrödornas ekonomiska och miljömässiga potential i EU. Bland annat nämns att främja konkurrenskraften genom forskning och innovation inom ramen för EU:s och medlemsstaternas forskningsprogram, och en fördubbling av budgeten för programmet Horisont Europa för perioden 2021–2027.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2019 till anslaget 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 107 237 000 kronor för 2019 till anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.

Anslaget får användas för nedsättning av slakteriavgifter.

Motionen

Enligt kommittémotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C) i denna del bör anslaget ökas med 80 000 000 kronor i syfte att sänka kontrollavgifterna för slakterier.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i propositionen Extra ändringsbudget för 2018 – Stöd till djurägare inom lantbruket som drabbats av torkan 2018 (prop. 2017/18:301) att den ansträngda ekonomiska situationen, och den begränsade tillgången på foder till djuren, även har fått till följd att många lantbrukare varit tvungna att ställa sina djur i kö för slakt. Ett sätt att bidra till att mildra de ekonomiska konsekvenserna för landets djurägare är att tillfälligt sänka avgifterna för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i Sverige. Genom att tillföra ytterligare medel för nedsättning av slakteriavgifter bedöms avgiften för den offentliga kontrollen under ett års tid kunna sänkas till EU:s miniminivå för samtliga slakterier i Sverige. För att säkerställa att sänkningen kommer landets djurägare till del ska avgiftssänkningen villkoras av att den vidareförs till

djurägarna. En nedsättning av slakteriavgifterna bidrar också till att öka den svenska slakterinäringens och animaliesektorns lönsamhet och konkurrenskraft gentemot omvärlden. Regeringen föreslog att anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter bör ökas med 60 000 000 kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2018/19:FiU8, rskr. 2018/19:8).

Av Livsmedelsverkets årsredovisning för 2017 framgår att hela 2017 års anslag för att sänka kontrollavgiften för slakterier och vilthanteringsanläggningar användes. Samtliga slakterier och vilthanteringsanläggningar fick avgiften nedsatt. Avgiften för anläggningar med en planerad slakt på under 200 ton per år låg på samma nivå som EU:s minimiavgifter. Utan anslaget skulle de mindre företagens avgifter per slaktat djur mångdubblats. Slakterier med en planerad slakt på över 200 ton betalade 1,965 gånger minimiavgifterna. Utan anslaget skulle den sammanlagda avgiften för företag över 200 ton nästan dubblas.

Nya anslag

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att 320 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Djurvälståndersättning. Motionärerna anser att det är i harmoni med ambitionerna om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid. Med detta tillkommer arbete och kostnader, vilket innebär en konkurrensnackdel för bönderna. Motionärerna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. Även enligt kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 13 bör en djurvälståndersättning för mjölkkor på bete införas.

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att 2 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Åkermarksinventering. Motionärerna anför att övervakning av jordbruksmarken kommer att ge tidig information om avgörande miljö- och jordbruksparametrar som är viktiga både ur miljö- och produktionsperspektiv. Det ger ett gott underlag både till åtgärder på kort sikt och till den framtida miljö- och jordbrukspolitiken. Även kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 6 rör en åkermarksinventering.

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att 300 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Ytterligare åtgärder efter torkan 2018 till stöd för gris-, fjäderfä- och äggproducenter m.fl. Motionärernas sänkning av dieselskatten ger den största positiva förändringen för lantbrukets konkurrenssituation och lönsamhet men alla branscher kommer inte att kunna dra stor nytta av den direkt. På kort sikt behöver vissa branscher som inte direkt träffas mycket av vare sig dieselskattesänkningen eller djurvälståndersättningen stöd för att företag inte ska gå i konkurs. Det gäller gris-, fjäderfä och äggproducenter men även andra mindre branscher. Även kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl.

(SD) yrkande 15 rör åtgärder för att lindra torkans konsekvenser för jordbruket med inriktning på gris-, fjäderfä- och äggproducenter samt andra mindre produktionsgrenar.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att 760 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Kompensation för torkan 2018. Yrkande 4 handlar om principerna för utbetalning av krisstödet. Motionärerna ansluter sig till ett förslag från Jordbruksverket om att fördela 670 000 000 kronor till lantbrukarna baserat på dieselåtgång 2018 och att 90 000 000 kronor tillförs som ett extra stöd till produktionen av ägg, fågel och frilandsgrosocker.

I kommittémotion 2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) i denna del föreslås att 5 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Växtförädling för nordiska växtförhållanden. Motionärerna anför att arbetet med växtförädlingsprogrammet med syfte att ta fram grödor som passar för nordiska förhållanden inom Public Private Partnership ska förstärkas för att kunna utnyttja en eventuell öppning för nya genomredigeringsstekniker. Sortmaterial som är anpassat för svenska förhållanden är viktigt för svensk växtodlings lönsamhet och konkurrenskraft. Även kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 25 rör ett nordiskt växtförädlingsprogram.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att 10 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Subvention av trikintest på vildsvin. Motionärerna anför att staten bör stå för kostnaden för trikintester av vildsvin. Även i kommittémotion 2018/19:2606 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13 anføres att staten ska bekosta avgiften för trikintest.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 i denna del föreslås att 54 000 000 kronor anslås för ett nytt anslag med benämningen Ränta på fördröjda utbetalningar av jordbruksstöd. I yrkande 6 i samma motion föreslås att ränta enligt räntelagen ska utgå för försenade jordbruksersättningar fr.o.m. den 1 januari det andra året efter det år som stödet avser. Motionärerna anför att problemen till följd av torkan har försvårats på grund av att EU-ersättningarna försenats, ibland med flera år.

Kompletterande uppgifter

Djurvälfärdsersättning

Av departementspromemorian EU:s framtida jordbrukspolitik (Ds 2018:10) framgår att det inom ramen för pelare två i landsbygdsprogrammet kan ges ersättning för extra djuromsorg, s.k. djurvälfärdsersättningar. Syftet med ersättningen är att öka djurens välbefinnande. Ersättningen regleras i artikel 33 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. Djurvälfärdsersättningar kan endast ges för åtgärder som går utöver nationella lagstiftningskrav och allmän praxis. Dagens EU-regler

tillåter alltså inte ersättning för nationella lagkrav eller praxis, t.ex. lagkrav på utevistelse, det s.k. beteskravet.

Vidare redovisar regeringen i promemorian att enligt analyser från Jordbruksverket kan en ändring i landsbygdsförordningen som innebär att ersättning kan lämnas för åtgärder som går utöver bestämmelser i EU:s regelverk, oavsett om sådana åtgärder redan är del av nationell lagstiftning eller praxis, få betydande fördelar för t.ex. grisproduktionen i Sverige som i väsentliga delar står under mer långtgående djurskyddskrav än vad EU:s regelverk kräver. Om det ska vara möjligt att ge en bred möjlighet att lämna stöd för djurskyddsåtgärder och samtidigt behålla regler och praxis på den nivå som finns i dagsläget krävs en ändring av artikel 33.

Det finns i dag tre djurvälståndersättningar som ingår i landsbygdsprogrammet 2014–2020. Stöden finansieras gemensamt av EU och Sverige och bidrar till att nå målen med Europas tillväxtstrategi Europa 2020. Detta gäller ersättning för extra djuromsorg för får, ersättning för extra djuromsorg för sugor och ersättning för utökad klövhälsövård för mjölkkor.

Kommissionen har i sitt förslag till reform av den gemensamma jordbrukspolitiken inte föreslagit någon förändring när det gäller artikel 33 vilket innebär att det inte är möjligt att betala djurvälståndersättningar för åtgärder som är krav enligt nationell lagstiftning. Enligt information från Näringsdepartementet driver Sverige en förändring av förslaget för att det ska vara möjligt att betala ut djurvälståndersättningar för åtgärder som går utöver EU-lagstiftning men som är en del av nationell lagstiftning.

Åkermarksinventering

Jordbruksverket fick 2006 i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell jordartskartering av åkermarken. Resultatet presenterades i Jordbruksverkets rapport Nationell jordartskartering – Matjordens egenskaper i åkermarken (Rapport 2015:19). Rapporten är baserad på resultatet av jordprovtagning i matjordslagret i åkermarken under åren 2011–2012. Prov togs på drygt 13 000 platser. Proverna har analyserats utifrån textur och mullhalt samt innehåll av fosfor, järn, aluminium, kalcium, kalium och magnesium. Resultaten från den nya jordprovtagningen har kombinerats med data från SLU:s miljöövervakningsprogram Yttäckande rikskartering av åkermark för att få ett heltäckande provtagningsnät över Sveriges åkermark. Totalt finns därmed nästan 15 000 provtagningspunkter.

Kartor över matjordens egenskaper har tagits fram utifrån jordproverna, däribland en jordartskarta med FAO:s jordartsklasser. Den nya jordartskartan kan enligt Jordbruksverkets rapport användas i sammanhang där geografiska skillnader i matjordens struktur behöver kartläggas, exempelvis för att beräkna åkermarkens läckage av näringsämnen eller som ett underlag för beräkningar av åkermarkens produktionsförmåga och jordbrukets konkurrenskraft i olika delar av Sverige. Den kan också utgöra ett underlag för att peka ut var åtgärder behöver vidtas.

Enligt Jordbruksverkets rapport är skillnaden, vid en jämförelse av jordproverna i det nya datasetet med det tidigare som enbart innehåll jordprover från SLU:s miljöövervakningsprogram, i de flesta fall liten. Detta menar Jordbruksverket visar att provtagningen som genomförs inom miljöövervakningsprogrammet är representativ och kan användas för att beskriva tillståndet i svensk åkermark.

Åtgärder med anledning av torkan 2018

Regeringen presenterade i juli 2018 ett nationellt krispaket på drygt 1,2 miljarder kronor för att framför allt täcka upp för den foderbrist och det inkomstbortfall som uppstått hos lantbrukare på grund av torkan. Riksdagen beslutade i november 2018 om en extra ändringsbudget där bl.a. 460 miljoner kronor ska gå till stödåtgärder till djurägare inom lantbruket som drabbats av torkan. För mer information om regeringens åtgärder med anledning av torkan 2018 se under anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Växtförädling för nordiska växtförhållanden

I livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) anför regeringen att det är viktigt att tillräckliga växtförädlingsinsatser kommer till stånd för att öka tillväxten. En utvecklad växtförädling som tillgodoser behovet av lämpliga lokala och regionala växtsorter för hela landet innebär en mångfald av grödor och möjligheter till diversifiering på gårdsnivå. Regeringen bedömer att nya tekniska framsteg och innovationer bör utnyttjas och tas till vara i växtförädlingsarbetet för att bidra till jordbrukets anpassning till ett förändrat klimat och en hållbar produktion.

I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 23) föreslog regeringen att ett kompetenscentrum för växtförädling skulle inrättas på SLU, och myndighetens anslag ökades därför med 20 miljoner kronor 2018. Regeringen anförde att det för ökad produktivitet och ökad hållbarhet krävs ett ökat offentligt engagemang i förädlingen av växtsorter. Växtsorter framtagna för kontinenten fungerar ofta sämre i Sverige och i vissa delar av landet inte alls. Det finns därför ett behov av växtförädling för svenska förhållanden för att möjliggöra ett större utbud av lokalt anpassade grödor. Vidare anför regeringen att det i ett förändrat klimat, för en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi och för en stärkt konkurrenskraft i jordbruket är av stor vikt med nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden.

Enligt budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) har regeringen under 2017 ökat stödet till samarbetet mellan företag och forskning inom växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Sveriges bidrag till detta är 17,7 miljoner kronor mellan 2017–2019. Regeringen har också gett SLU i uppdrag att initiera ett kompetenscentrum för växtförädling. Syftet är bl.a. att bidra till livsmedelsstrategins mål och därmed möjliggöra en ökning av tillgången till nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden. Kompetenscentrumet är under uppbyggnad.

I SLU:s regleringsbrev för 2018 anges att myndigheten ska bygga upp ett kompetenscentrum för växtförädling. Detta kompetenscentrum ska samla akademi och näringsliv och utveckla kompetens för att i enlighet med målen i livsmedelsstrategin säkra tillgången till växtsorter för en hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i hela Sverige. Det ska också tas hänsyn till klimatförändringar och tillgång till biomassa för en cirkulär och biobaserad ekonomi. Utveckling av kompetenser och nya tekniker inom växtförädling och utvärderingar av växtmaterial för marknaden ingår.

Subvention av trikintest på vildsvin

Trikintest utförs av SVA. Testerna ingår i SVA:s avgiftsbelagda verksamhet. Priset är 110 kronor per djur vid 1–5 djur, 89 kronor per djur vid 6–12 djur, 68 kronor per djur vid 13–20 djur. Om provet varit djupfryst eller om prov tagits från tugg-/kindmuskeln är priset 220 kronor per djur. Samtliga priser är angivna exklusive expeditionsavgift och moms.

Regeringen gav i juli 2018 Livsmedelsverket i uppdrag att analysera och lämna förslag på förenklade förfaranden för avsättning av vildsvinskött på marknaden (N2018/04065/DL, N2018/01954/DL). Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2019.

Ränta på fördröjda utbetalningar av jordbruksstöd

Dröjsmålsränta beräknas enligt 6 § räntelagen (1975:635) för år enligt en räntefot som motsvarar den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen med ett tillägg av 8 procentenheter.

När det gäller läget för utbetalningarna, se anslaget 1:8 Statens Jordbruksverk.

EU:s statsstödsregler sätter ramarna för medlemsstaternas möjligheter att med offentliga medel kunna stödja en viss verksamhet. Det gäller också för Sverige. Reglerna finns i artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Syftet med reglerna är att se till att konkurrensen på EU:s inre marknad inte snedvrids.

Enligt artikel 81.2 förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) ska reglerna om statsstöd i EUF-fördraget inte tillämpas på det stöd som medlemsstaterna betalar ut i enlighet med och i överensstämmelse med förordningen. Enligt artikel 81.1 samma förordning ska reglerna om statsstöd tillämpas på det stöd som medlemsstaterna beviljar för landsbygdsutvecklingen utöver det som anges i artikel 81.2.

I förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) finns ingen bestämmelse om att utbetalningarna av stöd ska ske senast ett visst datum, eller att ränta ska utges på försenade betalningar.

Enligt artikel 107 EUF-fördraget är, om inte annat föreskrivs i fördragen, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom

att gynna vissa företag eller en viss produktion, oförenlig med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. I artikel 107 stadgas vissa undantag från förbudet mot statsstöd, bl.a. när det gäller naturkatastrofer. Enligt artikel 108.3 EUF-fördraget ska kommissionen underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder.

I förordning (EU) nr 1408/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget på stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn stadgas en möjlighet för medlemsstaterna att bevilja vissa mindre stödåtgärder utan att det ska ses som statsstöd enligt artikel 107 EUF-fördraget. Denna typ av stöd omfattas inte av anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 EUF-fördraget. Stödet får inte överstiga 15 000 euro per företag under en period av tre beskattningsår. Det ackumulerade stödet av mindre betydelse som Sverige beviljar företag verksamma inom primärproduktionen av jordbruksprodukter under en period av tre beskattningsår får inte överstiga 57 890 000 euro.

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkter

Riksdagen har bestämt utgiftsramen för 2019 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till sammanlagt 20 900 281 000 kronor (bet. 2018/19:FiU1, rskr. 2018/19:62). Denna ram är styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen. Beslutet innebar att riksdagen biföll Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation i betänkandet och inte det förslag om ramar som förts fram i budgetpropositionen för 2019.

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av budgetpropositionen för 2019 med anledning av att den har beslutats av en övergångsregering. Utgångspunkten för förslagen har följaktligen varit den budget som riksdagen beslutade för 2018. Att en övergångsregering är bunden av vissa principer fråntar dock inte riksdagen vare sig rätten eller ansvaret att besluta om statens budget. Våra grundlagar är tydliga om var finansmakten vilar. Det är riksdagen som har befogenheten att besluta om skatter och statens utgifter. Utskottet konstaterar att vissa partier trots detta valt att avstå från att lägga fram egna budgetförslag i riksdagen i årets budgetprocess.

Sverige kan dock inte vänta på reformer. Vi behöver stärka svensk ekonomi, jobbskapande och grundfunktioner i samhället. Landsbygden är en enorm resurs som spelar en nyckelroll i samhällsbygget. Vi behöver se till att landsbygden har goda villkor för att kunna fortsätta bidra till en trygg livsmedelsförsörjning, stå för en hållbar utveckling och skapa nya jobb. För att Sverige ska hålla ihop måste människor och företag ha möjligheter att växa och utvecklas, oavsett om de finns på landsbygden eller i storstäderna. Sverige ligger på många sätt i framkant både inom jordbruk och skogsbruk och med rätt förutsättningar kan de gröna näringarna växa ännu mer. Vi behöver värna och stärka konkurrenskraften genom sänkta kostnader, minskat regelkrångel och färre särkrav.

Utskottet har, som framgår nedan, en annan uppfattning än den som återges i budgetpropositionen för 2019 när det gäller anslagsramen för utgiftsområdet, politikens inriktning och fördelningen av anslagen inom utgiftsområdet, och ställer sig därför bakom det förslag till anslagsfördelning och ändring av ändamål för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur som Moderaterna och Kristdemokraterna har presenterat i utskottet.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet följande anslagsfördelning m.m. inom utgiftsområdet.

1:1 Skogsstyrelsen

Utskottet anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör uppgå till 450 482 000 kronor. Det är en minskning med 27 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget minskas med 15 000 000 kronor till följd av att satsningen på enkla gröna jobb inom naturvård och markvård avvecklas. Även satsningen på inventering av nyckelbiotoper avvecklas, vilket innebär en minskning av anslaget med ytterligare 20 000 000 kronor. Vidare tillförs anslaget 8 000 000 kronor i syfte att täcka Skogsstyrelsens administrativa kostnader kopplade till det särskilda stödet för branddrabbade skogsägare som återfinns inom anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

1:2 Insatser för skogsbruket

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslår utskottet att det bör uppgå till 282 373 000 kronor. Det är en minskning av anslaget med 298 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Med anledning av sommarens omfattande bränder i främst Gävleborg, Dalarna och Jämtlands län anser utskottet att anslaget bör ökas med 72 000 000 kronor i syfte att stödja drabbade skogsägare. Av dessa bör 44 000 000 kronor avsättas till skogsägare för att täcka ökade kostnader kopplade till avverkning och transport, 3 000 000 kronor för utmärkning av gränser som behöver märkas ut på nytt, 15 000 000 kronor i stöd till väghållare för uppgradering av vägnätet för att vägarna ska tåla de ökade virkestransporterna och 10 000 000 kronor för att täcka kostnader för separat hantering av brandskadat virke.

Till följd av att utskottet föreslår att satsningen på inventering av nyckelbiotoper inom anslaget 1:1 avvecklas, påverkas också satsningen inom anslaget 1:2 att erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter ersättning, vilket innebär en minskning av anslaget med 100 000 000 kronor. Vidare föreslår utskottet att satsningen på enkla gröna jobb inom naturvård och markvård avvecklas, vilket medför en minskning av anslaget med ytterligare 120 000 000 kronor. Därutöver minskas satsningen att skydda skog genom exempelvis naturvårdsavtal med 100 000 000 kronor. För att justera för de anslagsförändringar som uppstått till följd av de särskilda budgetprinciperna som gällt för utformningen av budgetpropositionen förlängs inte satsningen på naturvårdande skötsel, och anslaget minskas därför med ytterligare 50 000 000 kronor.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör uppgå till 5 587 227 000 kronor. Det är en ökning av anslaget med 1 239 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Sommarens långvariga torra skapade stora problem för Sveriges lantbrukare. För att dämpa effekterna av torkan anser vi att anslaget bör tillföras 760 000 000 kronor. Medlen avsätts för utgifter för ekonomiskt stöd till livsmedelsproduktionen i syfte att kompensera för inkomstbortfall i spåren av 2018 års torra. Jordbruksverket har i en rapport tagit fram exempel på hur sådana medel skulle kunna fördelas (Utformning krisstöd 2019 – Jordbruksverkets förslag till fördelning av stöd till lantbruket på grund av sommarens torra).

Att införa ekonomiska stöd till lantbruket med anledning av torkan förutsätter att ändamålet för anslaget utvidgas. Utskottet anser därmed att anslaget även bör få användas till utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018.

För att justera för de anslagsförändringar som uppstått till följd av de särskilda budgetprinciperna som gällt för utformningen av budgetpropositionen minskas anslaget med 271 000 000 kronor på grund av omfördelning av medel för landsbygdsprogrammet mellan år. Till följd av samma principer ökas anslaget med 650 000 000 kronor till landsbygdspolitiska åtgärder samt 100 000 000 kronor till ökad bredbandsutbyggnad.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Utskottet anser att anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör uppgå till 2 657 391 000 kronor. Det är en ökning av anslaget med 199 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. För att justera för de anslagsförändringar som uppstått till följd av de särskilda budgetprinciperna bör anslaget tillföras 199 000 000 kronor. Pengarna avser en omfördelning av medel inom landsbygdsprogrammet på grund av en försenad programstart.

Övriga anslag

När det gäller övriga anslag, dvs. 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt, 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet, 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder, 1:6 Bekämpande av smittsamma djursjukdomar, 1:7 Ersättningar för viltskador m.m., 1:8 Statens jordbruksverk, 1:9 Bekämpande av växtskadegörare, 1:10 Gårdsstöd m.m., 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m., 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk, 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk, 1:14 Livsmedelsverket, 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor, 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m., 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket, 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m., 1:21 Åtgärder på fjälllägenheter, 1:22 Främjande av rennäringen m.m., 1:23 Sveriges

lantbruksuniversitet, 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning, 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien samt 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter gör utskottet samma bedömning som regeringen om fördelning av medel på anslagen under utgiftsområdet.

Sammanfattning av utskottets förslag

Utskottet vill hänvisa till de kompletterande uppgifter som utskottet har lämnat om de berörda anslagen i detta betänkande.

Med det ovan anförda tillstyrker utskottet delvis de anslag, och den ändring av ändamålet för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, som föreslås i kommittémotionerna 2018/19:2935 (M) yrkandena 1–6 och 2018/19:2736 (KD) yrkande 1 för budgetåret 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Utskottets anslagsförslag framgår av bilaga 4 till detta betänkande.

När det gäller fördelningen av beställningsbemyndiganden och övriga anslag inom utgiftsområdet gör utskottet samma bedömning som regeringen. Utskottet tillstyrker därmed i övrigt proposition 2018/19:1 punkterna 1 och 2 när det gäller utgiftsområde 23.

Övriga motionsyrkanden som behandlas under detta avsnitt avstyrks.

Övriga motioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbetalning av jordbrukarstöd, avbyttjänster, uppdrag till SLU, forskning om växtförädling, vetenskaplig utvärdering, ersättning för skördeskadorna, nationellt centrum för cirkulär livsmedelsproduktion och center för växtskydd.

Jämför reservation 2 (M, SD, KD), 3 (C), 4 (M), 5 (KD), 6 (M) och 7 (SD).

Motionerna

Utbetalning av jordbruksstöd

I kommittémotion 2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 14 anförs att Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar. De försenade stödutbetalningarna har påverkat många mjölkbönders lönsamhet negativt och har tvingat flera lantbruksföretag till konkurs och inställda betalningar.

Enligt motion 2018/19:2388 av Mikael Larsson och Anders Åkesson (båda C) bör regeringen utreda en förenklad metod för utbetalning av stöd till lantbruket och landsbygden.

I kommittémotion 2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 anförs att regeringen snarast och i samarbete med branschen bör se över handläggningen av jordbruksstöd. Många som verkar inom de gröna näringarna är småföretagare med små marginaler och pressad likviditet. Det är därför avgörande att myndigheters agerande är förutsägbart.

Magnus Oscarsson m.fl. (KD) anför i kommittémotion 2018/19:2736 yrkande 5 att utbetalningarna av EU-stöden bör tidigareläggas. Pengarna bör betalas ut så fort ansökan kommer in, därefter ska en granskning göras. I samma motion yrkande 24 anförs att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt. I yrkande 19 föreslås att handläggningen ska förenklas med hjälp av artificiell intelligens (AI). Motionärerna anför att inom något år borde AI vara moget för att hantera ärenden om ansökningar om EU-stöd vilket skulle innebära snabbare handläggning och ökad rättssäkerhet.

Enligt kommittémotion 2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 24 bör regeringen säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid. Dagens regler för lantbruket gör att många lantbrukare är beroende av EU-stöd. Särskilt tydligt har detta varit för mjölkbönderna, som under de senaste åren har tagit skada av att marknadspriset för mjölk har varit och är väldigt lågt. I denna svåra situation har Jordbruksverkets utbetalningar av jordbruksstöd försenats vilket är mycket olyckligt för svenskt lantbruk.

Forskningsfrågor

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 60 anförs att det är angeläget att fortsätta att stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra.

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) anför i kommittémotion 2018/19:2896 yrkande 27 att den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan bör stärkas. Inom svensk livsmedelsindustri finns en tradition av stark innovationskraft, vilken ytterligare bör stärkas, bl.a. genom satsningar på tillämpad forskning.

Enligt yrkande 30 bör en översyn göras av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar. Teknikutvecklingen inom primärproduktionen och livsmedelsindustrin bidrar till att relevanta miljömål kan uppnås samtidigt som produktionen och exporten av livsmedel kan öka avsevärt. För att det ska vara möjligt måste Sverige ligga i framkant när det gäller exempelvis lagstiftning, innovationsförmåga och tillämpad forskning. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid, och vid marknadsintroduktion är teknikerna ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av den förenklas.

I yrkande 31 anförs att offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU bör utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Det är enligt motionärerna viktigt

att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling, inklusive framtagandet av genetiskt modifierade grödor tas till vara i framtiden.

Enligt yrkande 32 bör regeringen överväga möjligheterna till ett svenskt växtförädlingsprogram. Modern växtförädling är en viktig framtidsfråga, särskilt när det gäller den globala livsmedelsförsörjningen. Den mest avancerade växtförädlingstekniken, där organismens gener förändras, leder till nya genetiskt modifierade organismer (GMO), vilka får nya önskade egenskaper som kan bidra med exempelvis vitaminberikning, större hårdighet eller bättre förutsättningar för att bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO bör därför tas till vara. Det finns ett behov av en tydligare svensk inriktning inom området, eftersom de genmodifierade grödor som tas fram oftast inte är anpassade för att användas i det svenska jordbruket.

SLU:s verksamhet

Enligt kommittémotion 2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 28 bör SLU få i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva. Insatser behövs för att öka attraktiviteten hos universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn.

Center för ökad livsmedelsproduktion m.m.

I motion 2018/19:1985 av ClasGöran Carlsson och Monica Haider (båda S) anförs att regeringen bör undersöka möjligheten att förlägga ett nationellt centrum för utveckling av cirkulär livsmedelsproduktion i Växjö kommun i Kronobergs län. Genom samverkan mellan olika samhällsaktörer på kommunal och regional nivå arbetas det i Kronobergs län målmedvetet för att främja grön tillväxt och möjligheterna för en hållbar produktion och konsumtion av livsmedel. Regeringen bör därför undersöka möjligheten att skapa Refarm 2030 – ett nationellt centrum för reformering av svensk livsmedelsproduktion.

Enligt motion 2018/19:2302 av Anna Sibinska och Elisabeth Falkhaven (båda MP) yrkande 2 bör regeringen inrätta ett center för modernt, miljöanpassat växtskydd i ett förändrat klimat. Sverige behöver ett modernt, miljöanpassat växtskydd anpassat för svenska förhållanden och för ett klimat i förändring. Motionärerna vill samla akademi, näring och myndigheter för att utveckla metoder och kunskap om förebyggande arbete och integrerat växtskydd. Även i motion 2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 4 anförs att regeringen bör inrätta ett nationellt centrum för miljösmart växtskydd, som också ökar självförsörjningsgraden. Den svenska utvecklingen av alternativa metoder för växtskydd måste stärkas, till gagn för såväl ekologiskt som konventionellt lantbruk.

Stöd till en avbyttjänst

Staffan Eklöf m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2018/19:1287 yrkande 16 att möjligheterna att stödja avbyttjänster till animalieproducenter bör utredas. Att bedriva animalieproduktion innebär ofta tungt arbete varje dag, veckan runt, året runt utan möjlighet till semester. Motionärerna vill utreda hur ett statligt medfinansierat stöd till en avbyttjänst för animalieproducenter skulle kunna utformas.

Skördeskador

Enligt kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30 bör man utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I Sverige finns det sedan ett antal år tillbaka inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet riskerar att bli ineffektivt. Däremot finns det anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. Systemet bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med Jordbruksverket och länsstyrelser som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Kompletterande uppgifter

Utbetalning av jordbruksstöd

För att effektivisera och förenkla handläggningen av stöd samt underlätta för brukarna har Jordbruksverket fortsatt arbetet med att införa elektroniska lösningar där så är möjligt. Enligt Jordbruksverket är 18,3 miljarder kronor av cirka 19 miljarder kronor utbetalda för åren 2015 och 2016. Jordbruksverket och länsstyrelserna fokuserar på att snarast få ut de sista kvarstående stödutbetalningarna. För mer information om Jordbruksverkets utbetalningar se anslaget 1:8 Statens Jordbruksverk.

När det gäller artificiell intelligens gav regeringen den 22 december 2017 Vinnova i uppdrag (N2017/07836/FÖF) att genomföra en kartläggning och analys av hur väl artificiell intelligens (AI) och maskininlärning kommer till användning i svensk industri, offentlig sektor och det svenska samhället samt vilken potential som kan realiseras genom att stärka användningen. Uppdraget redovisades den 30 april 2018 i rapporten *Artificiell intelligens i svenskt näringsliv och samhälle – Analys av utveckling och potential* (VR 2018:08). Av rapporten framgår att Sveriges värdeskapande potential i användningen av AI i näringsliv och offentlig verksamhet är stor. De flesta bedömningar pekar på en tillväxtpotential som är dubbelt så snabb med stort AI-utnyttjande i ekonomin jämfört med ett lågt AI-utnyttjande. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Forskning m.m.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 24) redovisas att ett centralt område i regeringens arbete med att förbättra företagens förutsättningar och stärka konkurrenskraften har varit förenkling. Det är av stor vikt att reglerna är ändamålsenliga.

Vidare framgår av propositionen (utg.omr. 23) att regeringen under 2017 har gett Tillväxtverket i uppdrag att stödja och underlätta etableringen av en samverkansarena för livsmedelssektorns företag och aktörer. Samverkansarenan ska bidra till att höja innovationskapaciteten i sektorn och säkra en långsiktig kompetensförsörjning, i syfte att öka konkurrenskraften för företag i livsmedelssektorn. Arenan kommer att formulera behov gentemot forsknings- och innovationsansvariga. Samverkansarenan lanserade etableringen av Sweden Food Arena den 24 maj och Tillväxtverket slutrapporterade regeringsuppdraget den 30 juni 2018, men uppdraget förlängdes samtidigt till årsskiftet. Därefter ska företagen och organisationerna ta över och driva Sweden Food Arena i egen regi.

För att stärka konkurrenskraften och lönsamheten i jordbruket och trädgårdsnäringen är det viktigt att utbytet mellan företag och aktuell forskning stärks. SLU har därför inom ramen för livsmedelsstrategin fått i uppdrag att tillsammans med rådgivningsorganisationerna för jordbruket och trädgårdsnäringen ta fram förslag för hur bryggan mellan rådgivning och forskning kan utvecklas. I rapporten som överlämnades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) den 28 mars 2018 lyfts flera områden fram, exempelvis behovet av ökade satsningar på tillämpad forskning, möjligheter att samordna och utveckla samverkan, bättre struktur på spridning av forskningsresultat samt att vidareutveckla utbildningarna i samverkan med näringarna.

Regeringen gav i juni 2017 Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att utlysa medel för att inkubatorer och acceleratorer ska kunna stödja utveckling av innovativa företag inom livsmedelskedjan. Vinnova har haft en utlysning, och ett projekt om att utveckla nationell livsmedelsinkubation erhöll 3 miljoner kronor i medel efter en sedvanlig utlysning.

När det gäller ett svenskt växtförädlingsprogram är ett kompetenscentrum för växtförädling med placering på SLU under uppbyggnad. För mer information se nya anslag Växtförädling för nordiska växtförhållanden.

När det gäller användningen av GMO-teknik omfattas denna enligt Näringsdepartementet i huvudsak av harmoniserade EU-regler. Försöksverksamhet i miljön av GMO omfattas av reglerna om avsiktlig utsättning av GMO. Det finns ett större nationellt utrymme när det gäller fältförsök, dvs. det är Jordbruksverket som bestämmer att tillräckligt med försiktighetsåtgärder är vidtagna och som sedan kontrollerar detta. När det gäller försöksverksamhet i fråga om GMO i laboratorier och i vissa växthus är reglerna om innesluten användning tillämpliga. Avsiktlig utsättning av GMO, i det här fallet genetiskt modifierade växter, och inneslutning av genetiskt modifierade mikroorganismer, inklusive cellkulturer av växter, omfattas av det

harmoniserade regelverket. Nationellt regleras endast innesluten användning av GMO som sker inomhus med inneslutningsåtgärder. Vilka inneslutningsåtgärder som krävs är dock reglerat inom EU.

För närvarande pågår inte någon översyn av det nationella regelverket för avsiktlig utsättning och innesluten användning av GMO. Det pågår inte heller någon översyn av EU-regelverket. En diskussion har dock inletts på EU-nivå med anledning av EU-domstolens dom i mål C-528/16 om Crispr-Cas9. Domen berörde bl.a. frågan om kategorisering av Crispr-Cas9.

Av propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) framgår att regeringens ambition är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken måste svara mot globala och nationella samhällsutmaningar och samhällsbehov. De statliga forskningsfinansiärerna spelar en betydelsefull roll för att stödja både grundforskning och behovsmotiverad forskning inom olika områden. För att möta samhällsutmaningarna behövs forskningsbaserad kunskap liksom samverkan mellan högskolan och samhället i övrigt för att få fram nya hållbara lösningar.

På Vetenskapsrådet infördes nya riktlinjer för bedömning av stöd till forskning fr.o.m. januari 2018. Vetenskapsrådet har arbetat fram åtta grundläggande principer för att se till att den vetenskapliga bedömningen sker inom ramen för en sund granskningskultur och god forskningssed. Principer som tas upp är bl.a. saktighet och likabehandling samt etiska överväganden. Alla bedömningar ska ske på ett likvärdigt sätt och baseras på den planerade och utförda forskningens kvalitet och på sökandes meriter. Bedömningen förutsätter ett etiskt förhållningssätt och hög integritet. De sakkunniga ska inte göra någon preliminär etikprövning men hänsyn bör tas till hur den sökande diskuterar och problematiserar sin forskning med hänsyn tagen till god forskningssed. Till varje princip hör ett antal riktlinjer som ska fungera som stöd för det praktiska arbetet med bedömning av ansökningar.

Skogforsk är det svenska skogsbrukets forskningsinstitut finansierat av skogsnäringen och staten. Skogforsk ansvarar för skogsträdsförädlingen i Sverige. Målet med skogsträdsförädlingen är att ge skogsbruket bästa möjliga plantmaterial. Institutet tar fram skogsträd med bättre tillväxt, virkeskvalitet och motståndskraft och skapar dessutom beredskap för framtida klimat- och miljöförändringar. Även UPSC Berzelii Centre – Umeå Plant Science Centre för skogsbioteknik bedriver forskning inom ämnet skogsbioteknik och håller bl.a. i samarbetsprojekt om skogsträdsförädling.

SLU:s verksamhet

Av budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) framgår att SLU står sig väl i jämförelse med andra universitet. I en av de internationella universitetsrankningarna (Quacquarelli Symonds) hamnar SLU på fjärde plats inom jordbruks- och skogsbrukskategorin och i Vetenskapsrådets

forskningsbarometer 2017 placerar sig SLU på andra plats när det gäller citeringsgenomslag.

Under de senaste fem åren har antalet sökande utan tidigare högskolestudier till SLU:s utbildningar minskat med 4 procent, vilket kan jämföras med genomsnittet för Sveriges alla universitet och högskolor där minskningen för motsvarande period varit 7 procent. SLU har under 2017 satsat mer medel än tidigare på att analysera varför hortonom-, agronom- och jägmästarprogrammen har lågt söktryck. SLU har på ett mer aktivt och riktat sätt marknadsfört sina utbildningar via nya kanaler i exempelvis sociala medier. SLU arbetar också med studentkommunikatörer, öppet hus på campusorterna, deltagande på utbildningsmässor, studentrekryteringskonferenser m.m. Flera av de nya utbildningarna som startar under 2018 verkar ha rönt stort intresse bland blivande studenter. SLU arbetar aktivt för att få flera utländska studenter och har speciella satsningar för nyanlända.

Av SLU:s årsredovisning för 2017 framgår att den interna riskanalysen på SLU under flera år har identifierat studentrekrytering som en prioriterad risk. SLU har därför förstärkt resurserna för rekrytering under både 2015, 2016 och 2017. Beslut har även tagits för att ytterligare intensifiera utbildningsutveckling och studentrekrytering inför kommande läsår. Satsningarna sker i huvudsak på bred front, men med kompletterande, specifika insatser där behovet är särskilt stort. Som exempel kan nämnas agronomprogrammen och de skogliga utbildningarna. Under 2017 har flera aktiviteter arrangerats kring bl.a. trädgårds- och agronomutbildningarna med syftet att utbyta information och att diskutera utvecklingsbehov och möjligheter att samverka för att öka intresset för utbildningarna.

Center för ökad livsmedelsproduktion m.m.

I budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) redovisas att regeringen under 2017 erbjöd Skåne läns landsting 1 miljon kronor för att genomföra insatser som stärker innovationer i livsmedelskedjan och utvecklingen av innovativa företag i syfte att främja en hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i små och medelstora företag. Erbjudandet var ett led i genomförandet av livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet) och en åtgärd inom livsmedelsstrategins strategiska område kunskap och innovation.

Regeringen anför i uppdraget att för att Sverige ska fortsätta att vara ett framstående forsknings- och innovationsland måste samverkan mellan universitet och högskolor, näringsliv och det övriga samhället stärkas och förnyas i hela landet. I detta spelar den regionala tillväxtpolitiken en viktig roll. Regeringen anser att ett utvecklat regionalt innovationsarbete är en viktig förutsättning för ett utvecklat nationellt innovationsarbete liksom för att stärka regioners förnyelseförmåga och näringslivets konkurrenskraft.

Vidare redovisar regeringen i budgetpropositionen att medlen har använts till förberedande arbete för att bilda ett internationellt referens- och

försökscentrum för cirkulär biobaserad livsmedelsproduktion som kallas Food Valley of Bjuv.

Tillväxtverket har fått i uppdrag att t.o.m. utgången av 2018 bistå med insatser vid varsel och omställning i arbetslivet (N2017/01030/RTS). Utifrån regeringsuppdraget har Tillväxtverket bidragit med 1 miljon kronor till ovan nämnda förberedande arbete för att bilda ett internationellt referens- och försökscentrum för cirkulär biobaserad livsmedelsproduktion. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 mars 2019.

När det gäller yrkandena om inrättande av center för växtskydd anges i budgetpropositionen för 2019 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 23) att Växtskyddsrådet som regeringen inrättade 2011 har stärkts. I mars 2017 fattade regeringen ett beslut om ett nytt Växtskyddsråd (N2017/02364/SUN). Av beslutet framgår att rådet ska bistå med att utreda effektiva och hållbara förebyggande åtgärder och bekämpningsmedel för växtskadegörare och förbättra tillgången till växtskyddsmedel samt bidra till en effektiv godkännandeprocess. Rådets arbete ska fokusera på att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljö, och samtidigt förbättra jordbruksproduktionen. I beslutet anges att rådet även fortsättningsvis ska vara ett forum för fördjupad dialog och kunskapsutbyte. Därigenom väntas rådet bidra till att skapa en förutsägbarhet i beslut, vilket ger brukarna förutsättningar att ha bättre framförhållning.

Växtskyddsrådet ska bl.a. ha i uppgift att arbeta tillsammans med företaget och branschen för att öka kunskapen om marknaden och vilka behov odlare har av växtskyddsmedel och vilka behov kemiföretagen har i fråga om information och stöd från myndigheter. Rådet ska öka kunskapen hos myndigheter, företag och andra intressenter samt utveckla strategier för att fasa ut kemiska växtskyddsmedel med oacceptabla effekter på hälsa och miljö och introducera växtskyddsmedel med låg risk eller alternativa metoder och tekniker.

Även Greppa näringen som är ett projekt som erbjuder kostnadsfri rådgivning som både lantbrukare och miljön tjänar på arbetar med säker användning av växtskyddsmedel. Målen med projektet är minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel. De är en del av det svenska jordbruksprogrammet och drivs i samarbete mellan Jordbruksverket, Lantbrukarnas Riksförbund, länsstyrelserna samt ett stort antal företag i lantbruksbranschen.

Stöd till en avbyttjänst

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht anförde följande som svar på fråga 2017/18:655 om avbyttjänst för animalieproducenter:

Animalieproducenterna är viktiga för den svenska livsmedelsproduktionen och förverkligandet av den svenska livsmedelsstrategin samtidigt som betande djur är helt avgörande för den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet.

Sverige har haft en statligt finansierad avbyttjänst från 1970-talet som drivits genom olika bolag där LRF varit huvudman. I samband med avregleringen av jordbruket under 1990-talet upphörde den statliga

finansieringen och LRF fortsatte driften på affärsmässiga grunder. 1999 beslutade LRF att lägga ner verksamheten helt.

I nuläget planerar inte regeringen någon utredning av ett återinförande av en statligt finansierad avbyttjänst.

Regeringen arbetar med andra åtgärder som främjar jobb och tillväxt i hela landet. I livsmedelsstrategin tar regeringen ett brett grepp om frågor som är viktiga för konkurrenskraften och kompetensförsörjningen i såväl livsmedelssektorn som i lantbruket. Regeringen har också gjort en stor satsning på gröna jobb för åren 2018–2020. Min bedömning är att dessa åtgärder kommer att underlätta situationen även för företagare inom animalieproduktionen.

Skördeskador

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht lämnade den 12 september 2016 följande svar på fråga 2015/16:1541 om stöd vid skördeskador.

Det tidigare skördeskadeskyddet infördes 1961 och avskaffades efter 1994 genom ett riksdagsbeslut. Motiven var flera; EU-medlemskap och höjd arealersättning, införande av periodiseringsfonder samt det faktum att skördeskadesystemet ansågs vara komplicerat. Systemet var administrativt betungade och det fanns svårigheter att göra rättvisa uppskattningar av förlusterna. Vidare fonderades medel då skördeskador inträffar oregelbundet.

Dagens gårdsstöd kan ses som en form av grundskydd, eftersom stödträterna ger en garanterad inkomst oberoende av produktion. Jordbruksföretag har även möjlighet att jämna ut sina inkomster genom att göra skattemässiga avdrag för avsättning till periodiseringsfond.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Införs sådana möjligheter måste tillräckliga medel avsättas inom landsbygdsprogrammet, oavsett om de används eller ej. Det innebär därför en risk för att medel läses in. Sverige har valt att inte använda denna möjlighet i landsbygdsprogrammet och vid remitteringen har näringen inte haft några synpunkter på det.

Utskottets ställningstagande

Utbetalning av jordbrukarstöd

Utskottet konstaterar att Sverige har kunnat betala ut merparten av jordbrukarstöden redan i december månad det innevarande stödåret och att alla utbetalningar inom landsbygdsprogrammet för 2015 nu är utbetalda. Arbetet med att införa elektroniska lösningar för att effektivisera handläggningen och underlätta för lantbrukarna har fortsatt. När det gäller de eftersläpningar som kvarstår för vissa utbetalningar följer regeringen noga Jordbruksverkets arbete med utbetalningarna och bedömer att verket har tillräckliga resurser för detta.

Motionerna 2018/19:1287 (SD) yrkande 14, 2018/19:2388 (C), 2018/19:2425 (C) yrkande 33, 2018/19:2736 (KD) yrkandena 5, 19 och 24 samt 2018/19:2896 (M) yrkande 24 bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

Forskning m.m.

Utskottet noterar att regeringen har gett en rad olika uppdrag till myndigheter för att öka innovationskraften i livsmedelskedjan och även för att stärka den tillämpade forskningen. OECD:s rapport om den svenska livsmedelskedjans innovationssystem där man bl.a. pekar på behovet av en förstärkning av kopplingarna mellan grundforskning, tillämpad forskning och industrin är intressant i sammanhanget. Utskottet ser fram emot regeringens fortsatta arbete på området.

Av propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50) framgår att regeringens ambition är att värna den fria forskningen samtidigt som forskningspolitiken måste svara mot globala och nationella samhällsutmaningar och samhällsbehov. De statliga forskningsfinansierarna spelar en betydelsefull roll för att stödja både grundforskning och behovsmotiverad forskning inom olika områden. För att möta samhällsutmaningarna behövs forskningsbaserad kunskap liksom samverkan mellan högskolan och samhället i övrigt för att få fram nya hållbara lösningar. Utskottet ansluter sig till denna bedömning. En viktig aspekt för det forskningsprogram för livsmedelssektorn som Formas ska inrätta är bl.a. frågornas relevans för samhällets utmaningar.

Det planeras, som nämnts ovan, ingen översyn inom EU av reglerna för användning av GMO-teknik. Inte heller pågår någon översyn av det nationella regelverket. Utskottet noterar dock att en diskussion har inletts på EU-nivå i relation till EU-domstolens dom i ett GMO-relaterat ärende.

Ett kompetenscentrum för växtförädling är under uppbyggnad. Utskottet välkomnar att syftet med centrumet bl.a. är att möjliggöra en ökning av tillgången till nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden. I enlighet med regeringen anser utskottet att det i ett förändrat klimat, för en omställning till cirkulär och biobaserad ekonomi och för en stärkt konkurrenskraft i jordbruket, är av stor vikt med nya växt- och plantsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna 2018/19:2736 (KD) yrkande 60 och 2018/19:2896 (M) yrkandena 27 och 30–32 bör avstyrkas.

SLU:s verksamhet

Utskottet anser att det är glädjande att SLU rankas högt bland världens lantbruksuniversitet. SLU arbetar aktivt med de utvecklingsbehov och möjligheter som finns för att öka intresset för utbildningarna på universitetet. Utskottet noterar att det finns ett stort intresse bland de nya utbildningar som SLU startar under 2018, vilket torde innebära att de utvecklingsinsatser SLU gjort för att rekrytera studenter är effektiva.

Under avsnittet Regeringens resultatredovisning ovan välkomnar utskottet att regeringen i budgetpropositionen har utvecklat redovisningen av problemet med det minskande antalet studenter vid SLU.

I avvaktan på det pågående utvecklingsarbetet anser utskottet att motionen 2018/19:2896 (M) yrkande 28 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Center för ökad livsmedelsproduktion m.m.

Regeringen har bidragit till arbetet med att bilda ett internationellt referens- och försökscentrum för cirkulär biobaserad livsmedelsproduktion i Skåne. Utskottet anser att insatser som stärker innovationskraften i livsmedelskedjan är viktiga och bidrar till att uppfylla livsmedelsstrategins mål.

Utskottet noterar regeringens beslut om ett nytt Växtskyddsråd och att rådet ska arbeta tillsammans med företag och bransch samt öka kunskapen hos bl.a. myndigheter och företag. Det är viktigt att rådets arbete fokuserar på att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljö, och samtidigt förbättra jordbruksproduktionen.

Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna 2018/19:1985 (S), 2018/19:2302 (MP) yrkande 2 och 2018/19:2741 (MP) yrkande 4 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Stöd till en avbyttjänst

Utskottet delar den bedömning om avbyttjänster till animalieproducenter som landsbygdsministern redovisar i frågesvaret ovan. Utskottet anser därmed att motion 2018/19:1287 (SD) yrkande 16 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Skördeskador

Utskottet delar den bedömning om stöd vid skördeskador som landsbygdsministern redovisar i frågesvaret ovan. Utskottet anser därmed att motion 2018/19:2736 (KD) yrkande 30 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. Inventering av nyckelbiotoper, punkt 1 (S, V, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Malin Larsson (S) och Marlene Burwick (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen.

Ställningstagande

Regeringen gav maj 2018 i uppdrag åt Skogsstyrelsen att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper, dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som har genomförts i övriga delar av landet. Av uppdraget framgår att Skogsstyrelsen ska säkerställa att inventeringen och registreringerna av nyckelbiotoper är rättssäker och effektiv.

Vi anser att det är viktigt att man i inventeringarna av nyckelbiotoper gör avgränsningar som är transparenta och att bedömningarna är objektiva och förutsägbara. I likhet med regeringen anser vi att det är viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet och har förståelse för att bevara nyckelbiotoperna. Den nya metoden för nyckelbiotopsinventering är förankrad på så sätt att den har tagits fram i samverkan med skogsnäringen, Naturvårdsverket, länsstyrelser och certifieringsorganisationer. Som framgår av regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2019 ska metoden testas under 2018, och därefter utvärderas och eventuellt justeras. I den metod som Skogsstyrelsen har utvecklat för nordvästra Sverige kommer hänsyn att tas till de lokala och regionala förutsättningarna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att inventeringen har förutsättningar att vara rättssäker och effektiv och anpassad till området där den utförs. Vi delar därför regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Sammanfattningsvis anser vi således att det inte finns behov av ett ytterligare tillkännagivande till regeringen i frågan.

2. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 3 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Mats Nordberg (SD), David Josefsson (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 14,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 5 och 24 samt

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 24 och avslår motionerna

2018/19:2388 av Mikael Larsson och Anders Åkesson (båda C),

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 och

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

Det är viktigt för lantbrukarna att EU-ersättningarna betalas ut så fort som möjligt. Detta har varit särskilt tydligt för mjölkbönderna vars likviditet i många fall har påverkats negativt av de försenade utbetalningarna. Jordbrukare har fått vänta upp till tre år på att få ut sin ersättning. Många bönder har på grund av det låga mjölkpriset inte ekonomisk möjlighet att invänta utbetalningar så länge. Situationen är mycket olycklig för svenskt lantbruk, och Jordbruksverket måste verka för att tidigarelägga och påskynda utbetalningarna. Regeringen måste säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid.

3. Utbetalning av jordbrukarstöd, punkt 3 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 33 och

avslår motionerna

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 14,

2018/19:2388 av Mikael Larsson och Anders Åkesson (båda C),
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 5, 19 och 24 samt
2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

Många som verkar inom de gröna näringarna är småföretagare med små marginaler och pressad likviditet. Det är därför avgörande att myndigheters agerande, exempelvis när det gäller stödutbetalningar, är förutsägbart. Mot bakgrund av detta ser Centerpartiet allvarligt på att Jordbruksverket misslyckats med att i tid betala ut de ersättningar som bönderna har rätt till. En stor del av ansvaret faller på regeringen, som inte gett förutsättningar för ansvarig myndighet att sköta sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

4. Forskning m.m., punkt 4 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Betty Malmberg (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 27 och 30–32 samt

avslår motion

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 60.

Ställningstagande

En välfungerande kompetensförsörjning är viktig för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter. Inom svensk livsmedelsindustri finns dessutom en tradition av stark innovationskraft, vilken ytterligare bör stärkas, bl.a. genom satsningar på tillämpad forskning.

Omfattande teknikutveckling inom primärproduktionen och livsmedelsindustrin bidrar till att relevanta miljömål kan uppnås, samtidigt som produktionen och exporten av livsmedel kan öka avsevärt. Men för att det ska vara möjligt måste Sverige ligga i framkant när det gäller exempelvis lagstiftning, innovationsförmåga och tillämpad forskning. Vetenskaplig utvärdering av ny teknik tar ofta lång tid och vid marknadsintroduktion är teknikerna också ofta dyra. För att ny teknik snabbare ska komma ut i produktionsledet är det angeläget att prövningen av den förenklas. Vi anser att en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik

för primär- och livsmedelsproduktionen bör göras, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar.

Modern växtförädling är en viktig framtidsfråga, särskilt när det gäller den globala livsmedelsförsörjningen. Den mest avancerade växtförädlings-tekniken, där organismens gener förändras, leder till nya genetiskt modifierade organismer (GMO), vilka får nya önskade egenskaper som kan bidra med exempelvis vitaminberikning, större hårdighet eller bättre förutsättningar för att bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle. Sedan Crispr-Cas-tekniken introducerades är det framför allt genredigering inom samma art som det forskas om. All form av genteknik är en snabbare teknik än konventionell växtförädling och kan därmed snabbare bidra till grödor med dessa fördelar. Det är enligt vår mening tveksamt om det kan anses vara någon avgörande principiell skillnad mellan om arters gener redigeras via gensax än om det sker med konventionell förädlingssteknik. Det är de förändrade egenskaperna och dess potentiella miljö-, avkastnings- eller hälsoeffekter som är viktiga att ta ställning till, inte förädlingsmetoden som sådan. Den potential som finns i att utveckla nya grödor genom GMO, genteknik, bör därför tas till vara. Det finns ett behov av en tydligare svensk inriktning inom området, eftersom de genmodifierade grödor som tas fram oftast inte är anpassade för att användas i det svenska jordbruket, med kortare odlingssäsong, kallare klimat och stora skillnader i dagsljus mellan årstiderna. Moderaterna anser att möjligheterna till ett växtförädlingsprogram med syfte att ta fram grödor som passar för svenska förhållanden bör övervägas.

För att säkerställa att potentialen hos modern växtförädling, inklusive framtagandet av GM-grödor, tas till vara i framtiden anser vi att offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder.

5. Forskning m.m., punkt 4 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 60 och avslår motion

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 27 och 30–32.

Ställningstagande

Klimatförändringarna påverkar också den svenska skogen. Det är därför angeläget att fortsätta att stimulera forskning och utveckling av olika plantslag för att dra nytta av den möjlighet till ökad produktivitet inom skogsbruket som klimatförändringen kan medföra.

6. SLU:s verksamhet, punkt 5 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Betty Malmberg (M) och David Josefsson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 28.

Ställningstagande

Insatser behövs för att öka attraktiviteten hos universitetsutbildningar inom livsmedelssektorn. Vi föreslår därför att SLU får i uppdrag att i samarbete med relevanta intressenter se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva.

7. Stöd till en avbyttjänst, punkt 7 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mats Nordberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 16.

Ställningstagande

Många i Sverige förstår inte vilken press och vilken arbetsbörda det innebär att bedriva animalieproduktion. Det innebär ofta tungt arbete varje dag, veckan runt, året runt. Många företagare kan stänga sin verksamhet några veckor och ta semester, men den som arbetar med animalieproduktion kan inte utan vidare lämna sina djur, det är till och med olagligt. För att ta semester måste man

alltså som regel själv betala någon för att utföra daglig tillsyn av djuren. Många löser detta genom att aldrig ta semester, vilket innebär en stor risk socialt, hälsomässigt och i slutändan även en fara för de djur som bonden har ansvar för. Sverigedemokraterna vill utreda hur ett statligt medfinansierat stöd till en avbyttjänst för animalieproducenter skulle kunna utformas.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (S, V, MP)

Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Malin Larsson (S) och Marlene Burwick (S) anför:

Efter valet hösten 2018 röstade fler än hälften av den nyvalda riksdagens ledamöter nej på frågan om statsministern hade tillräckligt stöd i riksdagen, detta trots att de rödgröna partierna utgör det största blocket med 144 mandat mot de borgerliga partiernas 143 mandat. Med anledning av detta entledigades samtliga statsråd och Sverige styrs av en övergångsregering. Eftersom någon ny regering ännu inte har tillträtt uppehåller de entledigade statsråden sina befattningar som en övergångsregering, i enlighet med regeringsformens bestämmelser.

Detta är första gången som en övergångsregering lämnar en budgetproposition till riksdagen. I regeringsformen, riksdagsordningen och budgetlagen finns bestämmelser om budgetpropositionen och dess innehåll. Någon särskild reglering om hur en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering ska utformas finns inte.

I en promemoria från Statsrådsberedningen har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet i Regeringskansliet under en övergångsregeringsperiod. Konstitutionsutskottet har vid granskningar av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande eller brådskande ärenden. Vidare anges att en övergångsregering inte bör lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller som har en tydlig partipolitisk inriktning.

När det gäller en budgetproposition som lämnas av en övergångsregering anges särskilt att den inte bör innehålla förslag som har en tydlig partipolitisk inriktning. Vidare följer av regeringsformen att den senaste beslutade budgeten ska fortsätta att gälla för det fall riksdagen inte beslutat om en ny budget. Vid framtagandet av denna proposition har regeringen därför bedömt att budgeten för 2019 bör utformas med utgångspunkt i budgeten för 2018, i väntan på att en ny regering tillträder och kan lämna de förslag till ändringar som följer av dess politiska inriktning. Med beaktande av detta har särskilda principer tagits fram för utformningen av denna proposition. Principerna har tagits fram efter kontakter med företrädare för regeringspartierna och Vänsterpartiet samt Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna.

En övergångsbudget är ingen permanent lösning. Den tar sig inte an de stora samhällsproblemen med nya reformer. Det är den heller inte avsedd att göra. Den finns för att viktiga samhällsfunktioner, välfärden och myndigheter ska fungera ungefär som tidigare. Den behövs för att skapa stabilitet och är just en

övergångsbudget i väntan på att en regering ska tillträda och presentera sin ekonomiska politik. Det är när en sådan proposition läggs fram av en nytillträdd regering som det är rimligt att motionera som oppositionsparti.

Vi anser att regeringen har redogjort för principerna, som tagits fram efter den process som varit, på ett klargörande sätt och tillämpat dem lojalt i arbetet med att ta fram budgetpropositionen för 2019. Men det ska inte tolkas som att övergångsregeringens budgetproposition ger uttryck för våra partiers politiska prioriteringar. Frågan har därför väckts om vi i likhet med oppositionspartierna borde lägga fram budgetmotioner under den allmänna motionstiden. Vi har dock valt att avstå den möjligheten och redogör nedan för våra skäl till det beslutet.

I och med finansutskottets beredning av övergångsregeringens förslag till statens budget har vi nu nått långt bortom den terräng där befintlig konstitutionell praxis kan ge vägledning. Hur riksdagens partier och ledamöter väljer att agera har inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken 2019 utan lägger också grund för konstitutionell praxis för liknande situationer i framtiden. Våra partier har alla gett uttryck för att riksdagsarbetet i ett läge där landet leds av en övergångsregering måste koncentreras mot att få på plats en handlingskraftig regering som åtminstone kan tolereras av en majoritet av ledamöterna.

Vi förväntar oss en ordnad och ansvarsfull process med övergångsbudgeten. Vi anser att den bör passera genom riksdagen som det var tänkt när lagstiftningen antogs och som de principer den är byggd på avser att säkerställa.

Mot detta har framförts att tillämpningen av principerna för en övergångsbudget får negativa konsekvenser för samhällsviktiga funktioner som riksdagen inte bara kan utan också bör korrigera. Det döljer det faktum att förhållandet mellan riksdag och regering är en delikat kombination av konstitutionella regler och upparbetad praxis. Det är fullt rimligt att vilja ändra på den relationen, men det är knappast vad något parti har gett uttryck för vare sig nu eller i andra sammanhang. Det är inte rimligt att en övergångsregering, som inte kan avgå om den inte får igenom sin budget, ska uppdras att verkställa andra partiers ekonomiska politik.

En nytillträdd regering kommer snarast att behöva lägga fram en extra ändringsbudget med nödvändiga korrigeringar och det gäller oavsett vilket beslut riksdagen fattar i detta ärende. Det kan dessutom inte uteslutas att försök till sådana korrigeringar i riksdagsbehandlingen riskerar att förvärra problemen genom att skapa ryckighet och oklarhet i myndighetsstyrningen.

I debatten har det också påpekats att det inte är möjligt att i en extra ändringsbudget föreslå skattesänkningar. Detta stämmer när det gäller inkomstskatter, även om det inte är någon hemlighet att vi anser att investeringar i välfärd, klimat, rättsväsende och försvar måste gå före stora skattesänkningar. För oss är ökad jämlikhet centralt. Vi kan inte heller se att någon av de skattesänkningar som har behandlats i detta betänkande skulle

vara så viktig att den trumfar behovet av att skapa en för landet långsiktigt hållbar konstitutionell praxis – snarare tvärtom.

Vi anser därför att lämpligaste praxis i lägen som detta är att riksdagspartierna bör ägna sig åt att bidra till att en regering kan tillträda och snarast lägga fram en extra ändringsbudget på riksdagens bord. I enlighet därmed anser vi det förslag som övergångsregeringen föreslår också bör bli riksdagens beslut.

När en ny regering kommit på plats får partierna i riksdagen lägga fram sin egna ekonomiska politik: antingen som regeringsbildare, som förhandlingspart eller som opposition.

De ramar som riksdagen beslutat om minskar möjligheten för en ny regering att i en tilläggsbudget klara investeringar som gör att Sverige håller ihop och att säkerställa jobb och arbetstillfällen på landsbygden. Möjligheten till gröna jobb försvinner och utan nyckelbiotopsinventeringarna förlorar Sverige trovärdighet i arbetet med biologisk mångfald, skogsägarna förlorar kunskap om skyddsvärda områden i sina skogar och mängden konkurrenskraftigt certifierat virke i Sverige minskar vilket kommer att drabba vår export och arbetstillfällen på landsbygden. Tillsammans med de nedskärningar som görs på utgiftsområde 20 innebär detta ett hårt slag mot det pågående arbetet med att skydda och sköta värdefull natur runtom i hela landet, samt för alla de skogsägare som tagit ett aktivt ansvar för naturvården i vårt land. Vi är också övertygade om att arbetstillfällen kommer att gå förlorade med anledning av den beslutade neddragningen.

Riksdagen har genom sitt beslut den 12 december 2018 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 20 900 281 000 kronor. Övergångsregeringens förslag på utgiftsområdet överensstämmer inte med denna nivå. Eftersom budgeten ska ses som en helhet där utgifter och inkomster ska gå ihop så väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger istället fram detta särskilda yttrande om vår politik inom utgiftsområde 23. Anslagen inom utgiftsområdet borde ha utformats i enlighet med övergångsregeringens budgetproposition.

2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Mats Nordberg (SD) anför:

Utgiftsområdets tre delområden är tätt sammanflätade, där de areella näringarna utgör grunden för de båda andra. Om de areella näringarna har god lönsamhet är det så mycket mer som är möjligt. Det gäller inte minst en levande landsbygd men även vad som är möjligt när det gäller naturhänsyn och livsmedelskvalitet.

Svenskt jord- och skogsbruk är väl utvecklat, effektivt och miljövänligt samt producerar högkvalitativa produkter när det gäller alla kvalitetsparametrar. Sverigedemokraterna anser att jordbruket måste tillförsäkras

rimliga konkurrensförutsättningar och en rättvis ersättning för de mervärden för samhället som lantbrukarna producerar.

Sommarens torka visade på den sårbarhet som följer av alltför små marginaler i jordbruksnäringen. Därför måste även tillfälligt stöd skjutas till.

För skogsbruket gäller att inte föra en kortsiktig politik som rycker undan fötterna för markägare och skogsbrukare. Inte minst på grund av det förtroende och den samarbetsanda som präglat förhållandet mellan branschen och staten och som är en absolut förutsättning för privata ägares vilja att satsa på något så långsiktigt som skogsskötsel.

Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att söka synergier där åtgärder samtidigt som de främjar miljön även ger bättre förutsättningar för produktion och främjande av andra värden. Det aktiva skogsbrukets roll i att medverka till ökad mängd bunden koldioxid i växande skog, liksom vedbaserade produkters substitutionsmöjligheter gentemot mindre miljövänliga produkter måste stödjas och utvecklas.

En del av jordbrukspolitiken prioriteringar ligger inom landsbygdsprogrammet och andra program som i vid mening sorterar inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Prioriteringar syns inte i budgeten. De nya reglerna som ska gälla från 2021 syftar till mer decentralisering av inflytande till medlemsstaterna, förenkling, ökad marknadsorientering och ökade miljöåtgärder. Det är till stor del i linje med vad Sverigedemokraterna förespråkar.

Det beslut om utgiftsramar som riksdagen fattade den 12 december 2018 innebär att Sverigedemokraternas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde avvisas. Sverigedemokraternas budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi väljer därför att inte delta i beslutet och lägger istället fram ett särskilt yttrande om Sverigedemokraternas politik inom utgiftsområde 23. Vi står fast vid uppfattningen att anslagen inom utgiftsområde 23 borde ha utformats i enlighet med förslagen i Sverigedemokraternas motion 2018/19:2369. Dessutom ställer vi oss bakom motionerna 2018/19:83 yrkande 5 och 6, 2018/19:169 yrkande 21 och 2018/19:1287 yrkandena 6, 13, 15, 21–23 och 25.

Sverigedemokraterna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 35 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Vi vill att Skogsstyrelsen får nya ägardirektiv där stöd till aktiv skötsel åter får högsta prioritet. År 2019 blir därmed ett mellanår för omvärdering av verkets verksamheter, varför anslaget reduceras under denna fas.

Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minskas med 200 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Sverigedemokraterna säger nej till ytterligare medel till biotopinventering samt medel till nya reservat tills en ordentlig utvärdering av hittills skyddade områden gjorts och tills den för skogsägarna osäkra situationen beträffande nyckelbiotoper klarats ut. Under den tid som arealerna skyddad skog inte utökas bör även de fall där ersättningsfrågor inte är lösta kunna slutföras. Skogsstyrelsens huvuduppgift bör vara att ge stöd till

aktivt skogsbruk, med såväl ökad lönsamhet och ökad miljönytta som likvärdiga mål. Vi vill att medlen inom detta anslag fokuserar just på insatser för skogsbruket.

En del av de mycket stora belopp som sparas på att inte utöka arealen skyddad skog ytterligare bör användas till att ge Skogsstyrelsen medel för att stödja skogsägare som utför åtgärder kopplade till artskydd. Sverigedemokraterna vill även bidra internationellt till att bevara skogar som hotas att överföras till annan markanvändning, som på Borneo till oljepalmsplanteringar och i Brasilien till jordbruk och betesmark. Anslag för detta återfinns under utgiftsområde 20.

År 2019 blir för Skogsstyrelsen ett mellanår för omprioritering av dess verksamheter varför anslaget bör minskas.

Sverigedemokraterna anser att anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder bör ökas 5 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Missförhållanden i landets djurparker har uppmärksamats de senaste åren, och för att säkerställa att man lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn.

När det gäller anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. anser vi att det bör ökas med 5 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skador av vilt och ersättning för sådan skada. Flera av viltstammarna, t.ex. varg och vildsvin, är onormalt stora, vilket genererar ett behov av att i första hand förebygga skador. Vidare kan ökade utbetalningar till följd av viltskador också förutses.

Sverige har potential att bygga upp ett hållbart och omfattande vattenbruk. Vi har en utmärkt geografi för att bedriva små och stora vattenbruk i hav, sjöar och andra vattendrag, men relativt lite av de svenska vattenbruksprodukterna når de svenska konsumenterna. Samtidigt är importen av fiskprodukter för konsumtion till Sverige omfattande. Det finns utan tvivel utrymme för en ökad andel svenska fiskprodukter på den svenska marknaden, vilket dessutom skulle bidra till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel. Sverigedemokraterna vill förstärka anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk m.m. med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag i syfte att stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det handlar om åtgärder som förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering och i ett ekonomiskt perspektiv stöd till t.ex. forsknings- och avelsprogram.

Synen på livsmedelssäkerhet, antibiotikaanvändning, tillväxthormoner, djurtransporter, brutala djurhållningsformer och slaktmetoder skiljer sig ofta åt mellan Sverige och många andra EU-länder. Sverigedemokraterna vill stärka svensk livsmedelsproduktion eftersom vi anser att det förutom att det gynnar oss ekonomiskt bidrar till kvalitet och insyn i produktionsförhållanden. I den mån vi importerar livsmedel måste konsumenten tillförsäkras trovärdiga kontroller. Det kommer ständigt nya rapporter om livsmedelsbedrägerier, om

både innehåll, djurslag och direkt olämpliga tillsatser. Sverigedemokraterna vill höja anslaget 1:14 Livsmedelsverket med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Sverigedemokraterna anser att Sverige behöver öka sin livsmedelsproduktion. Det långsiktiga målet måste vara att de livsmedel som konsumeras i Sverige också i högsta möjliga utsträckning produceras här. Vi vill därför höja anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor med 20 000 000 kronor i relation till regeringens förslag för att förstärka en konkurrenskraftig svensk livsmedelssektor. Medlen ska bl.a. användas för kompetensutveckling och lands- och anläggningsgodkännanden för export.

När det gäller anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. SLU har under lång tid bidragit till att utveckla landets areella näringar och försett dem med specialister knutna till verksamheten. I dag står jordbruket, liksom fiskerinäringen, inför allvarliga lönsamhetsproblem, och stora insatser behövs för att öka den inhemska matproduktionen. Skogssektorn å sin sida står inför stora förändringar knutna dels till dess viktiga roll i omställningen mot uthållig produktion av en lång rad miljövänliga produkter som bl.a. byggnader och textilier. Sverigedemokraterna vill betona SLU:s roll genom att anslå mer medel för de kommande åren.

Vi vill speciellt fästa uppmärksamhet på Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg som ett exempel på SLU:s utbildningar utanför storstäderna. Om specialister ska finnas tillgängliga utanför de stora städerna, är det viktigt att också bevara utbildningar utanför de stora städerna. Praktiskt inriktade specialistutbildningar behöver ges ökad prioritet om vi ska kunna ha tillgång till utbildad personal för att möta våra alltmer komplicerade uppgifter i de areella näringarna.

Sverigedemokraterna anser att anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning bör ökas med 10 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Det är viktigt att vidareutveckla våra areella näringar, och Sverigedemokraterna ger därför ett ökat anslag till Formas för att anslaget bättre ska följa samhällets kostnadsutveckling. De ytterligare medlen ska även möjliggöra ett begränsat uppdrag för ökad inhemska proteinfoderodling.

Vi anser även att regeringen bör fortsätta att arbeta för att stödja satsningar på innovation och utveckling inom livsmedelssektorn och att offentliga medel i högre utsträckning bör riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Vidare anser vi att regeringen bör uppdraga åt Formas och SLU att tydligare redovisa vilka andelar av forskningen som går till behovsdriven forskning samt vilka behov denna forskning svarar mot.

Sverigedemokraterna föreslår att 320 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Djurvälståndssättning. Sverige är det enda landet i EU med lagstadgat beteskraav, vilket innebär att korna måste beta utomhus mellan två och fyra månader beroende på klimat. Bete ger korna bättre hälsa och möjlighet till

naturligt beteende. Betande djur bidrar också till andra värden som exempelvis öppna landskap och biologisk mångfald. Vi anser att det är i harmoni med våra ambitioner om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid, men det kan också innebära en konkurrensnackdel för bönderna i och med att arbete och kostnader tillkommer. Vi i Sverigedemokraterna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. För den enskilda näringsidkaren skulle det innebära en ekonomisk lättnad och en viktig åtgärd för att värdesätta vår svenska mjölkproduktion.

Att lantbruks- och skogsbruksföretag betalar mer skatt på drivmedel än de i våra grannländer är ett problem som uppmärksammats av många. Sverigedemokraterna höjer därför återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk till en nivå som motsvarar dansk nivå, en utebliven inkomst för staten på 1 500 000 000 kronor. Skatt på bränsle är en viktig inkomstkälla för staten, men bortfallet av inkomsten är hanterbart i relation till att lantbrukets konkurrenskraft stärks.

Sverigedemokraterna föreslår även att 2 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Åkermarksinventering. Övervakning av den intensivt brukade jordbruksmarken kommer att ge tidig information om avgörande miljö- och odlingsparametrar som är viktiga både ur ett miljöperspektiv och ur ett produktionsperspektiv. Det ger ett gott underlag både till åtgärder på kort sikt såväl som till den framtida miljö- och jordbrukspolitiken.

Vidare föreslår vi att 300 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag Ytterligare åtgärder efter torkan 2018 till stöd för gris-, fjäderfä- och äggproducenter m.fl. Sverigedemokraternas sänkning av dieselskatten ger den största positiva förändringen för lantbrukets konkurrenssituation och lönsamhet. Alla branscher kommer inte att kunna dra stor nytta av den direkt. På längre sikt kan man förvänta sig att sänkningen sekundärt leder till bl.a. minskade foderpriser, vilket även andra branscher kan dra nytta av. Förändrad offentlig upphandling kommer också att förbättra efterfrågan på svenskt lantbruks produkter och lantbrukets lönsamhet. På kort sikt behöver dock vissa branscher som inte träffas särskilt mycket av vare sig dieselskattesänkningen eller djurvälståndersättningen stöd för att företag inte ska gå i konkurs. Det gäller gris-, fjäderfä- och äggproducenter men även andra mindre branscher.

Slutligen föreslår Sverigedemokraterna att 5 000 000 kronor avsätts till ett nytt anslag, Växtförädling för nordiska förhållanden. Vi anser att arbetet med växtförädlingsprogram med syfte att ta fram grödor som passar för nordiska förhållanden inom Public Private Partnership ska förstärkas för att kunna utnyttja en eventuell öppning för nya genomredigeringsstekniker. Programmet bör dessutom få resurser att fortsätta efter 2019. Svensk växtförädling bör få förutsättningar att fortsätta vara i genomredigeringssteknikens framkant. Sortmaterial som är anpassat för svenska förhållanden är viktigt för svensk växtodlings lönsamhet och konkurrenskraft.

När det gäller ersättningar inom landsbygdsprogrammet fanns det i landsbygdsprogrammet 2007–2013 en möjlighet för den som äger överlopsbyggnader, dvs. gamla ladugårdar och uthus som inte längre brukas

eller behövs för gårdens drift, att få stöd för restaurering av dessa. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör återinföra ett restaureringsstöd för insatser och restaurering av kultur- och landskapsvårdande objekt i odlingslandskapet samt se över möjligheten att ta fram ett särskilt riktat stöd för bevarande av överlappsbyggnader.

Vidare anser Sverigedemokraterna att möjligheterna och nivåerna för att ge producenter av biogas stöd bör ses över. Processen när t.ex. slaktavfall ska användas till biogas är kostsam och även lagringen är dyr då produktionen är ganska konstant men spridningen bara sker vissa tider på året.

3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)

Kristina Yngwe (C) och Ulrika Heie (C) anför:

Till dess att en ny regering tillträtt styrs Sverige av en övergångsregering. Övergångsregeringen har nu presenterat en övergångsbudget. Denna har tagits fram utifrån ett antal principer, som har stämts av med partierna i Alliansen. Centerpartiets bedömning är att budgetpropositionen i stort avspeglar dessa principer och att övergångsregeringen alltså har agerat på ett sätt som är förenligt med dess begränsade mandat.

Det betyder att budgeten inte innehåller de reformer som Sverige behöver framåt. Tvärtom är budgeten en prolongering av tidigare regeringars beslut. Det stora reformbehovet kvarstår.

Centerpartiet hade inte motsatt sig att budgeten, i brett samförstånd, också hade innehållit relativt okontroversiella reformer på områden där behovet av långsiktiga planeringsförutsättningar är stort. Specifikt råder det relativt bred enighet om att Försvarsmakten, Polismyndigheten samt kommunerna behöver resurstillskott. Det råder också relativt bred enighet om att Sveriges bönder behöver stöd efter sommarens svåra torka. Det är också åtgärder som hade underlättat långsiktig planering och därmed effektivitet. I Centerpartiets rammotion föreslås därför förstärkningar på dessa områden.

De flesta övriga reformer som Sverige behöver kan beslutas relativt snabbt i en ändringsbudget, när en ny regering har tillträtt. Detta gäller dock inte förändringar av inkomstskatterna, som måste beslutas före årsskiftet. Centerpartiet föreslår därför i rammotionen också sänkta inkomstskatter.

Därtill finns ett antal stora och akuta utmaningar som Sverige står inför. Att förbättra integrationen, påskynda den gröna omställningen och värna tryggheten är exempel på sådana. I Centerpartiets budgetmotion föreslås också ett antal första steg för att komma till rätta med dessa problem. Förslagen är just första steg. De är snabbt genomförbara och strukturellt riktiga. De behöver dock kompletteras med fler förslag, i enlighet med vad som beskrivs i resten av motionen. De sifersatta förslag som återfinns i Centerpartiets ram- och utgiftsområdesmotioner ger alltså inte en heltäckande bild av Centerpartiets politik. De är i stället viktiga första steg på vägen mot en mer dynamisk, grön och inkluderande ekonomi.

Ska vi kunna genomföra de stora reformer som Sverige behöver, krävs en handlingskraftig regering. Att få till stånd en sådan regering, och genomföra de reformer som Sverige behöver, är Centerpartiets fokus framåt.

Landsbygdens utmaningar är i grunden en spegling av hela Sveriges utmaningar. Det finns en tudelning mellan såväl människor som orter. För att ge hela landet möjlighet att växa krävs en kraftfull jobb- och företagarpolitik. För landsbygden är inte minst de gröna näringarna viktiga. De skapar jobb i såväl den egna som i kringliggande branscher, samtidigt som de utgör basen för en klimatsmart omställning av det svenska samhället.

Men också industrin är motorn på många orter. För att svensk industri ska stå stark krävs en hållbar och pålitlig energipolitik samt ett företagsklimat som gör att svenska företag ges förutsättningar att konkurrera. Skatter på såväl företag som arbetskraft spelar här stor roll.

Precis som i andra delar av Sverige spelar också småföretagen en allt viktigare roll på landsbygden. Särskilt på orter där jobb försvunnit i samband med finanskrisen är det av största vikt att politiken ger förutsättningar för nya företag och jobb att växa fram.

Det beslut om utgiftsramar som riksdagen fattade den 12 december 2018 innebär att Centerpartiets förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde avvisas. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. I stället framför vi i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C).

Centerpartiet anser att anslaget 1:8 Statens Jordbruksverk bör ökas med 35 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Vi anser att 30 000 000 kronor ska gå till att snabba på Jordbruksverkets stödutbetalningar och 5 000 000 kronor i syfte att kunna öka antalet landsgodkännanden.

Vi föreslår att anslaget 1:14 Livsmedelsverket ska ökas med 5 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Även detta i syfte att kunna öka antalet landsgodkännanden.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur bör ökas med 1 850 000 000 kronor i relation till regeringens förslag. Centerpartiet anser att 850 000 000 kronor bör satsas på ett generellt stöd till lantbruk med ko, nöt och lamm samt växtodling. Vidare föreslår vi att 1 000 000 000 kronor ska satsas på ett utökat statsstöd.

Centerpartiet föreslår att anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur ökas med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag i syfte att utöka stödet till forskning om miljövänliga bränslen inom jordbruket. Anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i lantbruket bör ökas med 50 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag till följd av att vi vill stödja lantbrukare som tankar förnybart.

Slutligen föreslår vi att anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter bör ökas med 80 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag i syfte att sänka kontrollavgifterna för slakterier.

4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)

Tina Acketoft (L) anför:

Sverige behöver mer liberal politik. Liberalernas budgetmotion för 2019 innehåller reformer för sänkta skatter på jobb och företagande, mer kunskap i skolan, starkare försvar, ökad trygghet och en återuppbyggnad av den personliga assistansen. Liberalernas budget pekar ut riktningen för de liberala reformer som nu behövs.

Sverige är i stort behov av liberala reformer för att möta framtidens utmaningar. Den rödgröna regeringen har avstått från att genomföra nödvändiga strukturreformer på en rad viktiga politiska områden. I stället har politiken tagit en vänstersväng med högre skatter och högre trösklar in på bostads- och arbetsmarknaden. Under kommande mandatperiod blir behovet av reformer än mer påtagligt då konjunkturen kommer att vika och arbetslösheten öka. Liberalernas budgetmotion för 2019 innehåller en rad liberala reformer som Sverige nu behöver.

Det beslut om utgiftsramar som riksdagen fattade den 12 december 2018 innebär att Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde avvisas. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den som Liberalerna vill se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 23 (motion 2018/19:2953).

Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Jord- och skogsbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Liberalerna anser att befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel ska statligt ägd skog även fortsättningsvis kunna användas som inbyte för privatägd skyddsvärd skog. Under utgiftsområde 20 i denna motion görs särskilda insatser för att skydda värdefulla naturskogar.

Liberalerna anser att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 16 000 000 kronor totalt och anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket med 267 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Liberalerna avvisar satsningar på gröna jobb inom anslaget 1:1 med 15 000 000 kronor och inom anslaget 1:2 på 120 000 000 kronor eftersom det finns andra effektivare åtgärder som kan vidtas för att det ska bli billigare och enklare att anställa.

I årets budgetmotion omprioriterar vi vissa belopp för att finansiera andra angelägna satsningar. Liberalerna anser därför att anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket bör minska med 147 000 000 kronor i jämförelse med regeringens förslag för att successivt övergå till den nivå som gällde 2017.

Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk föreslås minska med 1 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Detta gäller även anslaget 1:14 Livsmedelsverket.

Liberalerna anser att anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor bör minskas med 39 500 000 kronor i relation till regeringens förslag för att successivt övergå till den nivå som gällde 2017.

När det gäller anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur anser Liberalerna att det bör minskas med 95 000 000 kronor totalt i förhållande till regeringens förslag. Livsmedelsproduktionen, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av stöd, subventioner och snedvridna regler. Vi är därför emot olika stöd och subventioner till ekologisk odling. Därmed bör anslaget 1:17 minskas med 25 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag till följd av att vi anser att livsmedelsproduktion ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av stöd och subventioner till ekologisk odling. För att prioritera andra angelägna insatser bör anslaget, i relation till regeringens förslag, minskas med 100 000 000 kronor när det gäller landsbygdspolitik och 70 000 000 kronor när det gäller statsbidrag till kommuner i glesbygd.

En viktig del i den regionala utvecklingen handlar om att snabbt förbättra uppkopplingen i hela landet. Vi ser ett tydligt behov av satsningar på förbättrad uppkoppling i hela landet. Liberalerna föreslår därför att 100 000 000 kronor anslås inom anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur för snabbare utbyggnad av bredband.

Ett hållbart jordbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Även jordbruket måste minska sin negativa påverkan på miljö och klimat och stå för sina klimatkostnader. Som en del av vår gröna skatteväxling vill vi införa en ny läckageskatt för jordbruket för att minska användningen av konstgödsel som bidrar till övergödningen i våra vatten samtidigt som skatten på jobb och företagande sänks. Vidare måste jordbruket ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden. Vi vill behålla landsbygdsprogrammet. Det kan bl.a. användas till att bevara öppna ängsmarker och biologisk mångfald. Vi vill stärka programmets miljöinriktning och bredda det till att omfatta restaurering av våtmarker och andra biotoper som har stort miljömässigt värde.

Svenskt jordbruks utsläpp kommer till stor del från metan från idisslande djur, användningen av fossila bränslen och indirekt från tillverkningen av mineralgödsel och foder. Samtidigt måste vi se också se betande djurs betydelse för det öppna landskapet och den biologiska mångfalden.

Det behövs tydligare fokus på hållbart brukande, landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Redan med nuvarande teknik skulle jord- och skogsbruket kunna vara självförsörjande på hållbar energi. Avkastningen kan öka på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, brukningsmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Utifrån ett klimatperspektiv kan bioteknik (GMO) spela en avgörande roll, om den används på rätt sätt, för att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

För att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan behöver köttproduktionen bli bättre, men köttkonsumtionen behöver också minska. Det finns i dag klimatcertifierad köttproduktion, vilket innebär att gårdar har minskat den totala klimatpåverkan i köttproduktionen. Det kan handla om att djuren utfodras med gräs i stället för soja, smarta och mer hållbara energilösningar införs och djuren betar på naturbetesmarker, vilket ger biologisk mångfald och öppna landskap. För att underlätta för konsumenten att välja bra mat och bra kött behövs marknadsdriven märkning och certifiering av varor. Vi är också öppna för att införa en obligatorisk klimatmärkning när det gäller vissa varor såsom visst kött.

Metan från idisslande ökar den globala uppvärmningen och ett sätt för att minska metangasutsläppen är att omvandla metangas från bl.a. gödsel till el och värme. Under utgiftsområde 20 anslår Liberalerna en klimatomiljard för nationella klimatinvesteringar som bl.a. kan användas till biogasanläggningar och metangasreducering inom jordbruket.

Subventioner eller skattelättnader till fossila bränslen måste successivt tas bort. Liberalerna har som enda parti under föregående mandatperiod drivit på för att ta bort skattelättnader till diesel i jordbruket. De rödgröna har i stället höjt skattelättnaderna. Flera partier vill också sänka dieselskatten för att kompensera lantbruket för sommarens torka, vilket vi anser vara helt bakvänt. Sveriges bönder behöver ett krisstöd på grund av torkan, men ett långsiktigt arbete mot de klimatförändringar som leder till extremväder måste bygga på minskad användning av fossila bränslen. Genom vår gröna skatteväxling sänker vi i stället skatten på jobb och företagande.

Svensk mat är klimatsmart och produceras med god djuromsorg och miljöhänsyn. Detta är en konkurrensfördel som måste värnas. Dessvärre följs inte alltid de regler man enats om på EU-nivå. Matfusket inom EU måste bekämpas och vi vill att EU:s veterinärmyndighet ska vara ”matens och märkningens FBI”. Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar. När vi handlar ska vi enkelt kunna göra bra val och då behövs tydlig och bra märkning.

När det gäller anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet anser Liberalerna att det bör minskas med 3 000 000 kronor i relation till regeringens förslag.

Liberalerna föreslår att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent årligen. Inom detta utgiftsområde påverkas anslagen 1:1, 1:3, 1:4, 1:8, 1:14 och 1:23.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:1 Budgetpropositionen för 2019 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2019 under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt uppställning i propositionen.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2019 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:83 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra ett restaureringsstöd för insatser och restaurering av kultur- och landskapsvårdande objekt i odlingslandskapet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt riktat stöd för bevarande av överlopsbyggnader och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:169 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter och nivåer för att ge producenter av biogödsel stöd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:332 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en djurskyddsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:717 av Patrik Engström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter får ett tydligt uppdrag att arbeta med omarronderingen i Dalarnas län och långsiktig finansiering av arbetet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1287 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en åkermarksinventering och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en djurvälståndssättning för mjölkkor på bete och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att lindra torkans konsekvenser för jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att stödja avbyttjänster till animalieproducenter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska stödja satsningar på innovation och utveckling inom jordbrukssektorn och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga medel i högre utsträckning ska riktas till behovsdriven forskning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Formas och SLU att tydligare redovisa vilka andelar av forskningen som går till behovsdriven forskning samt vilka behov denna forskning svarar mot och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nordiskt växtförädlingsprogram och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1985 av ClasGöran Carlsson och Monica Haider (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten att förlägga ett nationellt centrum för utveckling av cirkulär livsmedelsproduktion i Växjö kommun i Kronobergs län och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2052 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att satsa mer på food tech och innovativ livsmedelsforskning för att värna om klimatet och folkhälsan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2302 av Anna Sibinska och Elisabeth Falkhaven (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett center för modernt, miljöanpassat växtskydd i ett förändrat klimat och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2315 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett omställningsstöd för hyggesfritt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka miljöersättningen till ängs- och betesmarker inom landsbygdsprogrammet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2369 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2018/19:2388 av Mikael Larsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förenklad metod för utbetalning av stöd till lantbruket och landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2399 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att inrätta ett statligt kontrollorgan med fokus på livsmedelsfusk, liknande de specialenheter med fokus på livsmedelsfusk som finns i bl.a. Danmark, Nederländerna och Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2425 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast och i samarbete med branschen se över handläggningen av jordbruksstöd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2443 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta nivån på och fördelningen av de kommande statliga ersättningarna för torkskadorna under 2019–2020 och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2606 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ersättningen för rovdjursdödade tamdjur och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska bekosta avgiften för ett trikintest och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2626 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principerna för utbetalning av krisstödet med anledning av torkan sommaren 2018 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidigarelägga utbetalningarna av EU-stöden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ränta enligt räntelagen ska utgå för försenade jordbruksersättningar fr.o.m. den 1 januari det andra året efter det år som stödet avser och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla handläggningen med hjälp av AI och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningarna för viltskador och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2741 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör inrättas ett nationellt centrum för miljösmart växtskydd som också ökar självförsörjningsgraden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett särskilt stöd till lantbrukare som ökar självförsörjningsgraden av proteingrödor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2896 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att jordbrukarstöden betalas ut i tid och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den tillämpade forskningen i hela livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge SLU i uppdrag att se över hur livsmedelsutbildningar på universitetsnivå kan göras mer attraktiva och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de regler som omfattar vetenskaplig utvärdering av ny teknik för primär- och livsmedelsproduktionen, i syfte att ta fram lämpliga regelförenklingar, och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna till ett svenskt växtförädlingsprogram och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2935 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskat anslag till Skogsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskat anslag till insatser för skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2953 av Tina Acketoft m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Tusental kronor

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	KD	L
1:1 Skogsstyrelsen	477 482	-27 000	-35 000		-73 000	-16 000
1:2 Insatser för skogsbruket	580 373	-298 000	-200 000		-396 000	-267 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	145 938					
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	109 231					
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933		+5 000			
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	134 349					
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	52 778		+5 000		+10 000	
1:8 Statens jordbruksverk	628 080			+35 000		-1 000
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5 000					
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 168 000					
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	154 000					
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250		+25 000			
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	194 000					
1:14 Livsmedelsverket	255 463		+20 000	+5 000	-15 000	-1 000
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	163 160		+20 000			-39 500
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913					

Anslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	KD	L
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 348 227	+1 339 000		+1 850 000	+117 000	-95 000
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 458 391	+199 000		+25 000		
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830			+50 000		
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116					
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529					
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	113 915				-10 000	
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 929 745		+20 000		-24 500	-3 000
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	598 164		+10 000			
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177					
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter <i>Nya anslag</i>	107 237			+80 000		
99:1 Djurvälståndersättning			+320 000			
99:2 Åkermarksinventering			+2 000			
99:3 Ytterligare åtgärder efter torkan 2018 till stöd för gris-, fjäderfä- och äggproducenter m.fl.			+300 000			
99:4 Växtförädling för nordiska växtförhållanden			+5 000			
99:5 Subvention av trikintest på vildsvin					+10 000	
99:6 Kompensation för torkan 2018					+760 000	

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen	
	förslag	M	SD	C	KD	L
99:7 Ränta på fördröjda utbetalningar av jordbruksstöd					+54 000	
Summa för utgiftsområdet	19 787 281	+1 213 000	+497 000	+2 045 000	+432 500	-422 500

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen					
			M	SD	C	KD	L	
1:2	Insatser för skogsbruket	70 000	2020–2023					
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	120 000	2020–2021					
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	90 000	2020–2023					
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	595 600	2020–2023					
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	45 000	2020					
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	5 241 000	2020–2026					
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 868 200	2020–2026					
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 700 000	2020–2025					
Summa beställningsbemyndiganden		12 729 800		±0	±0	±0	±0	±0

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2019 inom utgiftsområde 23 Areella
näringar, landsbygd och livsmedel

Förslaget till beslut överensstämmer med regeringens förslag utom när det gäller anslagen 1:1, 1:2, 1:17 och 1:18.

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:1 Skogsstyrelsen	-27 000	450 482
1:2 Insatser för skogsbruket	-298 000	282 373
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	±0	145 938
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	±0	109 231
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	±0	9 933
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	±0	134 349
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	±0	52 778
1:8 Statens jordbruksverk	±0	628 080
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	±0	5 000
1:10 Gårdsstöd m.m.	±0	7 168 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	154 000
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	24 250
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	±0	194 000
1:14 Livsmedelsverket	±0	255 463
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	163 160
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	±0	42 913
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	+1 239 000	5 587 227
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	+ 199 000	2 657 391
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	79 830
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	±0	4 116
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	±0	1 529
1:22 Främjande av rennäring m.m.	±0	113 915
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	±0	1 929 745
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	598 164

Anslag	Avvikelse från Utskottets förslag regeringen	
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	±0	1 177
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	±0	107 237
Summa för utgiftsområdet	+1 113 000	20 900 281

BILAGA 5

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 26 april 2018 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2019 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder. Beslutet bekräftades i och med att det nya utskottet den 6 november 2018 beslutade att följa upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdena 20 och 23 i de budgetpropositioner som kan komma att lämnas till riksdagen under riksmötet 2018/19.

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Joakim Skotheid vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Anna Sollerborn vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm den 4 december 2018

Betty Malmberg (M), ordförande

Maria Gardfjell (MP), vice ordförande

Malin Larsson (S)

Ulrika Heie (C)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Staffan Eklöf (SD)

Elin Segerlind (V)

Tina Acketoft (L)

Sammanfattning

Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2019 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och Marknad samt Kunskap och innovation. Gruppen anser bl.a. följande:

Gruppen välkomnar regeringens arbete med att utveckla resultatredovisningen för utgiftsområdet. En stor förändring i årets budgetproposition är att målstrukturen har utvecklats för landsbygdspolitiken i och med att det finns ett övergripande mål, tre delmål och ett antal indikatorer för att kunna bedöma målpuppfyllelsen för resultatområdet. Gruppen anser att denna utveckling skapar bättre förutsättningar för att kunna bedöma målpuppfyllelsen för landsbygdspolitiken.

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av årets budgetproposition eftersom den har beslutats av en övergångsregering. Av den anledningen har regeringen avstått från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Det har emellertid inte heller gått att utläsa i de senaste årens budgetpropositioner huruvida regeringen ansett att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet. Gruppen vill därför betona att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Regeringen presenterar som utlovat indikatorer för att kunna bedöma hur livsmedelsstrategin och de strategiska områdena utvecklas. I budgetpropositionen redogör regeringen för åtta olika indikatorer. Det rör sig dock egentligen om sju unika indikatorer då avkastning på eget kapital, nettomarginal återkommer två gånger. Gruppen välkomnar regeringens klargörande kring hur livsmedelsstrategins utveckling ska mätas för att ge underlag för en bedömning av om målen nåtts. Trots klargörandet anser gruppen att oklarheter kvarstår. Det går bl.a. inte att utläsa hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de strategiska områdena.

Gruppen delar regeringens uppfattning att det är motiverat att redovisa livsmedelsstrategins indikatorer samlat, men anser samtidigt att det är olyckligt att flera av indikatorerna också är relevanta för ett eller flera av de strategiska områdena. Av den anledningen ser gruppen fram emot ett klargörande från regeringen i nästa års budgetproposition när det gäller hur målstrukturen ser ut och hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de tre strategiska målen.

Gruppen noterar att vissa förändringar har gjorts i årets budgetproposition. Till exempel har redovisningen utgått för vissa resultatområden, bl.a. Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn, Hållbar

produktion och konsumtion och Internationellt arbete, vilka alla saknade indikatorer. Andra resultatområden har tillkommit, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Gruppen anser att förändringar av budgetpropositionen kan och bör göras när så är motiverat. Om regeringen väljer att göra strukturella förändringar av resultatredovisningen bör regeringen på ett tydligt sätt redogöra för anledningen till förändringen.

Gruppen ställer sig frågande till varför resultatområdet Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn har utgått i årets budgetproposition, eftersom detta område är centralt i det strategiska området Regler och villkor. Mer specifikt anges regelförenklingar och administrativa lättnader för detta mål. Det faktum att budgetpropositionen i denna del inte längre redovisar regeringens åtgärder och pågående arbete på området gör det svårare att kunna bedöma måluppfyllelsen av detta strategiska mål. Nu nämns Sveriges arbete för en fortsatt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken endast mycket kortfattat.

Gruppen välkomnar att indikatorer har tillkommit för flera resultatområden där sådana tidigare har saknats, t.ex. när det gäller det Svenska vattenbrukets produktion och Jakt- och viltförvaltning.

En förbättring i årets resultatredovisning är att indikatorerna används på ett mer stringent sätt. Ett exempel är under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet där regeringen på ett tydligt sätt refererar till och redogör för indikatorerna antal sökande och antagna respektive examinationsfrekvens i resultatbeskrivningen. Gruppen noterar däremot att regeringen inte redovisar statistik för indikatorn land och anläggningsgodkännanden för det strategiska området Konsument och marknad.

Enstaka resultatområden saknar indikatorer, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är enligt gruppens mening önskvärt att indikatorer utvecklas för alla resultatområden och om det inte är möjligt bör skälen till detta anges. Gruppen vill återigen betona vikten av att ta fram indikatorer för att kunna följa utvecklingen för småskalig livsmedelsproduktion över tid och i förhållande till målen.

Gruppen har vid återkommande tillfällen framfört synpunkten att regeringen bör överväga frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Enligt gruppens mening kvarstår denna fråga och regeringen bör därför redovisa sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Gruppen välkomnar att regeringen avser att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. En generell kommentar från gruppen om årets budgetproposition är att regeringen endast i begränsad utsträckning har hörsammat de önskemål av förtydliganden och utvecklingar av resultatredovisningen som lyftes fram i förra årets budgetbetänkande.

Regler och villkor

I december 2017 betalades metangasreduceringsstödet ut för en tredje stödperiod. Det vore alljämt enligt utskottets mening värdefullt om regeringen återkommer i nästa års budgetproposition med en utvecklad redovisning av stödets resultat.

Gruppen noterar att regeringen redogör för brister i livsmedelskontrollen och att Statskontoret i en rapport har belyst frågan hur kontrollen kan stärkas i kommunerna. I nästa års budgetproposition ser gruppen fram emot en redogörelse för hur regeringen avser att arbeta vidare för att skapa förutsättningar för en väl fungerande och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

När det gäller den torra som drabbade Sveriges lantbrukare under 2018 önskar gruppen att regeringen i kommande resultatredovisning analyserar torkans effekter och redovisar vilka åtgärder som, utöver det ekonomiska tillskott som redan har presenterats i den extra ändringsbudgeten, behöver vidtas.

Konsument och marknad

I årets budgetproposition saknas en redogörelse för antalet land- och anläggningsgodkännanden. Gruppen efterlyser att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden.

Kunskap och innovation

Gruppen välkomnar att regeringen i årets budgetproposition har utvecklat redovisningen av problemet med det minskande antalet studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). I enlighet med utskottets önskemål redogörs för vilka utbildningar som har för få sökande samt vilka åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med problemet. Gruppen önskar att regeringen, när det gäller SLU, i kommande budgetproposition även redovisar en resultatindikator för antalet forskarstuderande och en analys av tänkbara orsaker till det minskade antalet aktiva.

Fler konsekvensanalyser efterfrågas

Gruppen efterfrågar överlag fler konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som kan uppstå. Det skulle vara värdefullt om regeringen i något avseende i varje resultatredovisning kunde göra en sådan analys för någon åtgärd där det är relevant. Ett sådant exempel skulle kunna vara hur anslagsförstärkningen till

Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden har påverkat efterfrågan, sysselsättningen i Sverige och hur prognosen framåt ser ut.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

Enligt 4 kap. 8 § regeringsformen ska varje utskott följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. Av förarbetena framgår att i riksdagens granskning av rikets styrelse och förvaltning ingår denna uppföljning och utvärdering. Detta genomförs bl.a. genom utskottens löpande uppföljningar av regeringens resultatredovisning som enligt budgetlagen (2011:203) ska lämnas i budgetpropositionen.

Riksdagen har tidigare – senast juni 2006 – antagit riktlinjer för riksdagens arbete med hur bl.a. regeringens resultatredovisning till riksdagen ska behandlas.¹ Av riktlinjerna framgår att riksdagen är en central länk i den statliga styrkedjan, såväl när det gäller ekonomisk styrning som regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om i vilken mån resurser har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har beslutat om har fått avsedda effekter. Utskottens uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Uppföljning och arbetet bör enligt förarbetsuttalandena² användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar som kan behövas i bl.a. budgeten. Utskottens löpande uppföljning av resultatinformationen i budgetpropositionen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har sedan 2007 årligen följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka utskottet har behandlat i budgetbetänkandena. Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 23 inleddes 2005 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av livsmedelspolitikens resultat i budgetpropositionen. Utskottet har därefter årligen gjort uppföljningar som har omfattat både resultatredovisningarnas innehåll och struktur och utformning. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. om behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets

¹Se framst. 2005/06:RS3 och bet. 2005/06:KU21 samt även förs. 2000/01:RS1 och bet. 2000/01:KU23.

²Uttalandet/bedömningen i denna del kom från Riksdagskommittén (jfr framst. 2005/06:RS3 s. 132) och mötte inga invändningar under riksdagsbehandlingen (se bet. 2005/06:KU21 s. 67).

ställningstaganden vad gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har godkänt det som utskottet har anfört i dessa frågor.

Under senare år har utskottet behandlat följande frågor i särskilda uppföljningar med koppling till utgiftsområde 23:

- Förutsättningar för småskalig livsmedelsproduktion (2005/06:RFR3, bet. 2005/06:MJU8, 2009/10:RFR1, bet. 2009/10:MJU2)
- Fiskepolitiska insatsers resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet (2007/08:RFR3, bet. 2007/08:MJU2)
- Ekologisk produktion och offentlig konsumtion (2010/11:RFR1, bet. 2010/11:MJU2)
- Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4, bet. 2012/13:MJU2)
- Stöd till lokala åtgärder mot övergödning – En uppföljning (2014/15:RFR1, bet. 2014/15:MJU1)
- Uppföljning av systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket (2015/16:RFR7, bet. 2016/17:MJU14).

1.3 Syfte och frågeställningar

Den 26 april 2018 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp och analysera regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2019 för de två utgiftsområden som utskottet bereder. Beslutet bekräftades i och med att det nya utskottet den 6 november 2018 beslutade att följa upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdena 20 och 23 i de budgetpropositioner som kan komma att lämnas till riksdagen under riksmötet 2018/19.

Syftet har varit att ta fram ett underlag för att utskottet enklare ska kunna bedöma vilka justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas. Uppföljningen har vidare syftat till att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Årets analys omfattar området En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Den nya resultatstrukturen innebär att analysen liksom tidigare år förutom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena också omfattar djurhälsa och utbildning och forskning. Detta innebär att de insatser som görs när det gäller skogen, landsbygdsprogrammet och samepolitik inte ingår i denna analys. Uppföljningen har inriktats på att analysera resultatredovisningens struktur, identifiera nya synpunkter där oklarheter föreligger och följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år.

En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar när regeringens budgetförslag bereds och för att kunna genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. En annan utgångspunkt för årets

uppföljning av regeringens resultatredovisning är utskottets förslag till tillkännagivande i förra årets budgetbetänkande för utgiftsområde 23. Riksdagen följde utskottets förslag.³

2 Utvecklingsarbetet med mål och resultatstyrning

2.1 Budgetlagens krav på resultatredovisning m.m.

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Redan i 2 § dåvarande lagen (1996:1959) om statsbudgeten fanns krav på regeringen att till riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden. Formerna för resultatredovisningen har varit och är föremål för utvecklingsarbete (se nedan) i syfte att ge främst riksdagen men även regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

2.2 Skälen bakom mål- och resultatstyrning samt budgetlagens krav

Att i budgetlagen särskilt beröra frågor om resultatstyrning var enligt förarbetena till 1996 års budgetlag⁴ lämpligt då styrningen av den statliga verksamheten hade fått en så stark anknytning till budgetprocessen. Att ange ett mål (eller ett förväntat resultat) och jämföra detta med det resultat som faktiskt uppnåtts var alltså helt grundläggande i en styrprocess som syftar till en allt effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. Flera skäl angavs för en reglering av resultatstyrningen i budgetlagen. Ett var att klargöra att om regeringen begär statliga medel för ett ändamål måste regeringen också kunna ange vad den vill uppnå samt vidta åtgärder så att resultatet av verksamheten kan följas upp och jämföras med vad som var avsett. Ett annat skäl var att underlätta för riksdagen att i ökad utsträckning ägna sig åt uppföljning och utvärdering av resultat. Av nämnda förarbeten framgår att budgetpropositionen var det naturliga dokumentet för den löpande mål- och resultatredovisningen på områden där ekonomiska styrmedel, särskilt anslag, används i stor utsträckning. Även innan 1990-talets mitt innebar mål- och

³ Bet. 2017/18:MJU2, rskr. 2017/18:99.

⁴ Prop. 1995/96:220, s. 21 f.

resultatstyrningen att riksdagen och regeringen skulle bestämma mål och inriktning för den statliga verksamheten och ställa bestämda resultatkrav och likaledes krav på förbättrad uppföljning⁵.

2.3 Tidigare utvecklingsarbetet kring resultatstyrning och resultatanalys

I budgetpropositionen för 2018 redovisades den dåvarande regeringens arbete med att utveckla den ekonomiska styrningen i staten. Arbetet hade bedrivits med utgångspunkt i regeringens behov av att styra olika verksamheter för att genomföra sin politik och nå beslutade mål för olika områden samt regeringens och riksdagens behov av att följa upp genomförandet av och måluppfyllelsen i verksamheten. Vidare angavs i propositionen att regeringen hade vidtagit flera åtgärder för att utveckla resultatredovisningen av statens insatser, bl.a. vad avsåg regeringens redovisning till riksdagen.⁶ I budgetpropositionen hänvisades även till finansutskottets uttalanden om att det är rimligt att utvecklingsarbetet inriktas mot att koncentrera resultatredovisningen till att beskriva och bedöma resultat av statliga insatser i förhållande till riksdagens mål.⁷ Utskottet har också betonat vikten av att skapa en tydlig uppföljning och analys av måluppfyllelse som grund för prioriteringar och budgetförslag.

2.4 Budgetpropositionen för 2019

I budgetpropositionen för 2019 som övergångsregeringen beslutade om i november 2018 anges bl.a. att regeringen i juni 2018 beslutade om ändringar i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dessa ändringar syftar till att göra myndigheternas resultatredovisningar mer ändamålsenliga för regeringens uppföljning och därmed utgöra ett bättre underlag för resultatredovisningen till riksdagen. Ändringarna – som grundar sig på förslag från Ekonomistyrningsverket⁸ – innebär bl.a. att krav införs på redovisning av analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling i förhållande till uppgifter och mål. Reglerna träder i kraft den 1 januari 2019 men tillämpas första gången för årsredovisningen för 2019 (således lämnas redovisningar till regeringen enligt de nya reglerna först i februari 2020).

⁵Jfr bl.a. prop. 1987/88:150, bilaga 1, s. 68-74 och prop. 1990/91:100, bilaga 1, s. 53 f.

⁶ Prop. 2017/18:1, förslag till statens budget för 2018, finansplan och skattefrågor, s. 772 f.

⁷ Se bet. 2015/16:FiU1, s. 165.

⁸ Se rapporten Behovsanpassad resultatredovisning (ESV 2017:72).

3 Resultatredovisningens utformning

Nedan redogörs för de mål, anslag och resultatindikatorer som gäller för utgiftsområdet.

3.1 Mål och anslag

Hösten 2015 beslutade riksdagen om ett nytt mål för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och till att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen beslutade 2017 om ett övergripande mål för den nationella livsmedelsstrategin samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökning, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska. De tre strategiska områdena är:

- Regler och villkor.
- Konsument och marknad.
- Kunskap och innovation.

Målet för det strategiska området Regler och villkor är:

- Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Målet för det strategiska området Konsument och marknad är:

- Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Målet för det strategiska området Kunskap och innovation är:

- Att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Inom utgiftsområde 23 finns 26 anslag. I tabellen nedan redovisas utgiftsutvecklingen för de anslag som har ingått i denna uppföljning, dvs. anslagen inom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Utfallet för 2017 inom utgiftsområdet blev 1,0 miljard kronor lägre än anvisade medel. Det berodde bl.a. på lägre utgifter inom anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m. på 0,2 miljarder kronor lägre än anvisade medel.

Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)

Anslag	Utfall 2017	Budget 2018	Prognos 2018	Förslag 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021
Jordbruk						
1:8 Statens jordbruksverk	603	625	620	628	612	541
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	4	5	5	5	5	5
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 280	6 695	7 330	7 168	7 138	6 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	126	138	140	154	140	120
Fiske						
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	13	45	41	24	24	24
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	19	283	280	194	123	123
Livsmedel						
1:14 Livsmedelsverket	322	253	251	255	254	240
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	84	163	206	163	85	60
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46	43	44	43	43	43
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter		167	165	107	107	107
Forskning och utbildning						

	1 820	1 912	1 912	1 930	1 954	1 979
1:23 Sveriges Lantbruksuniversitet						
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	555	598	591	598	598	598
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademin	1	1	1	1	1	1

Källa: Prop. 2018/19:1 utg.omr 23.

Enligt regeringen genomförs det en årligt återkommande dialog med miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen.

3.2 Indikatorer – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

För att mäta resultaten i förhållande till målet använder regeringen de resultatindikatorer som anges nedan. I sammanställningen anges endast de indikatorer som har använts för de delar av resultatredovisningen som har ingått i denna uppföljning. Regeringen redovisar återkommande annan statistik och information i anslutning till de olika områdena för att beskriva utvecklingen i sektorn. Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas i anslutning till respektive område.

Regeringen poängterar att Jordbruksverket och andra myndigheter har i uppdrag att löpande följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin. Av den anledningen utvecklas framtagandet av indikatorer kontinuerligt i syfte att följa upp strategin. Ny statistik och nya mätmetoder behöver tas fram inom vissa områden, vilket innebär att rapporteringen succesivt kommer att ändras över tid.

3.2.1 Indikatorer – Livsmedelsstrategins genomförande

Jordbruksverket lämnade våren 2018 dels ett förslag till indikatorer och utvärdering av livsmedelsstrategin, dels en första utvärderingsrapport som redovisade dessa indikatorer. Dessa indikatorer redovisas nedan. Därefter har Jordbruksverket inlett en samrådsprocess med myndigheter och aktörer i syfte att ytterligare utveckla indikatorerna.

Regeringen redovisar de indikatorer som har valts för att visa hur livsmedelsstrategins genomförande utvecklas samlat med motiveringen att dels visa på den sammantagna utvecklingen, dels att vissa indikatorer är relevanta för ett eller flera strategiska områden. Ett antal indikatorer redovisas

också fortsättningsvis under respektive avsnitt eftersom livsmedelsstrategin inte täcker alla aspekter av de åtgärder och insatser som regeringen vidtar inom utgiftsområdet.

Följande indikatorer används bl.a. för att bedöma hur livsmedelssektorn utvecklas:

- Nettomarginal (mäter konkurrenskraft)
- Förädlingsvärde (mäter produktion)
- Avkastning på eget kapital, nettomarginal (mäter den ekonomiska dimensionen av en hållbar livsmedelskedja)
- Årsarbetskrafter (mäter den sociala dimensionen av en hållbar livsmedelskedja)
- Rörelsemarginal (mäter konkurrenskraft)
- Förädlingsvärde, antal företag (mäter förutsättningar för att öka export)
- Förädlingsvärde per årsarbetskraft (mäter produktivitet)
- Avkastning på eget kapital, nettomarginal (mäter lönsamhet)

3.2.2 Indikatorer – Regler och villkor

Indikatorerna, och ibland bedömningsgrunderna, för det strategiska området Regler och villkor redovisas under olika underrubriker enligt nedan. Jämfört med föregående års budgetproposition har Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn (inga indikatorer) och Hållbar produktion och konsumtion (inga indikatorer) utgått. Regeringen har inte motiverat varför dessa förändringar har genomförts. Därutöver har vissa underrubriker ändrats men det substantiella innehållet och de indikatorer som redovisas har inte förändrats.

Jordbruk

- Sysselsättning i jordbruket
- Antal jordbruksföretag
- Åkerarealen
- Kvantitet animalieprodukter

I årets budgetproposition har indikatorerna Åkerarealen och Kvantitet animalieprodukter ersatt/bytt namn till indikatorerna Strukturutveckling och Produktionsutveckling.

I budgetpropositionen utpekas också den svenska marknadsandelen för enskilda produkttyper (kvoten mellan den totala svenska produktionen och vad som totalt konsumeras i Sverige) som en indikator. Det är en ny utpekad indikator i årets budgetproposition.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

- Inga indikatorer redovisas.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige

Indikatorn har uppdaterats i årets budgetproposition och storleksklasser redovisas inte längre när det gäller mjölkföretag i norra Sverige. Regeringen använder inte längre utvärderingen av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige som en bedömningsgrund för att bedöma hur konkurrenskraften i jordbruksföretag i norra Sverige utvecklas.

Miljömässig hållbarhet i jordbruket

- Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn
- Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering
- Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar

Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd

- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållningen
- Antal utbrott av salmonella
- Försäljning av antibiotika till djur

Fiskeripolitik och vattenbruk

- Biologisk status för fiskbestånd
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde
- Svenska vattenbrukets produktion (produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta)

I årets budgetproposition har indikatorn som följer det svenska vattenbrukets produktion tillkommit.

Havs- och fiskeriprogrammet

- Förändring av oönskade fångster
- Förändrad vattenbruksproduktion
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling
- Antal projekt inom saluföring och beredning
- Förändrad täckning av skyddade områden
- Utvärdering i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Därutöver genomför Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Jakt- och viltförvaltning

- Viltstammens utveckling (exklusive rovdjur)
- Omfattning av viltskador
- Antal viltolyckor i trafiken

I förra årets budgetproposition avsåg regeringen att återkomma med nya/ytterligare indikatorer för denna underrubrik. De indikatorer som redovisas i årets budgetproposition har använts som indikatorer tidigare år.

3.2.3 Indikatorer – Konsument och marknad

Till skillnad från förra årets budgetproposition redovisas *Livsmedelsindustrin* och *Livsmedelsexport* med separata rubriker i det strategiska området Konsument och marknad. Föregående år har dessa områden redovisats under rubriken *Konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och export*. I årets budgetproposition pekas inte *Internationellt samarbete* (inga indikatorer) ut som ett område som ska utgöra grund för bedömningen av resultatutvecklingen för utgiftsområdet.

Livsmedelsindustrin

- Antal livsmedelsföretag

Livsmedelsexport

- Värdet av svensklivsmedelsexport
- Antal land- och anläggningsgodkännanden

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

- Antal utbrott av zoonoser hos djur och människor

- Andelen kycklingar med campylobacter

Ekologisk produktion och konsumtion

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel
- Jordbruksverkets statistik för ekologisk odling
- Ekowebs försäljningsstatistik för ekologiska produkter (i samarbete med Statistiska centralbyrån)

Besöksnäring och restaurang

- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel).

3.2.4 Indikatorer – Kunskap och innovation

Arbetet med att utveckla indikatorer för området pågår. I förra årets budgetproposition skrev regeringen att den avsåg att utveckla indikatorer för att mäta utvecklingen inom det strategiska området under 2017. Indikatorer redovisas för hur satsningar på forskning och utbildning bidrar till att nå det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området kunskap och innovation. I årets budgetproposition har underrubriken Artdatabanken (inga indikatorer) utgått.

Sveriges lantbruksuniversitet

- Antal helårsstudenter
- Antal sökande och antagna
- Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer)
- Andel disputerade lärare
- Vetenskaplig publicering
- Externa medel

Indikatorn genomströmning och bedömningsgrunden Utvärderingar från Universitetskanslersämbetet har utgått i årets budgetproposition.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

- Inga indikatorer redovisas.

3.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet att det var angeläget att arbetet med att utveckla resultatredovisningen skulle fortsätta. Utskottet noterade att regeringens ambition var att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i takt med genomförandet av politiken för utgiftsområdet. Framtagandet av konkreta uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena inom utgiftsområde 23 var enligt utskottet alltså en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen. Utskottet välkomnade att regeringens aviserade proposition om en sammanhängande landsbygdpolitik skulle komma att inkludera en ny målstruktur för detta område.

Utskottet betonade att det är önskvärt att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Utskottet noterade att regeringen avsåg att regelbundet följa upp livsmedelsstrategin, dels genom en årlig redovisning, dels genom en regelbunden fördjupad utvärdering och välkomnade regeringens ambition att genomföra en genomgripande översyn av indikatorer inför nästa års budgetproposition.

Enligt utskottet saknades indikatorer för vissa underrubriker och för andra underrubriker saknade indikatorer som omfattade hela området.

Enligt utskottet gick det inte att utläsa huruvida regeringen ansåg att den genomförda politiken hade bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet. Utskottet betonade att det är önskvärt att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Utskottet emotsåg en redogörelse för hur och inom vilka områden regeringen avser att arbeta för att dels stärka det regionala engagemanget, dels stärka den branschöverskridande dialogen i genomförandet av livsmedelsstrategin.

Utskottet noterade att det inte längre var möjligt att göra samma longitudinella jämförelser över en längre tidsperiod för vissa indikatorer, vilket var olyckligt då det gjorde det svårare att följa resultatet på ett område över tid.

Utskottet konstaterade att det till skillnad från tidigare år saknades indikatorer för vattenbruket. Andra resultatområden där indikatorer saknades var t.ex. administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn och hållbar produktion och konsumtion. Det vore enligt utskottets mening önskvärt om regeringen motiverar när indikatorer saknas för olika resultatområden.

Utskottet noterade att enstaka indikatorer inte användes i resultatredovisningen. Ett exempel var under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet där regeringen inte använde sig av indikatorerna antal sökande och antagna respektive examinationsfrekvens i resultatbeskrivningen. Även användningen

av andra indikatorer när det gäller Sveriges Lantbruksuniversitet var knapphändig. Det var enligt utskottets mening önskvärt att utpekade indikatorer refereras till i resultatredovisningen.

Enligt önskemål från tidigare år redovisade regeringen statistik om småskalig livsmedelsproduktion i budgetpropositionen för 2017. Utskottet konstaterade att det var olyckligt att statistik om småskalig livsmedelsproduktion inte längre redovisades i budgetproposition för 2018. Utskottet noterade också att regeringen inte heller hade hörsammat utskottets önskemål om framtagandet av resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion.

Det vore enligt utskottet önskvärt om ett medvetet val att inte redovisa indikatorer för ett resultatområde redovisas, eftersom det ökar redovisningens läsbarhet. Denna brist gällde t.ex. resultatområdet internationellt arbete.

Liksom föregående år framfördes synpunkten att regeringen bör analysera frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Utskottet betonade återigen att den såg fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Utskottet välkomnade regeringens avsikt att fortsätta den årligt återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23.

3.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Gruppen välkomnar regeringens arbete med att utveckla resultatredovisningen för utgiftsområdet. En stor förändring i årets budgetproposition är att målstrukturen för landsbygdpolitiken har utvecklats i och med att det finns ett övergripande mål, tre delmål och ett antal indikatorer för att kunna bedöma måluppfyllelsen för resultatområdet. Gruppen välkomnar denna utveckling då det skapar bättre förutsättningar för att kunna bedöma måluppfyllelsen för landsbygdpolitiken.

Särskilda principer har tillämpats vid utformningen av årets budgetproposition eftersom den har beslutats av en övergångsregering. Av den anledningen avstår regeringen från att redovisa sina slutsatser av de presenterade resultaten. Det har i de senaste årens budgetpropositioner inte gått att utläsa huruvida regeringen anser att den genomförda politiken har bidragit till att helt eller delvis uppfylla målet för utgiftsområdet.

Gruppen vill därför betona vikten av att regeringen i nästa års budgetproposition på ett tydligare sätt redogör för hur olika insatser och den förda politiken har bidragit till att nå målet.

Regeringen presenterar som utlovat indikatorer för att kunna bedöma hur livsmedelsstrategin och de strategiska områdena, utvecklas. I budgetpropositionen redogör regeringen för åtta olika indikatorer. Det rör sig dock egentligen om sju unika indikatorer då avkastning på eget kapital,

nettomarginal återkommer två gånger. Gruppen välkomnar regeringens klagörande kring hur livsmedelsstrategins utveckling ska mätas för att ge underlag för en bedömning av om målen nåtts.

Trots denna förbättring anser gruppen att oklarheter kvarstår. Det går inte att utläsa hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de strategiska områdena. Gruppen delar regeringens uppfattning att det är motiverat att redovisa livsmedelsstrategins indikatorer samlat, men anser samtidigt att det är olyckligt att flera av indikatorerna också är relevanta för ett eller flera av de strategiska områdena. Av den anledningen ser gruppen fram emot ett klagörande från regeringen i nästa års budgetproposition angående hur målstrukturen ser ut och hur livsmedelsstrategin förhåller sig till de tre strategiska målen.

Gruppen noterar att vissa förändringar har gjorts i årets budgetproposition. Till exempel har redovisningen utgått för vissa resultatområden, bl.a. Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn, Hållbar produktion och konsumtion och Internationellt arbete, vilka alla saknade indikatorer. Andra resultatområden har tillkommit, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Gruppen anser att förändringar av budgetpropositionen kan och bör göras när så är motiverat. Om regeringen väljer att göra strukturella förändringar av resultatredovisningen bör regeringen på ett tydligt sätt redogöra för anledningen till förändringen.

Gruppen ställer sig frågande till varför resultatområdet Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn har utgått i årets budgetproposition, eftersom detta område är centralt i det strategiska området Regler och villkor. Mer specifikt anges regelförenklingar och administrativa lättnader för detta mål. Det faktum att budgetpropositionen i denna del inte längre redovisar regeringens åtgärder och pågående arbete på området gör det svårare att kunna bedöma måluppfyllelsen av detta strategiska mål. Nu nämns endast mycket kortfattat Sveriges arbete för en fortsatt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Gruppen välkomnar att indikatorer har tillkommit för flera resultatområden där sådana tidigare har saknats. Indikatorer har t.ex. tillkommit för det Svenska vattenbrukets produktion och Jakt- och viltförvaltning.

En förbättring i årets resultatredovisning är att indikatorerna används på ett mer stringent sätt. Ett exempel är under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet där regeringen på ett tydligt sätt refererar till och redogör för indikatorerna antal sökande och antagna respektive examinationsfrekvens i resultatbeskrivningen. Gruppen noterar däremot att regeringen inte redovisar statistik för indikatorn land och anläggningsgodkännanden för det strategiska området Konsument och marknad.

Enstaka resultatområden saknar indikatorer, t.ex. Den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är enligt gruppens mening önskvärt att indikatorer utvecklas för alla resultatområden och om det inte är möjligt bör skälen för detta anges. Gruppen vill återigen betona vikten av att ta fram indikatorer för

att kunna följa utvecklingen för småskalig livsmedelsproduktion över tid och i förhållande till målen.

Gruppen har vid återkommande tillfällen framfört synpunkten att regeringen bör överväga hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Enligt gruppens mening kvarstår denna fråga och regeringen bör därför redovisa sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Gruppen välkomnar att regeringen avser att fortsätta den årligen återkommande dialogen med miljö- och jordbruksutskottet om resultatredovisningens utveckling i budgetpropositionen för utgiftsområde 23.

4 Redovisade resultat – En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

Nedan görs en sammanfattning av regeringens resultatredovisning och resultaten för En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena.

4.1 Regler och villkor

4.1.1 Livsmedelsstrategin

Regeringen redogör för hur de åtta⁹ indikatorerna och hur de har utvecklats. Statistik för indikatorerna redovisas för perioderna 2008–2015, 2011–2015 och 2011–2016.

4.1.2 Jordbruk

Tabell 2 Resultatindikatorer för jordbruk

Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	Statistik redovisas för perioden 2013–2016. Statistiken redovisas totalt respektive uppdelat på kvinnor och män. Antalet sysselsatta inom jordbruket minskade något mellan 2015 och 2016, ca 2 procent. År 2016 var 25 procent kvinnor och 75 procent män sysselsatta inom jordbruket.
Antalet jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2007, 2010, 2013 och 2016, uppdelat på antal jordbruksföretag, varav heltidsföretag och företag med husdjur. Antalet jordbruksföretag har minskat med 6 procent under perioden 2013–2016. Den största minskningen var i gruppen företag med husdjur, nästan 10 procent.

⁹ I realiteten 7 olika indikatorer då avkastning på eget kapital, nettoavkastning räknas upp två gånger.

Antalet jordbruksföretag har minskat med ca 13 procent under perioden 2007–2016.

Kvantitet animalieprodukter	Statistik redovisas för 1995, 2005, 2015, 2016 och 2017 uppdelat på invägd mjölk, gris, slaktkyckling, nötkreatur och får/inklusive lamm. Under hela perioden har kvantiteten minskat för invägd mjölk, medan det har skett motsvarande ökning för slaktkyckling. Kvantiteten får/inkl. lamm har varit stabil under de senaste åren. Kvantiteten nötkreatur minskade under hela perioden 1995–2016, men det skedde en marginell ökning mellan 2016 och 2017.
Åkerarealen i Sverige	Statistik redovisas för 1995, 2007, 2013, 2016 och 2017 uppdelat på åkerareal totalt, spannmålsareal, raps och rybs, vallareal och träda. Den totala åkerarealen minskade under perioden 1995–2016 med 118 000 ha (–4,4 procent). Arealen spannmålsareal minskade med 140 000 ha (–12,1 procent), arealen vallareal ökade med 135 000 ha (+14,0 procent), arealen raps och rybs ökade med 55 000 ha (+93,2 procent) och arealen i träda minskade med 114 000 ha (–41,5 procent). Spannmålsarealen var i princip oförändrad mellan 2016 och 2017.

När det gäller indikatorn den svenska marknadsandelen för enskilda produkttyper har produktionen varit relativt stabil mellan 1995 och 2015 för ägg, socker och matpotatis, medan den varierat starkt för olika frukter och grönsaker. Den svenska produktionen av spannmål överstiger vad som konsumeras på den svenska marknaden. Enligt samma indikator har den svenska produktionens andel av marknaden för kött haft en nedåtgående trend, även om det har skett en ökning av andelen griskött och matfågel under de senaste åren. Det har även skett en minskning av den svenska marknadsandelen när det gäller mjölk och mjölkprodukter.

4.1.3 Torka och krispaket

I en extra ändringsbudget (prop. 2017/18:301, bet. 2018/19:FiU8, rskr. 2018/19:8) har regeringen föreslagit 400 miljoner kronor som kan betalas ut till drabbade lantbrukare under 2018 samt föreslagit 60 miljoner kronor för att bekosta sänkta avgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier. Eftersom det rör sig om en övergångsbudget innehåller inte resultatredovisningen någon beskrivning av andra åtgärder med anledning av torkan, och inte heller någon närmare redogörelse för vilka samlade effekter som torkan har fått.

4.1.4 Den gemensamma jordbrukspolitiken

Inga specificerade indikatorer är utpekade för denna underrubrik. Exempel på resultattext som redogörs för i samband med denna underrubrik redovisas nedan. Statistik rörande hur stor andel av gårdsstödet som Jordbruksverket betalade ut före årsskiftet redovisas. I övrigt diskuteras ansvariga myndigheters kostnader och åtgärder vid hantering av EU-stöd. Enligt budgetpropositionen minskade hanteringskostnaderna per stödkrona något under 2017 jämfört med 2016. Vidare diskuteras Sveriges hållning när det gäller förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken.

4.1.5 Stödet till jordbruket i norra Sverige

Det totala antalet stödmottagande mjölkföretag i norra Sverige minskade under 2017 med 55 företag till 700 företag. Det utbetalda stödet under 2017 uppgick till drygt 300 miljoner kronor, vilket motsvarade 95,2 procent av referensnivån.

4.1.6 Miljömässig hållbarhet i jordbruket

Inledningsvis slås fast att landsbygdsprogrammet 2014–2020 innehåller ett stort antal åtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets miljöprestanda. Resultatet av dessa åtgärder redovisas under ett annat avsnitt.

Tabell 3 Resultatindikatorer Miljömässig hållbarhet i jordbruket

Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn	Den totala belastningen av fosfor från svenska källor till omgivande hav 2014 var 3 330 ton, varav jordbruksmark svarade för 34 procent. Hälften av utsläppen på Östersjön (knappt 400 ton) kom från jordbruksmark. Den totala belastningen av kväve från svenska källor till omgivande hav 2014 var 114 900 ton, varav 30 procent kom från jordbruksmark. Jordbrukets andel av kvävebelastningen till havet var högre i södra Sverige. Det är inte möjligt att jämföra siffrorna med tidigare beräkningar beroende på skillnader i beräkningsmetodik.
Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn	Utsläppen av ammoniak uppgick till 46 800 ton 2016, vilket innebar en ökning jämfört med året innan då utsläppen var 47 900 ton. Tidigare år har utsläppen redovisats för en längre tidsperiod. En omräkning av tidsserien utifrån nya emissionsfaktorer omöjliggör en sådan redovisning.
Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel	Både hälso- och miljöriskindex minskade 2016. Index redovisas för perioden 1988–2016. Vidare redovisas den försålda kvantiteten av olika slags växtskyddsmedel till jordbruket, inklusive frukt och

	trädgårdsnärigen. Försäljningen av växtskyddsmedel minskade 2016 med 201 ton till 1 619 ton.
Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	Statistik redovisas för perioden 1990–2016. Jordbrukets utsläpp av växthusgaser uppgick till 6,9 miljoner koldioxidekvivalenter 2016, vilket i princip var oförändrat jämfört med 2015. Det innebär en minskning med drygt 10 procent jämfört med 1990. Vidare redovisas att Jordbruksverket har betalat ut 52,7 miljoner kronor av budgeterade 60 miljoner kronor för metangasreduceringsstöd under 2017.

4.1.7 Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

Tabell 4 Resultatindikatorer för Myndigheternas kontroll av djur och livsmedel

Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering	Statistik redovisas för 2014–2017, uppdelat på genomförda kontroller, varav riskbaserade, beslut om förlägganden, beslut om omhändertaganden och beslut om djurförbud. Antalet genomförda kontroller var knappt 11 000 år 2017, vilket innebar en minskning med ca 16 procent sedan 2014. Andelen riskbaserade kontroller har legat stabilt under hela perioden och uppgick till 42 procent 2017. Antalet beslut om föreläggande, omhändertagande och djurförbud uppgick till ca 2 300 under 2017. Motsvarande siffra 2014 var ca 2 500.
Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar	Statistik redovisas för 2015 och 2016 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. När det gäller livsmedelsanläggningar var andelen kontrollerade anläggningar i högsta riskklass (91–100 procent) 77 procent 2016, vilket motsvarade siffran för 2015. Motsvarande siffra för dricksvattenanläggningar var 74 procent. Även här var andelen oförändrad jämfört med året innan. Enligt redovisningen finns stora skillnader mellan de kommunala kontrollmyndigheterna och en betydande andel av kommunerna prioriterar fortfarande inte kontroll av livsmedel- och dricksvattenanläggningar i de högsta riskklasserna. Vidare slås fast att livsmedelskontrollen fortfarande inte genomförs i tillräcklig omfattning på ett riskbaserat sätt hos alla kontrollmyndigheter.

Regeringen redovisar information om användningen av de särskilda anslagsmedlen om drygt 107 miljoner kronor för att sätta ned kontroll-

avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Antalet aktiva små slakterier och vilthanteringsanläggningar minskade något jämfört med 2016. Slutligen redogörs för Livsmedelsverkets arbete med att motverka livsmedelsfusk.

4.1.8 Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

Tabell 5 Resultatindikatorer för Hållbar animalieproduktion

Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållningen	Det skedde två större allvarliga utbrott av smittsamma sjukdomar 2016. Den totala försäljningen av antibiotika till livsmedelsproducerande djur var 10,5 ton 2016, samma siffra som 2015. Det görs en beskrivning av det svenska arbetet vad gäller antibiotikaresistens och det internationella arbetet för att minska användningen av antibiotika.
Antal utbrott av salmonella	Statistik redovisas för 2013–2017 uppdelat på olika djurslag. Antalet fall med påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar minskade till 6, vilket var den lägsta siffran under hela mätperioden och en kraftig minskning jämfört med året innan då siffran var 16.
Försäljning av antibiotika till djur	Statistik redovisas för 2005, 2010 och 2015. Försäljningen av antibiotika ökade marginellt mellan 2014 till 2015 med 0,2 ton. Det har skett en minskning av antibiotikaanvändningen med 36 procent under perioden 2005–2015.

4.1.9 Fiskeripolitik och vattenbruk

Tabell 6 Resultatindikatorer för Fiskeripolitik och vattenbruk

Biologisk status för fiskbestånd	Data från 2016 visar att 69 procent av de undersökta bestånden i Nordostatlanten fiskas i enlighet med maximalt hållbar avkastning (MSY), jämfört med 59 procent året innan. För 2018 fastställdes 53 kvoter i enlighet med MSY för Västerhavet. Motsvarande siffra för 2017 var 44 kvoter. Totalt fastställdes 17 av 41 kvoter enligt MSY för Sverige i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt. 82 procent av fiskemöjligheterna i Nordsjön omfattas 2018 av landningsskyldigheten. Under 2017 stoppades inga svenska kvoter på grund av att de var uppfiskade, samtidigt som kvotutnyttjandet generellt varit höga.
Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde	Det totala förädlingsvärdet har ökat mellan 2008 och 2016 och uppgick till 628 miljoner kronor. Utvecklingen av förädlingsvärdet skiljer sig markant åt mellan olika fisken. Den stora ökningen i

förädlingsvärde har framför allt skett för de större trålarna som inkluderar det pelagiska fisket.

Svenska vattenbrukets produktion	Statistik redovisas för 2014–2016 uppdelat på produktion, försäljningsvärde, antal odlingar och antal sysselsatta. Alla resultatmått redovisas uppdelat på matfisk och sättfisk. Produktion av matfisk uppgick till 13 451 ton, vilket innebar en ökning jämfört med de två föregående årens siffror. Ökningen var ca 4 procent 2016 jämfört med 2014. Produktion av sättfisk minskade med 24 procent 2016 jämfört med 2014. Försäljningsvärdet för matfisk ökade med knappt 32 procent 2016 jämfört med 2014. Försäljningsvärdet av sättfisk minskade med 24 procent under samma period. Det totala antalet odlingar har minskat för både matfisk och sättfisk men det totala antalet sysselsatta har ökat under perioden.
----------------------------------	---

4.1.10 Havs- och fiskeriprogrammet

Tabell 7 Havs- och fiskeriprogrammets genomförande

Indikatorer	Förväntade resultat utifrån beviljade ansökningar	Resultat från slutförda ärenden	Mål
Förändring av önskade fångster (ton)	-21	-520	-3 800
Förändrad vattenbruksproduktion (ton)	3 726	1 123	3 925
Antal projekt inom datainsamling och kontroll	52	17	485
Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling	75	9	300
Antal projekt inom saluföring och beredning	40	38	109
Förändrad täckning av skyddade områden (kvadratkilometer)	260	0	1 200

Källa: Prop. 2018/19:1 utg.omr. 23.

Hittills har 468 ansökningar beviljats stöd, motsvarande ca 664 miljoner kronor. Få konkreta resultat kan uppvisas beroende på att merparten av åtgärderna ännu inte har slutförts av stödmottagarna.

4.1.11 Jakt- och viltförvaltning

En beskrivning görs av viltstammens utveckling. Antalet djur för olika stammar är stabila eller ökande även om det förekommer lokala och regionala variationer. För hotade rovdjur – varg, järv och lodjur – ligger antalet djur

inom det intervall eller över det antal som behövs för att respektive stam ska ha en gynnsam bevarandestatus. Det utbetalades 11,5 miljoner kronor i stöd rörande skador på tamdjur, varav merparten var förebyggande åtgärder och 1 miljon kronor p.g.a. uppkomna skador. Stödet när det gäller skador på grödor uppgick till 11,5 miljoner kronor. Drygt 7 miljoner kronor var för faktiskt uppkomna skador och resterande belopp avsåg förebyggande åtgärder. Under 2017 skedde det knappt 46 000 viltolyckor i trafiken med rådjur. Det innebar en ökning på drygt 1 200 olyckor jämfört med 2016. Motsvarande siffra för vildsvin var ca 6 000 olyckor, vilket innebar en ökning med ca 1 300 jämfört med 2016.

4.2 Konsument och marknad

4.2.1 Livsmedelsindustrin

Antalet livsmedelsföretag ökade mellan 2016 och 2017 med 2,9 procent, från 4 150 företag till 4 270 företag. Därutöver redovisas antalet företag inom småskalig livsmedelsproduktion uppdelat på olika branscher för fyra år under perioden 2011 till 2017. Det har skett en ökning inom alla branscher. Den största ökningen har skett inom dryckesvaruindustrin.

4.2.2 Livsmedelsexport

Värdet av exporten av livsmedels- och jordbruksprodukter ökade under 2017 med 1 procent och uppgick till 83,7 miljarder kronor. Livsmedelsverket och Jordbruksverket har fått i uppdrag att underlätta för export av livsmedel och jordbruksvaror genom att finansiera den verksamhet som innebär att svenska anläggningar blir godkända för export till tredje land. Livsmedelsexporten ökade under 2017 från 44,6 miljoner kronor till 47,9 miljoner kronor, en ökning med 7,5 procent.

4.2.3 Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

Andelen slaktkycklingar med campylobacter är åter nere på samma låga nivåer som före utbrottet som började under 2016. Andelen har minskat från 15,2 procent 2016 till 10,7 procent 2017. Sverige har en relativt låg förekomst av salmonella. Åtta utbrott av salmonella utreddes under 2017. Under 2017 skedde inget större utbrott av magtarmsjukdomen ehec. Antalet fall som smittats i Sverige var också lägre än de två föregående åren. En mindre ökning av antalet personer som smittats av listeria kan observeras för 2017. Det rapporterades 22 inhemska fall av Hepatit E under 2017. Det har skett en kontinuerlig ökning av dessa fall sedan 2012. Slutligen redovisas fakta om skillnader i matvanor utifrån socioekonomiska faktorer och könsskillnader.

4.2.4 Ekologisk produktion och konsumtion

Regeringen betonar att betydande insatser för ekologisk produktion görs inom ramen för landsbygdsprogrammet för programperioden 2014–2020. Regeringen har gett Jordbruksverket i uppdrag att bl.a. utarbeta en åtgärdsplan och etappmål för de inriktningsmål som regeringen har satt upp: 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030, och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030.

Av Sveriges totala certifierade jordbruksmark var 19 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2017, vilket innebar en ökning med 1 procent jämfört med året innan. Den totala arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion uppgick till ca 500 000 hektar 2017. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen var 27,9 miljarder kronor år 2017. Det innebar en ökning med 10 procent, eller 2,5 miljarder kronor, jämfört med 2016. Av sålda livsmedel 2017 var 9,3 procent ekologiska livsmedel, vilket innebar en ökning jämfört med 2016 då motsvarande siffra var 8,7 procent. Andelen sålda ekologiska livsmedel inom den offentliga marknaden ökade med 15 procent under 2017.

4.2.5 Besöksnäring och restaurang

Utländska besökares konsumtion av restaurangtjänster och inköp av livsmedel ökade från 44,2 miljarder kronor 2016 till 47,4 miljarder kronor 2017.

4.3 Kunskap och innovation

4.3.1 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 8 Resultatindikatorer för Sveriges Lantbruksuniversitet

Antal helårsstudenter	Antalet helårsstudenter 2017 uppgick till 3 737 (69 procent kvinnor och 31 procent män), vilket är en minskning med 4 procent jämfört med 2013. Den största minskningen har skett på grundnivå, men minskningen har avstannat.
Antal sökande och antagna	Det totala antalet sökande till utbildningar på grundnivå 2017 var 5 674 individer, varav nästan tre fjärdedelar kvinnor. Antalet antagna på grundnivå var 998 individer, där två tredjedelar var kvinnor. Antalet ansökningar till avancerad nivå uppgick till 226 stycken (61 procent kvinnor och 39 procent män). Det minskande antalet studenter förklaras av demografiska orsaker och en god arbetsmarknadssituation. SLU har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med denna utveckling, t.ex. genom att på ett mer aktivt och riktat sätt marknadsföra sina utbildningar. Antalet sökande

	per utbildningsplats varierar mellan under 1 till 2,5 förstahandssökande.
Prestationsgrad och examinationsfrekvens (antal examinerade individer)	Prestationsgraden inom utbildning på grund- och avancerad nivå är 90 procent för kvinnor och 87 procent för män. Utbildning på grundnivå respektive på avancerad nivå hade en prestationsgrad på 90 procent och 88 procent 2017. Siffrorna 2016 var 92 procent respektive 91 procent. Det totala antalet examinerade uppgick till 798 studenter 2017, varav nästan 80 procent var kvinnor.
Andel disputerade lärare	Antalet disputerade lärare var 916 (42 procent kvinnor och 58 procent män) stycken 2017, vilket innebar en ökning med 56 personer jämfört med 2016. Andelen forskande och undervisande personal var 1 482 personer (48 procent kvinnor och 52 procent män), vilket innebär en ökning med 3 procent jämfört med året innan.
Vetenskaplig publicering	Publiceringen av vetenskapliga artiklar ökade med 2 procent från 2016 till 2017. Antalet uppgick till drygt 1 670 artiklar. Flest artiklar publiceras inom områdena ekologi och miljövetenskap. Därefter följer skogsvetenskap, växtvetenskap och veterinärmedicin. 70 procent av de vetenskapliga publikationerna hade internationella medförfattare.
Externa medel	Den externa forskningsfinansieringen har ökat med 5 procent den senaste femårsperioden. Externa medel uppgick till 51 procent av de totala intäkterna till forskning och utbildning på forskarnivå under 2017.

4.4 Utskottets tidigare ställningstaganden

4.4.1 Regler och villkor

I förra årets budgetproposition räknade regeringen upp ett antal styrmedel som den ansåg bidra till minskade växthusgasutsläpp från jordbruket, t.ex. lagstiftning om lagring och spridning av gödsel. Utskottet menade att betydelsen av ekonomiska styrmedel, t.ex. skatter och avgifter som används inom de areella näringarna, också bör uppmärksammas.

Utskottet noterade att höjningen av metangasreduceringsersättningen med 30 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019, samt den höjda ersättningen per kWh producerad biogas i dagsläget inte förefaller ha haft någon omedelbar påverkan på biogasproducenterna. Lika många anläggningar tog del av ersättningen under 2015 och 2016. Det vore enligt utskottets mening

intressant om regeringen följde utvecklingen noggrant och återkom i nästa års budgetproposition med en redovisning av resultatet av denna ersättning.

Utskottet betonade betydelsen av att arbetet med att uppnå en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet fortskrider, eftersom det alltfjämt förekommer stora variationer i den kommunala livsmedelskontrollen i såväl kompetens, planering och genomförande som i uppföljning av kontrollen.

Enligt utskottets mening vore det önskvärt med en samlad redovisning av de olika åtgärder som vidtagits och de resultat som hittills uppnåtts inom ramen för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och inom landsbygdsprogrammet t.o.m. 2019 för att genomföra livsmedelsstrategin. Regeringen kunde överväga att göra en sådan redovisning i en separat resultatskrivelse.

Utskottet såg positivt på att antalet fiskbestånd inom EU som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning hade ökat. Regeringen menade att förändringen av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt var positivt och borde utvecklas. Utskottet delade denna uppfattning. Regeringen borde därför återkomma i nästa års budgetproposition med en redovisning av vilka effekter en sådan förändrad riskkontroll förväntas leda till.

4.4.2 Konsument och marknad

Utskottet efterlyste att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden i nästa års budgetproposition. Av indikatorn framgår det att antalet land- och anläggningsgodkännanden hade minskat från 26 år 2015 till 21 år 2016.

4.4.3 Kunskap och innovation

Utskottet menade att det var önskvärt om regeringen återkom med en utvecklad redovisning av problemet med det minskande antalet studenter vid SLU. Mer specifikt ansåg utskottet att en sådan redovisning bör innehålla ett utvecklat resonemang kring vilka utbildningar som har för få sökande och vilka problem som det kan medföra samt vilka åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med problemet.

4.5 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

En generell kommentar från gruppen när det gäller årets budgetproposition är att regeringen endast i begränsad utsträckning har hörsammat de önskemål om förtydliganden och utveckling av resultatredovisningen som lyftes fram i förra årets budgetbetänkande. Ytterligare en generell kommentar är att gruppen överlag efterfrågar fler konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som kan uppstå. Det skulle vara värdefullt om regeringen i något i varje resultatredovisning kunde göra en

sådan analys för någon åtgärd där det är relevant. Ett sådant exempel skulle kunna vara hur anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden har påverkat efterfrågan, sysselsättningen i Sverige och hur prognosen framåt ser ut.

4.5.1 Regler och villkor

I december 2017 betalades metangasreduceringsstödet ut för en tredje stödperiod. Gruppens mening är alltså att det vore värdefullt om regeringen i nästa års budgetproposition återkommer med en utvecklad redovisning av stödets resultat.

Gruppen noterar att regeringen redogör för brister i livsmedelskontrollen och att Statskontoret i en rapport har belyst frågan om hur kontrollen kan stärkas i kommunerna. Gruppen ser fram emot en redogörelse i nästa års budgetproposition för hur regeringen avser att arbeta vidare för att skapa förutsättningar för en väl fungerande och likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

När det gäller den torra som drabbade Sveriges lantbrukare under 2018 önskar gruppen att regeringen i kommande resultatredovisning analyserar torkans effekter och redovisar vilka åtgärder som, utöver det ekonomiska tillskott som redan har presenterats i den extra ändringsbudgeten, behöver vidtas.

4.5.2 Konsument och marknad

I årets budgetproposition saknas en redogörelse för antalet land- och anläggningsgodkännanden. Gruppen efterlyser att regeringen redogör för utfallet av anslagsförstärkningen till Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med nya land- och anläggningsgodkännanden.

4.5.3 Kunskap och innovation

Gruppen välkomnar att regeringen i årets budgetproposition har utvecklat redovisningen av problemet med det minskande antalet studenter vid SLU. I enlighet med utskottets önskemål redogörs för vilka utbildningar som har för få sökande samt vilka åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med problemet.

Gruppen önskar att regeringen, när det gäller SLU, i kommande budgetproposition även redovisar en resultatindikator för antalet forskarstuderande och en analys av tänkbara orsaker till det minskade antalet aktiva.